Årsrapport 2023

Tertial 3 2023

Regionala utvecklingsnämnden

Fastställt 2024-02-29 av regionala utvecklingsnämnden, § 7

regionvasterbotten.se

region västerbotten

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning ... 3

2 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE ... 3

2.1 Perioden som gått ... 3

2.2 Händelser av väsentlig betydelse ... 12

2.3 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning ... 13

2.4 Väsentliga personalförhållanden ... 47

2.5 Förväntad utveckling ... 48

3 Driftredovisning ... 49

3.1 Ekonomiskt resultat ... 49

3.2 Ekonomisk analys ... 49

4 Bilagor ... 50

4.1 Bilaga Budgetomfördelningar ... 50

4.2 Bilaga Uppföljning av bolag ... 50

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga Sammanfattning Bolag - väsentliga händelser, ÅR, 2023-12-31

Bilaga 2: AC-Net Externservice Bolagsrapportering RV årsrapport per december 2023

Bilaga 3: AC-Net Internservice Bolagsrapportering RV årsrapport per december 2023

Bilaga 4: Almi Nord AB Bolagsrapportering RV årsrapport per december 2023

Bilaga 5: Bussgods i Norr VD Kommentar 20231231

Bilaga 6: Länstrafiken i Västerbotten AB Bolagsrapportering RV per december 2023

Bilaga 7: Norrbotniabanan AB Bolagsrapportering RV årsrapport per december 2023

Bilaga 8: Norrlandsoperan AB Bolagsrapportering RV årsrapport per december 2023

Bilaga 9: Norrtåg AB Bolagsrapportering 231231[96]

Bilaga 10: Skellefteå museum Bolagsrapportering RV årsrapport per december 2023

Bilaga 11: Skogs- och samemuseet Bolagsrapportering RV årsrapport per december 2023

Bilaga 12: Västerbottens museum Bolagsrapportering RV årsrapport per december 2023

Bilaga 13: Västerbottensteatern AB Bolagsrapportering RV Årsrapport 2023-12-31x

Bilaga 14: Uppföljning skrivelse om befarat underskott och åtgärder 2023

1 Sammanfattning

Verksamhetsåret 2023 har präglats av insatser för att stödja och stärka länets aktörer i norra Sveriges samhällsomställning. Samtidigt har insatserna och förutsättningarna för det regionala utvecklingsuppdraget påverkats av skeenden i omvärlden. Kriget i Europa, med en förändrad global världsordning och ekonomisk oro har haft stor påverkan på lokal, regional, nationell och internationell nivå. En särskild utmaning under året har varit att hantera behov av att stärka och rusta för ett växande Västerbotten samtidigt som de ekonomiska förutsättningarna är mer utmanande än någonsin.

Både internationellt och nationellt riktas fokus mot norra Sverige. Under perioden har Tillväxtverket fått i uppdrag att samordna arbetet på nationell nivå för att stödja och skapa goda förutsättningar för vad som nu sker i Västerbotten och Norrbotten. Region Västerbottens uppdrag är att samordna och driva insatser på regional nivå inom ramen för det regionala utvecklingsuppdraget. Nedan redogörs för några av de aktiviteter och insatser som skett under perioden för att stärka länets förutsättningar för samhandling och kapacitetsbyggande.

Utfall mot lagd budget vid årets slut uppgår till minus 27,6 miljoner kronor. Vid uppföljning per april månad lämnades prognos om minus 51 miljoner kronor, vid uppföljning per augusti månad lämnades prognos om utfall vi d årets slut på minus 41 miljoner kronor. De åtgärder som vidtagits under året för att nå en ekonomi i balans bedöms därmed ha påverkat det slutliga utfallet för året som helhet.

Den negativa avvikelsen förklaras av underskottet inom kollektivtrafikverksamheten på -34,9 miljoner kronor. Inom nämndens övriga verksamhet uppvisas totalt positiva budgetavvikelser efter vidtagna åtgärder på 7,3 miljoner kronor.

Tjugoen delmål med indikatorer följs upp vid denna tidpunkt. Under året har även två fullmäktigeuppdrag genomförts, och ett uppdrag riktat från nämnd till förvaltning. Se närmare nedan om uppföljning av respektive delmål.

I driftredovisning lämnas redogörelse för väsentliga personalförhållanden, ekonomiskt resultat och ekonomisk analys.

Som bilagor lämnas uppföljning av de hel- och samägda bolag som återfinns inom regionala utvecklingsnämndens ansvarsområde. Inkomna VD-kommentarer redovisas även i sin helhet som bilagor.

Redan i samband med uppföljning per april månad aviserade regionala utvecklingsnämnden ett prognosticerat underskott vid årets slut på -51 miljoner kronor, och uppmärksammade även regionfullmäktige på befarat underskott mot budget år 2023. Vid delårsuppföljning per augusti, uppdrog regionala utvecklingsnämnden till regionala utvecklingsdirektören att ta fram förslag till skrivelse till regionfullmäktige om att nämnden inte kommer klara budget vid årets slut. I skrivelsen skulle det framgå vidtagna åtgärder, planerade åtgärder och möjliga åtgärder. Samt om möjligt belysa konsekvenserna av dessa. Som bilaga till årsredovisning biläggs uppföljning av dessa åtgärder.

2 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

2.1 Perioden som gått

Insatser för att möta den stora samhällsomställningen i norra Sverige – föregångare i omställning

Behovet att möta upp samhällsomställningen i norra Sverige har haft stor påverkan på det regionala utvecklingsuppdragets samtliga sakområden under det gångna året.

Ett aktivt påverkansarbete har bedrivits under 2023 för att stärka länets förutsättningar för hållbar regional utveckling. Region Västerbotten har bland annat tillsammans med övriga aktörer inom Europaforum Norra Sverige (EFNS) tagit fram positioner i gemensamma frågor. Dessa positioner stödjer det påverkansarbete som syftar till att påverka och skickliggöra nationell och EU-nivå om norra Sveriges förutsättningar, möjligheter och utmaningar. Syftet från Region Västerbottens sida är att främja och stärka Västerbottens förutsättningar till hållbar regional utveckling.

Insatser för att påverka de långsiktiga förutsättningarna för en hållbar regional utveckling har även bedrivits i

anslutning till de mötesplatser som Region Västerbotten samordnar och driver. Region Västerbottens mötesplatser vänder sig till opinionsbildare och aktörer i offentlig sektor, företag, akademi samt civilsamhälle, vilka direkt berörs av och är centrala för ett utvecklat och fördjupat samarbete. Genom dessa plattformar - Västerbotten på Grand Hôtel, Mötesplats Lycksele, Västerbotten i Almedalen, samt Digitala Västerbotten - så möts företrädare från olika organisationer i gemensamma frågeställningar. Vid dessa möten är lokala och regionala förtroendevalda och tjänstepersoner som representerar sina respektive organisationer även viktiga förmedlare av kunskap och information. Syftet med plattformarna är att utveckla Västerbottens närvaro på den nationella och internationella arenan, likväl som att skapa dialog mellan beslutsfattare och nyckelaktörer. Temat för Region Västerbottens mötesplatser 2023 har varit "Västerbotten, föregångare i omställningen".

Ett konkret exempel på regional samverkan i påverkansarbetet är North Sweden Stockholm Office (NSSO)som bildades 2015 på initiativ av Region Västerbotten. Sedan årsskiftet 2019/2020 samlas de fyra nordligaste länen i NSSO. Utöver de fyra nordliga länen, finns även Företagarna Västerbotten, Skellefteå kommun, Umeå kommun och Skellefteå Kraft med som finansiärer av NSSO. Region Västerbotten är huvudman och samordnar kontoret som fungerar som en mötesplats och ett verktyg för Region Västerbotten i det regionala utvecklingsuppdraget. Syftet med kontoret har varit att öka norra Sveriges synlighet i den nationella debatten och stärka regionernas roll mot den nationella och internationella nivån. Syftet är att skapa mer utrymme för de samhällsintressen som finns i norra Sverige hos beslutsfattare på nationell nivå, verka för ökad informationsspridning om tillgångar och behov i norra Sverige samt öka deltagandet i nationella debattforum. Under 2023 har NSSO fortsatt varit en mötesplats och ett viktigt verktyg för det nationella och internationella påverkansarbetet.

Samverkan med länets aktörer för en hållbar regional utveckling

Kollektivtrafik och energi har varit i fokus under året för att stödja den samhällsomställning som norra Sverige för närvarande befinner sig i. I samverkansforumen primärkommunala delegationen och kommunchefsforum har kontinuerlig dialog och informationsutbyte genomförts under året inom de överenskommelser som Region Västerbotten och länets femton kommuner tecknat om samverkan för regional utveckling. Denna mellankommunala samverkan stöds och samordnas av Region Västerbotten.

Region Västerbotten har inlett ett samarbete med civila samhällets organisationer med målsättning att arbeta närmare, mer systematiskt och strategiskt för att gemensamt ta sig an många av de komplexa utmaningar som samhällsomvandlingen i norra Sverige för med sig. Projektet Stärkt samverkan för mänskliga rättigheter har fortsatt sitt arbete under året. Syftet med projektet är att bidra till ett perspektivskifte som möjliggjorts av den nya inriktningen i den nationella strategin för hållbar regional utveckling. Nu finns möjligheter att arbeta med mänskliga rättigheter som en förutsättning för regional utveckling. Arbetet tar sin utgångspunkt i funktionsrättskonventionen, barnkonventionen, regeringsformen och Europakonventionen, och bland de insatser som genomförts finns skräddarsydda utbildningsinsatser riktade mot förtroendevalda, chefer och ansvariga tjänstepersoner utifrån lokala behov. En dag på temat ”Ett gott liv för alla” genomfördes utifrån mänskliga rättigheter under hösten 2023, riktat mot allmänheten som en kunskapshöjande insats.

Hållbar regional finansiering

Det regionala utvecklingsuppdraget innefattar även uppgiften att besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt utvecklingsarbete. Under 2023 har 117 297 333 kronor i anslag 1:1 beviljats till hållbar regional utveckling via företagsstöd, kommersiell service och projektmedel. Stöden är en investering i hållbar regional utveckling i enlighet med regionala utvecklingsstrategins mål och prioriteringar.

Under året har anspråken på 1:1-medlen varit höga, vilket inneburit en sammantaget stor mängd inkomna ansökningar om företagsstöd och projektmedel. Det i sin tur har medfört hög konkurrens om medlen och att prioriteringar behövts, särskilt vid beslut om projektmedlen.. Detta har också ställt krav på verksamheten att möta upp och vara tillgängliga för stöd till sökanden.

Arbete med att nå ut till fler kvinnor med företagsstöd har intensifierats under perioden, där en enkätundersökning gjorts bland kvinnor som beviljats företagsstöd. Undersökningen gjordes med syfte att undersöka hur de tillfrågade tror att fler kvinnor kan nås. Arbete pågår även med att utveckla förutsättningar för nöjda projektsökanden och projektägare genom översyn av hemsidan, förtydligande och tillgängliggörande av information.

De regionala företagsstöd genom anslag 1:1 som Region Västerbotten beviljar bidrar till starkare företag och

nya livskraftiga företag. Företagsstöden hjälper både etablerade och nystartade företag att våga satsa och genomföra investeringar som annars kanske inte hade blivit av eller fördröjts. Riktade stöd mot underrepresenterade grupper (kvinnor och utomnordiskt födda) finns för att nå de som i mindre utsträckning söker och beviljas företagsstöd. Företag har även möjlighet att söka stöd för att ta in extern kompetens för att föra deras hållbarhetsarbete vidare. Under 2023 har de regionala företagsstöden förstärkts med ett EU-ramprojekt vilket ger ökade möjligheter att stötta företagen i Västerbotten under åren 2023-2025 med 75 000 000 kronor. Cirka 15 500 000 kronor i statliga särskilda medel beviljades till kommersiell service. I september beviljades Region Västerbotten medel för att stärka regionens kapacitet att ta fram och arbeta med regionalt serviceprogram och stöd till kommersiell service (i kommersiell service ingår service med: dagligvaror, drivmedel, apoteks-, betalnings- och posttjänster). Projektet syftar till att förbättra tillgängligheten till kommersiell service i framför allt serviceglesa områden.

Västerbotten som platsen för ett gott liv

För att stärka Västerbottens attraktivitet och stärka bilden av Västerbotten som en hållbar och attraktiv region bedrivs arbete inom flertalet verksamheter. Inom Regional Turism har samverkan kring platsutveckling och platsvarumärke fördjupats med besöksnäringens aktörer och andra platsfrämjande aktörer, exempelvis genom projektet True2. Under 2023 har projektet Västerbotten Sweden startat upp. Västerbotten Sweden är en långsiktig satsning som fokuserar på samverkan mellan aktörer om bilden av Västerbotten, och platsutveckling både inom och utanför besöksnäringen. Under det gemensamma platsvarumärket Västerbotten Sweden ska projektet verka för att fler företag exporterar kvalitetssäkrade, hållbara upplevelser och erbjudanden till den internationella gästen.

Insatser har även genomförts för konceptutveckling av Västerbotten Experience. Västerbotten Experience (VX) är en metod för hållbar besöksnäring som Region Västerbotten Turism har utvecklat sedan 2015. Västerbotten är det enda länet som arbetar på bredden med hållbarhet på detta sätt och idag är över 100 turismföretag med tio av länets femton kommuner, och samtliga tre destinationsbolag. Arbetet uppmärksammas både nationellt och internationellt. Regional turism har under 2023 fått förtroendet av Visit Sweden att inspirera andra regioner och destinationer inom hållbar besöksnäring inför den årliga kongressen som Global Sustainable Tourism Council planerar i Sverige i april 2024.

Insatser har även genomförts för att stärka kapacitet för samverkan och samhandling för hållbara livsmiljöer, där Region Västerbotten varit en aktiv part under året. Insatser har genomförts för att stärka Västerbotten som en plats med hållbara livsmiljöer, genom projekt, nätverk och konferenser, workshops och dialoger. För att kommunicera bilden av norra Sverige som en region i framkant av den gröna omställningen har kommunikativa insatser också skett både vid konferenser och andra mötesformer, men även via sociala medier och branschmagasinet Form med goda exempel från norra Sverige.

Projektet Arctic Design Center har inletts, med syfte att skapa en nod för politiken kring gestaltad livsmiljö i norra Sverige, och med stort fokus på gestaltade livsmiljöer och hållbara livsmiljöer. Sedan sin start under våren har projektet genomfört möten, dialoger och workshops för att definiera de utmaningar och konflikter som finns inom området i Västerbotten samt kartlagt möjliga framtida samarbeten. Samverkan har skett med föreningsliv samt offentlig och privat sektor. Nationella nätverk liksom nätverk för norra Sverige har också initierats med offentlig sektor, näringsliv, föreningsliv, start-ups, akademi och andra organisationer med fokus på arkitektur, design och konst. Under hösten 2023 beviljades även en ansökan om stöd från Vinnova gällande nya innovativa arbetsmetoder inom området, vilket kommer att stärka arbetet ytterligare under 2024. Under 2023 har Region Västerbotten genom projektet Arctic Design Center även varit medarrangörer till den internationella konferensen People Powered Transformation tillsammans med Svenska Designsällskapet och LTU samt samarrangerat föreläsningskväll tillsammans med Svensk Form. Genom projektet Artic Design Center har insatser genomförts för att berätta om platsens värde för identitet och hur en historisk plats kan återbrukas på ett nytt sätt utan att förringa kulturmiljön. Det genomförda arbetet visar att det är viktigt att påvisa att kulturmiljöer är en viktig del av identiteten för en plats, och att det kan bidra till mångfald i stadsbilder och landsbygd. Det synliggör vikten av att stärka förutsättningarna för yrkesverksamma att bidra till en platsbaserad hållbar näringslivsutveckling för små och medelstora företag. Det finns också behov av att stärka de fria aktörerna inom kultur och föreningsliv för att bredda kultur- och fritidsutbudet, att lyssna in både de som bor på platsen och de som flyttar dit för att förstå vad de önskar sig av fritids- och kulturaktiviteter.

Insatser för samhällsbyggnad och fysisk planering i länet

Regionala utvecklingsnämndens uppdrag att arbeta med samhällsbyggnad och samhällsplanering bygger även på ett aktivt deltagande i nätverk och utbyten med andra aktörer. Till exempel ger Boverkets nätverk för gestaltad livsmiljö regional utvecklingsförvaltning ett nära utbyte med andra regioner, men även med akademin och forskningen. Denna anknytning finns även i europeiska kommissionens initiativ New European Bauhaus, som Region Västerbotten är en del av. Initiativet är internationellt och tvärvetenskapligt. Genom att sätta stadsutveckling och arkitektur i fokus, utforskas möjligheter att utveckla samhället på ett hållbart sätt genom livsmiljöer. Rådet för hållbara städer skapar i sin tur förutsättningar för myndighetssamarbete, och stärker Region Västerbottens arbete för hållbara städer och samhällen i enlighet med Agenda 2030. En bredare ansats kring Agenda 2030 har också startat upp inom Region Västerbotten genom det regionövergripande råd som skapats inom Region Västerbotten. Gruppen har i uppdrag att säkerställa och samordna det interna och externa hållbarhetsarbetet inom Region Västerbotten och att driva ett förbättringsarbete kopplat till Agenda 2030, regionala utvecklingsförvaltningen deltar aktivt.

Under året har arbete bedrivits med att klarlägga hur Region Västerbotten kan samarbeta och stödja kommunerna kring fysisk planering och planeringsunderlag, samt hur de rumsliga perspektiven i den regionala utvecklingsstrategin kan hanteras. Utöver detta samordnar Region Västerbotten även kommunala nätverk inom VA- och avfallsområdet som arbetar gemensamt med att planera för hur de stora utmaningarna kan hanteras. De årliga Samhällsplaneringsdagarna genomfördes även detta år tillsammans med Länsstyrelsen Västerbotten. Syftet är att samla länets tjänstepersoner och aktörer inom samhällsbyggnad för kunskapsutbyte och kunskapshöjande insatser samt samverkan, och är en från kommunerna efterfrågad insats från Region Västerbotten.

Ett arbete med att återuppta plan- och byggsamverkan har också startats tillsammans med Länsstyrelsen i Västerbotten med ambitionen att samverkan ska rulla igång under 2024. Syftet är att stärka både kommunal och regional rumslig planering, öka kunskaperna, skapa synergier och gemensamma satsningar. Det övergripande målet är att skapa hållbara och attraktiva livsmiljöer i Västerbotten. Region Västerbotten arbetar också tillsammans med länets kommuner med ett antal planeringsprojekt inom som rör bland annat fysisk planering vid industrietableringar samt planer för vindkraft och sol.

En väl utbyggd infrastruktur och regional kollektivtrafik stärker Västerbotten som en nära, tillgänglig region

Det nationella uppdraget och rollen som regional bredbandskoordinator har varit en viktig del under 2023 för att stärka länets förmåga till digitalisering. Huvudfokus har varit att kartlägga behov av bredbandsutbyggnad vilket genomförs utifrån prioriteringar av byggnader i den nationella modellen som leds av Post- och Telestyrelsen (PTS). Underlaget kommer att användas för att söka bredbandsstöd för att öka anslutningsgraden i länet. Utöver detta har ett främjande arbete bedrivits för att öka tillgången till effektiv, säker och robust digital infrastruktur i länet. Möten har genomförts med regionala nätverk för erfarenhetsutbyte, stöd och dialog med relevanta aktörer.
Region Västerbotten har tagit en viktig roll att agera projektägare av samverkansprojekt tillsammans med kommunerna i Västerbotten som syftar till att bygga ortssammanbindande nät.

Region Västerbotten har regeringens uppdrag att planera för den regionala transportinfrastrukturen. I Region Västerbottens uppdrag som länsplaneupprättare ingår att ta fram en regional plan för transportinfrastruktur som anger den gemensamma strategiska inriktningen för hur länets transportinfrastruktur ska utvecklas under den kommande tolvårsperioden. Planen som revideras vart fjärde år ska bidra till en långsiktigt hållbar utveckling av länets transportinfrastruktur och möjligheten att skapa sig ett gott liv, kunna driva ett företag och i trygghet kunna bo och verka i hela länet. Den statliga transportinfrastrukturen ska underlätta för arbetspendling och godstrafik och därmed främja Västerbottens konkurrenskraft. Under 2023 har en viktig del varit att se till att Västerbotten fått en bra framdrift av beslutade objekt i länsplanen. En satsning på gång- och cykelvägar i länet har bidragit till förbättrad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter och är även positivt för såväl folkhälsa som klimat. Utifrån behovet av att snabba upp ett antal infrastruktursatsningar i norra Sverige har ett antal kunskapshöjande tillfällen arrangerats som riktats till förtroendevalda, näringsliv, offentliga aktörer och allmänhet i syfte att skyndsamt utveckla och färdigställa viktig infrastruktur och få en större utdelning av investeringsmedel till infrastrukturplanerna.

Samverkan har sökts och upprätthållits både i nord-syd och öst-västlig riktning, såväl inom länet, nationellt och internationellt för att tillsammans bygga upp ett tillförlitligt infrastrukturnät som är

transportslagsövergripande. Ett omfattande påverkansarbete har bedrivits på såväl nationell som europeisk nivå med aktivt deltagande i flertalet nätverk i syfte att synliggöra norra Sveriges behov av effektiva transporter och robust infrastruktur. Ett skakigt världsläge har satt ökat fokus på de öst-västliga förbindelserna och behovet av att kunna trygga exempelvis en tillgång till norska hamnar för in- och utförsel av varor och förnödenheter.

Arbete med att fortsätta utveckla kollektivtrafiken för att möta målen inom det regionala trafikförsörjningsprogrammet har fortsatt. Arbete med att stärka intäkterna i kollektivtrafiken har genomförts under året för att kunna fatta beslut om ytterligare höjning av regiontrafikens taxa med så hög utväxling intäktsmässigt som möjligt, med så liten negativ effekt som möjligt för utvecklingen av resandet. Under året har fortsatt arbete för att påverka tillgänglighetskraven i de nationella kravbilagorna för fordon.

Insatser för att stärka och främja länets näringsliv

Under året har Region Västerbotten arrangerat återkommande träffar med kommunernas näringslivsfunktioner. Dessa har skett både digitalt och genom fysiska sammankomster. Syftet är att belysa aktuella frågor inom näringslivsområdet samt att ge tillfälle för deltagarna att lära av varandra och utbyta erfarenheter. Temat för en tvådagarssammankomst var exempelvis attraktion, med en workshop om hur kommuner och region kommunicerar och samarbetar tillsammans samt hur samarbetet kan utvecklas. Business Sweden medverkade med information om vilket stöd kommunerna kan få för att stötta näringslivet med export och internationalisering frågor.

Inom ramen för projektet Hållbar regional utveckling har Region Västerbotten tagit fram en rapport om förutsättningarna för kvinnligt företagande i Vilhelmina, tillsammans med Vilhelmina kommun och Vkna organisationsutveckling. Syftet med rapporten är att belysa de särskilda förutsättningar som finns för kvinnors företagande på landsbygder för att kunna arbeta med rätt verktyg för att öka kvinnors möjligheter och belysa de strukturella utmaningar som finns.

Tillsammans med andra aktörer har Region Västerbotten också verkat för att främja den sociala hållbarheten inom näringslivsutveckling genom att sprida kunskap om samhällsentreprenörskap, stödja och undersöka hur kommunernas arbete med den sociala ekonomin kan utvecklas.

Insatser för att stärka länets livsmedelssektor

Insatser har påbörjats för att möta utmaningen med avsaknad av starka innovationsmiljöer inom livsmedelssektorn i Västerbotten. Dels finansierar och deltar Region Västerbotten i arbetet med den förstudie som genomförs av RISE med syfte att skapa en plattform för livsmedelsinnovation i Västerbotten. Dels har Region Västerbotten inlett ett samarbete med South West Finland för att pröva och utarbeta en metod knuten till S3 som fokuserar och utgår från livsmedel som testområde, men som utöver regionerna själva även inkluderar företag och forsknings- och utvecklingsaktörer i regionen som målgrupp.

Ett samarbete har även inletts med Umeå Universitet, institutionen för kost- och måltidsvetenskap, som handlar om att utveckla framtidens hållbara livsmedelssystem. Det förväntade resultatet är en stärkt innovationskraft och stärkt innovationskraft hos de livsmedelsproducerande företagen.

Region Västerbotten har under hösten stärkt sitt samarbete med kommunerna i Västerbotten genom ett samarbete med syfte att stärka livsmedelsföretagen. Genom kommunernas näringslivskontor ska i princip alla företag i livsmedelssektorn nås och ges stödjande insatser. Projektet Stärkt livsmedelsnäring i Västerbotten – ett kommunalt och regionalt samarbetsprojekt, har beviljats finansiering av 1:1-medel, samt av Tillväxtverket. Projektet genomförs tillsammans med Vilhelmina, Skellefteå och Umeå kommun.

Skogens betydelse

Region Västerbotten arbetar tillsammans med länsstyrelsen i Västerbotten och Skogsstyrelsen med det regionala skogsprogrammet för att samla intressenter inom skogsnäringen i Västerbotten.

Mycket av den lagstiftning som kommer från EU går dock ut på att lägga begränsningar på skogsbruk och användning av biomaterial från skogen. Tillsammans med övriga norrlandslän bedriver därför Region Västerbotten en intensiv bevakning av EU:s skogspolitik. Detta sker i första hand genom samarbetet Europaforum Norra Sverige (EFNS) där Region Västerbotten tillsammans med övriga län tar fram politiskt

fastställda positioner kring utvecklingen av skogsnäringen, skogspolitiken och kring enskilda lagförslag. Under 2023 har två politiskt beslutade positioner lags fram rörande skogsövervakning och markhälsa, vilka även har kommunicerats med beslutsfattare i både Sverige och inom EU. Syftet med positionerna är att föra fram norra Sveriges hållning i skogliga frågor. Positionerna ger också tjänstepersoner och förtroendevalda mandat att i sina dagliga kontakter kommunicera norra Sveriges hållning, och stärker på så vis Region Västerbottens vidare arbete genom samarbetet med de övriga länen.

Region Västerbotten finansierar tillsammans med Region Norrbotten också en särskild resurs i form av en tjänsteperson med placering på North Sweden European Office som arbetar med att träffa nyckelpersoner på EU-nivån. Region Västerbotten samarbetar även med övriga nordiska länder samt regioner i Europa kring skogliga frågor. Flera av de föreslagna lagförslagen från EU har ändrats i en för Västerbotten mer positiv riktning och sannolikt har norra Sveriges aktiva arbete bidragit till detta.

Stärkt exportfrämjande arbete

I slutet av året har Region Västerbotten tagit fram en exportvärdes- och näringslivsanalys som har två syften. Dels att visa på de värden som skapas av företag och särskilt exporterande företag, dels att undersöka var fokus behöver ligga under kommande år för att få en hållbar utveckling av näringslivet i länet.

I arbetet med exportfrämjande har Västerbottens aktörer identifierat att det största upplevda hindret för export är kopplat till självförtroende. Därför har Region Västerbotten tillsammans med aktörerna under andra halvan av året arbetat fram ett koncept för filmer för att inspirera företag till att starta eller öka sin export. Samtidigt ska filmerna visa en bild av vad Västerbottens företag gör för att stärka bilden av Västerbotten som en föregångare i omställningen. I samband med marknadsföringen av Västerbotten som en föregångare i omställningen och en bra plats att leva och verka har även en webbsida lanserats för att visa detta (invasterbotten.se). Region Västerbotten kommer där tillsammans med övriga RES-aktörer att fylla exportsidan med innehåll riktat till företag i Västerbotten, för att företagen ska få rätt stöd i sin exportsatsning.

Under året har Region Västerbotten tillsammans med Business Sweden även genomfört en kompetenshöjande insats för kommunerna i Region 10 för att de ska få kunskap om hur man arbetar med marknadsföring av siter och etableringserbjudanden. Region10 samlar kommunerna Arjeplog, Arvidsjaur, Dorotea, Lycksele, Malå, Norsjö, Sorsele, Storuman, Vilhelmina och Åsele i samverkan.

Region Västerbotten som brygga i investerings- och etableringsfrämjandet

Region Västerbotten har under året arbetat med att stärka kommunernas investerings- och etableringsfrämjande genom att ge kommunerna verktyg för hur man kan arbeta med erbjudanden, prioriteringar och underlag. Genom detta arbete fungerar Region Västerbotten som en brygga mellan kommunerna och Business Sweden och även mellan kommunerna och investerare. Region Västerbotten omvärldsbevakar för att sprida möjligheter till kommuner och marknadsför Västerbotten utåt som en föregångare i omställningen och ett hållbart alternativ för stora investeringar som vill bidra till den gröna omställningen. Under året har kapaciteten hos Region Västerbotten att utföra detta viktiga arbete varit lägre än efterfrågan från både kommuner och investerare, och här finns både ett stort behov och många utvecklingsmöjligheter inför kommande år. Under året har en grundlig behovsanalys utförs särskilt hos länets mindre kommuner för att kunna stärka arbetet på bästa sätt i framtiden.

Genom att Region Västerbotten samlar det exportfrämjande systemet och leder det strategiska arbetet så stärks företags möjligheter till export. Export är en viktig möjlighet till tillväxt för Västerbottens företag. Det exportfrämjande systemet innehåller allt från rådgivnings aktörer till rena finansiärer, och alla aktörer som arbetar med att stödja en ökad export ingår i systemet. I Västerbotten är kärnan Almi, Business Sweden, Exportkreditnämnden, Enterprise Europé network, Västerbottens handelskammare och Region Västerbotten, men andra aktörer som destinationsbolag, science parks, banker och näringslivskontor har också viktiga roller att spela. I arbetet inom detta område har Region Västerbotten också kontakt med nationella aktörer och andra regionalt utvecklingsansvariga för att stärka hela det svenska systemet. Inom arbetet med exportfrämjandet ligger fokus på att utveckla hållbarhetsarbetet hos exporterande företag, öka andelen av företag med hållbara lösningars exportgrad, arbeta med strukturer för exportfrämjandet nationellt och regionalt för att stärka Västerbottens exportkapacitet. Under året har arbetet inkluderat gemensamma företagsrådgivningar och företagsbesök samt gemensamma kunskapshöjande insatser riktade till företag.

Stärkt arbete kring nordlig fossilfri energi
Under året har Region Västerbotten tagit fram en agenda för energi där områdena hållbar smart användning, stabil distribution och hållbar produktion med hänsyn till natur och människor ingår. Agendan ska fungera vägledande för regionala utvecklingsnämndens arbete och främja en smart användning, stabil produktion av energi samt en energiproduktion som är hållbar med hänsyn till natur och människor. I framtagandet av agendan har dialoger förts med bland annat kommuner, länsstyrelse och privata aktörer. Agendan fastställdes av regionala utvecklingsnämnden den 7 december 2023.

Region Västerbotten har tillsammans med Länsstyrelsen Västerbotten samverkat kring energifrågorna och en hållbar energiutveckling i Västerbotten. Samarbetet uppmuntrar till hållbar konsumtion och energiåtervinning Ett tydligt och konkret exempel på detta kan återfinnas i den dag som Region Västerbotten arrangerade tillsammans med Länsstyrelsen Västerbotten i Storuman, med fokus på vätgasens potential i Västerbotten. Syftet med dagen var att undersöka hur aktörer som har/skulle kunna ha en roll i vätgasens utveckling ser på utvecklingen och Västerbottens roll. För att Västerbotten i framtiden ska ha ett robust energisystem behöver varje kraftslag/energikälla/energilagringsmetod användas på rätt plats, rätt sätt och i rätt omfattning. Insatser inom påverkansarbete, kunskapsspridning och mål och visionsarbete är några exempel på detta arbete med frågan.

Region Västerbotten har tillsammans med Länsstyrelsen Västerbotten tagit ett helhetsgrepp kring energifrågorna och en hållbar energiutveckling i Västerbotten. Insatser inom påverkansarbete, kunskapsspridning och mål och visionsarbete är några exempel på detta arbete med frågan. Ett intensivt arbete med att stärka länets möjligheter när det kommer till utvecklingen av infrastruktur och värdekedjor för vätgas har påbörjats. Ett intensivt arbete med att stärka länets arbete med batterivärdekedjan har även det stärkts genom att ingå i forum, sammanhang och nätverk som ger Region Västerbotten kunskap och påverkansmöjligheter i frågan.

Det är kommunerna som äger frågan när det gäller etableringar till den egna kommunen men Region Västerbotten fungerar som ett stöd och samordnare för arbetet. I detta arbete ingår även elintensiva etableringar. Flera parallella insatser sker som bidrar till ett hållbarare energisystem som stärker Västerbottens position som en föregångare i omställningen. I arbetet ingår även stöd i marknadsföringen utåt, samt att synliggöra möjligheterna på nationella och internationella plattformar och sammanhang. Lokalt stöds kommunerna också när det gäller kontakten med andra viktiga aktörer som kraftbolag, myndigheter och andra aktörer. Region Västerbotten fungerar som en brygga mellan nationella aktörer och länets kommuner.

Samverkan om utbildning och kompetensförsörjning

Region Västerbotten har som regionalt utvecklingsansvarig aktör uppgift att "fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet och tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt" (se Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar). Med detta som utgångspunkt, och med stöd i den överenskommelse om samverkan mellan Region Västerbotten och länets kommuner förvaltas och samordnas den samverkan om utbildning och kompetensförsörjning som funnits sedan Kommunförbundets tid i Västerbotten. Region Västerbotten och länets kommuner samverkar från det utbildningspolitiska nätverket, via ett skolchefsnätverk till elevhälsochefsnätverk och även ett IT-pedagogiskt nätverk. Det skapar en gemensam utvecklingskraft inom hela skolväsendet i Västerbottens län och lägger grunden för ett livslångt lärande.

Under 2023 har ett spridningsarbete med Agenda för kompetensförsörjning i Västerbottens län genomförts. Agendan lyfter tre utvecklingsområden med nödvändiga komponenter för att stärka förutsättningarna inom det regionala utvecklingsansvaret och bidra till ett sammanhållet kompetensförsörjningsarbete inom Västerbottens län.

Inom de olika metodutvecklingsprojekt som bedrivs inom kompetensförsörjning har förmåga och kapacitet för att arbeta med kompetensförsörjningsutmaningen i Västerbottens län utvecklats. Det är av stor vikt att Region Västerbotten fortsätter vara en samlande kraft för länet inom detta område.

Som exempel på insatser kan nämnas det arbete som påbörjats med att skapa hållbara regionala strukturer för validering som en del av ett pågående regeringsuppdrag. I Västerbotten riktas fokus mot att stärka

möjligheterna för kommunerna att erbjuda validering till fler och inom fler utbildningsområden. Idag valideras främst mot vård- och omsorg och barnomsorg. Det är en stor utmaning för kommunerna att hantera de nya kraven som innebär att fler individer som söker till vuxenutbildningen ska erbjudas validering. Projektet Validering i Västerbotten (VIV) skall hjälpa kommunerna med metoder och riktlinjer för validering av sina medborgares kompetenser. Det införs en lagändring from 1 januari 2023 som innebär att det införs en skyldighet för hemkommunen att se till att en presumtiv elev på komvux erbjuds en inledande kartläggning av individens kunnande.

Inom ramen för förstudien Kompetensmäklare har möjligheter att utveckla och implementera nya strukturerade och samarbetsinriktade arbetssätt utforskats. Syftet är att hantera behov, bristyrken och insatser i samarbete med kommuner och andra relevanta aktörer inom kompetensförsörjning och utbildning.

Mediacenter är en del av Region Västerbotten och finansieras genom riktade anslag från länets femton kommuner. Mediacenter bistår som processtöd, driver nätverk, anordnar konferenser och webbinarier samt genomför utbildningar och kompetenshöjande insatser. Insatser har genomförts under året för att utveckla fjärrundervisning inom Västerbottens län i syfte att alla elever oavsett var man bor ska få en likvärdig utbildning med samma kvalitet och utbud. Förutsättningar för fjärrundervisning är av yttersta vikt för att överbrygga avstånd, lärarbrist och små elevgrupper. Under 2023 har Mediacenter tillhandahållit både AI-expertis samt seminarier och webbinarier inom AI-området och undervisning, utöver att tillgängliggöra möjligheter att strömma film för elever och pedagoger i Västerbotten.

Flertalet insatser har genomförts under året inom projekt där Region Västerbotten är huvudman. Inom projektet North Swedish Green Deal (NSGD) har Region Västerbotten arbetat för att skapa förutsättningar för regional och lokal mobilisering för att kunna hantera samhällsomvandlingen som sker till följd av de nya investeringar och etableringar i Västerbottens län. Inom projektet Relocate, samverkan för nationell arbetsmobilitet, har en nära dialog förts med relevanta myndigheter inom kompetensförsörjningsfrågor för att möjliggöra enklare etablering av inflyttare till Västerbottens län. Det har även hållits ett antal spridningsaktiviteter i olika forum och plattformar av Relocatemodellen.

Regional innovationsledning

Via projektet Regional Innovationsledning Västerbotten (RIV) som avslutades i april 2023 har regional innovationsledning förankrats i det regionala innovationsekosystemet. Inom projektet har etablerade mötesplatser, nätverk och plattformar som Innovationsnätverk Västerbotten skapats för att utveckla och stärka det regionala innovationsledarskapet. Arbetet har uppmärksammats på europeisk, nationell och regional nivå.

Under 2023 har ett stort fokus legat på uppstarten av projektet Regional innovationsledning i omställning (RIO). Projektet kommer att vara utgångspunkt för det fortsatta arbetet med att utveckla och stärka det regionala innovationsledarskapet i Västerbotten. För att möjliggöra en etablering av en modell för lärande inom det regionala innovationsekosystemet har en mät- och analysmodell för Västerbottens innovationsekosystem tagits fram och testats. Syftet med modellen är att utifrån fakta kunna påverka och därigenom stärka och utveckla Västerbottens innovationsekosystem. Mer om METRIC och Region Västerbottens arbete med regional innovationsledning finns att läsa under redovisning av uppföljning av fullmäktiges mål.

Stärkt regional förmåga till digitalisering

Region Västerbottens arbete med att utveckla och stärka kommunernas digitala förmåga och kapacitet har fortsatt genom uppdraget att koordinera och leda det strategiska rådet för kommunernas samverkan inom digitaliseringsområdet samt den regionala samverkansplattformen Samverkan digitalisering.

Två större projekt riktade mot att höja den digitala kompetensen i Västerbotten, Digilo som vände sig till administrativ personal och stödfunktioner samt Digilej som hade ledare och chefer i offentligsektor som målgrupp har avslutats under första halvåret 2023. Totalt deltog fem organisationer, Umeå, Skellefteå, Piteå och Örnsköldsviks kommuner samt Region Västerbotten.

I slutet av maj månad beviljades projektet Digitala Västerbotten 2023 finansiering ett projekt som involverar alla femton kommuner i Västerbotten samt Örnsköldsviks kommun deltar och medfinansierar projektet som fokuserar på informationssäkerhet, arkitektur och förändringsledning. Utöver detta driver och genomför Region Västerbotten projektet Regional IoT (RIoT) som ett led i att stärka de regionala förutsättningarna för sakernas internet (IoT). I projektet deltar AC-Net samt tre av Västerbottens mindre kommuner, Malå,

Vilhelmina och Sorsele.

Region Västerbotten har stöttat kommuner med digital innovationskompetens och genomfört flera insatser för att minska utanförskapet för exempelvis äldre och personer med funktionsnedsättningar, vilket har ökat tillgängligheten och främjat en ökad inkludering i samhället även på mindre orter.

I anslutning till det nationella uppdraget att tillhandahålla en funktion som regional digitaliseringskoordinator har finansiering och uppstart av en regional digital innovationshubb (EDIH) i Västerbotten inom ramarna för den gemensamma kraftsamlingen Digital Impact North (DIN) varit i fokus under 2023. En lansering genomfördes i mitten av september.

För att stärka näringslivets digitala omställning har Region Västerbotten under 2023 genomfört förstudieprojektet KADIL samt ansökt om, beviljats och startat projektet DOVI, Digital Omställning Västerbottens Industrier. I KADIL var målet att kartlägga den digitala mognaden hos små och microföretag i Västerbottens landsbygd samt undersöka bakomliggande behov för att kunna undanröja tillväxthinder och skapa möjligheter till utveckling av nya jobb. Mer om KADIL och andra insatser som exempelvis projektet DOVI, Digital Omställning Västerbottens Industrier, återfinns under avsnitt om uppföljning av fullmäktiges mål.

Smart specialisering

Utvecklingen i länet inom området smart specialisering bygger i hög grad på att gå från att arbeta i stuprör (med gränser och uppdelade kompetensområden) till att i stället jobba i en hängränna där olika kunskaper, myndigheter, organisationer och företag kombineras för att komma snabbare framåt. Därmed behöver samverkan med andra nyttjas, för att stärka regionens innovationskapacitet långsiktigt.

En viktig del i detta arbete är den struktur och det arbetssätt som presenteras i den under året framtagna och beslutade S3 Västerbotten Roadmap for Smart Economic Trnsformation, liksom det tillhörande arbetet som bland annat inkluderat intervjuer med aktörer inom innovationsekosystemet. Det arbete som därefter tagit vid under årets senare del och som kommer att intensifieras under det kommande året går ut på att förankra och implementera arbetet i Västerbotten.

Utvecklad RUS-uppföljning visar på resultat

Region Västerbotten har under året arbetat fokuserat på att utveckla uppföljningen av den regionala utvecklingsstrategin med fokus på gemensamt lärande. Det är en del av genomförandet av den Agenda för strategiskt lärande som tagits fram för att arbeta strukturerat med uppföljning av den regionala utvecklingsstrategin. Uppföljningsprocessen har synkats med verksamhetsuppföljningen och ett nytt digitalt uppföljningssystem har tagits fram och implementerats. Nytt är att en inrapportering nu bidrar till tre uppföljningsrapporter, Resultat Västerbotten, regionala utvecklingsnämndens årsredovisning samt den årliga återrapporteringen till regeringen av det regionala utvecklingsarbetet.

Regio Stars Västerbotten är ett initiativ av Region Västerbotten, inspirerat av Europeiska kommissionens tävling Regio Stars, i syfte att uppmärksamma nytänkande regionala utvecklingsprojekt i Västerbotten med finansiering av regionala utvecklingsmedel eller EU-fonder. Initiativet är ett led i att stärka uppföljningen och synliggöra de resultat som kommer fram i Västerbotten. Årets vinnare hyllades vid Mötesplats Lycksele.

Analysportal bidrar till spridning av fakta och statistik

Inom analysarbetet har samarbetet med övriga norrlandslän fortsatt. Den gemensamma webbportalen, Analysportalnorr.se, ger en enkel ingång till fakta och statistik framtaget av de norra regionerna för de som arbetar med eller är intresserade av utvecklingen i norra Sverige. Under året publicerades bland annat ett löpande Månadsläge Västerbotten som beskriver nuläget i länet, Trender och prognoser för utbildning och arbetsmarknad, framtagen av SCB och bearbetad av Region Västerbotten och en visualisering av demografisk statistik på läns- och kommunnivå för de fyra nordligaste länen.

Under året har fortsatta insatser genomförts för att stärka och tillvarata intentionen i de överenskommelser som tecknats om samverkan mellan länets kommuner och Region Västerbotten om regional utveckling. Som exempel har informationsinsatser riktats både internt inom Region Västerbotten samt externt gentemot kommuner, mellankommunala samverkansorgan och myndigheter om vad samverkan inom regional utveckling

är och hur det kan nyttjas. En delutvärdering av överenskommelsen om samverkan mellan länets kommuner och Region Västerbotten har genomförts under året, och överlämnades till regionala utvecklingsnämnden vid sammanträdet den 7 december. I början av 2024 tar regionala utvecklingsnämnden ställning till eventuella åtgärder.

Insatser som utvecklar kultur- och föreningsliv

Under 2023 så har den regionala kulturverksamheten genomfört långt över 100 aktiviteter för att stärka och vidmakthålla prioriteringen genom kompetensinsatser, fördelning av stöd, bidrag och stipendier samt internationella samarbeten som syftar till såväl konstnärlig utveckling som delning av kostnader. Region Västerbotten är en viktig aktör när det gäller att genom sin verksamhet stödja och utveckla den kulturella infrastruktur som byggts upp sedan 1970-talet i Sverige gemensamt av stat, region och kommun i samverkan.

Ett led i den utvecklade flernivåsamverkan är uppdraget att ta fram en regional kulturplan. Planen är både ett planeringsverktyg och ett underlag i dialogen om de statliga anslagen till de regionala kulturverksamheterna som inryms i kultursamverkansmodellen. Regionala utvecklingsnämnden har uppdraget från regionfullmäktige att ta fram den regionala kulturplanen i samverkan med länets kommuner, civilsamhälle och kulturskapare. Under 2023 har arbetet med den regionala kulturplanen för perioden 2024 – 2027 slutförts. Planen har utarbetats i enlighet med fastställda direktiv, i bred samverkan och dialog med samtliga av länets kommuner, med civilsamhälle och kulturskapare. Den regionala kulturplanen för perioden 2024 – 2027 beslutades i regionfullmäktige den 21 november 2023. Regionala kulturplanen har, i enlighet med gällande riktlinjer, presenterats för det nationella samverkansrådet där kulturrådet innehar ordförandeskap och övriga nationella kulturmyndigheter finns representerade. Sammantaget beskrivs Region Västerbottens kulturplan genom samverkansrådets inspel och remissförfarandet som en ambitiös plan, med tydliga målsättningar som framhåller det konstnärspolitiska perspektivet och välformulerat redogör för länets kulturella infrastruktur. Kulturplanen är ett viktigt styrdokument för regional kulturutveckling i Västerbottens län de kommande fyra åren.

Internt arbete

Verksamhetsåret inleddes med att de medarbetare inom regionala utvecklingsförvaltningen som var placerade i lokaler på Västra Norrlandsgatan i Umeå fortsatte göra sig hemmastadda efter flytten till Regionens hus på Köksvägen. Flytten genomfördes inom ramen för projekt om flexibla arbetssätt där samtliga medarbetare placerade vid Regionens hus i Umeå givits möjlighet att välja antingen fast kontorsplacering eller distansmix, ett av grundsyftena var kostnadseffektivisering. Efter genomförd flytt där flertalet medarbetare valde distansmix, har nu Region Västerbotten genomfört ytterligare förtätning genom att inrymma medarbetare från CIMT inom Regionens hus. Parallellt med flytt till nya lokaler, har ett förändrat mötes- och arbetssätt permanentats, med en fortsatt hög grad av möten på distans. Sannolikt är denna förändring bestående över en längre tid.

Under året har samtliga medarbetare inom regionala utvecklingsförvaltningen på ett eller annat sätt involverats i ett av de riktade fullmäktigeuppdragen till regionala utvecklingsnämnden. Uppdraget ”Genomföra kartläggning av tjänster och funktioner som kan optimeras, arbetsuppgifter som kan effektiviseras och delar där ambitionen kan sänkas alternativt pausas" har hanterats i särskild ordning. Regionala utvecklingsnämnden utsåg i början av 2023 en politisk styrgrupp, samt fattade beslut om uppdragsdirektiv för fullmäktigeuppdragets genomförande. Kontinuerlig information har lämnats till förvaltningens medarbetare under genomförandet av fullmäktigeuppdraget, tidplanen har även innefattat information och dialog med fackliga parter.

Se mer om fullmäktigeuppdragen under särskild rubrik nedan.

2.2 Händelser av väsentlig betydelse

Kollektivtrafikbolagen har senaste året haft en hög kostnadsutveckling till följd av kostnadsökningar för såväl drivmedel som arbetskraft, lån och inflation. En ökad andel distansarbete och förändrade resmönster påverkar också det kollektiva resandet och därmed intäkter från regional kollektivtrafik.

Regionfullmäktige har inför 2023 justerat taxa för regionbusstrafik för att stärka intäkterna. I slutet av 2023 beslutades om ytterligare justering av taxor för den regionala kollektivtrafiken som gäller från 1 januari 2024.

Fullmäktige har även beslutat om en möjlighet att frångå krav på HVO i regionfinansierad trafik. Region Västerbotten har avvaktat med att byta drivmedel i den trafik som är regionfinansierad efter rekommendation från Länstrafiken i Västerbottens styrelse mot bakgrund av förbättrad ekonomi, resultatprognos för helåret och ev effekt av förändrad reduktionsplikt på kostnader för HVO. Löpande dialog förs med bolagen om möjligheter att hitta besparingar i verksamhet.

EU:s budget för sammanhållningspolitik har på grund av kriser och krig i stor utsträckning använts till krispaket de senaste åren. Diskussioner om EU:s nästa budget med struktur- och investeringsfonder för programperioden 2028 och framåt förs just nu. I norra Sverige, som räknas till en utvecklad ekonomi, finansieras politiken främst genom de så kallade strukturfonderna som Regionalfonden och Socialfonden men även Landsbygdsprogrammet som är en del av EU:s jordbrukspolitik. Detta påverkar i förlängningen regionens förutsättningar att stödja länets aktörer genom exempelvis anslag 1:1. Region Västerbotten behöver därmed vara aktiv och närvarande där framtiden formas. Behovet av att matcha EU-finansiering med annan finansiering, däribland anslag 1:1, har ökat då europeiska regionalfonden Övre Norrland sänkt sin medfinansieringsgrad från 50 till 40 procent. Anspråken hos Region Västerbotten har fortsatt varit höga vilket inneburit hög konkurrens om regionala projektmedel. Region Västerbottens prioriteringar blir alltmer avgörande för genomförandet av de EU-program som Västerbotten omfattas av. En ökad medfinansiering från andra källor än anslag 1:1 är nödvändig framåt.

Norra Sverige befinner sig i en omställning som ställer krav på stärkt infrastruktur. Omställningen kommer att behöva stora mängder energi, väl fungerande elnät, och ett transportsystem i länet som stödjer kraftigt ökade transporter på väg- och järnväg. Den positiva utvecklingen märks i form av större etableringar men även i uppstart och expansion av företag runt om i hela länet. Planeringsprocesser för infrastruktur tar tid, de nya etableringarna sker nu.

Ett försämrat geopolitiskt läge påverkar länets infrastruktur i allra högsta grad då kriget i Europa förändrar den europeiska säkerhetsordningen i grunden. Det har visat på behovet att rusta transportsystemet för att klara höga belastningar orsakade av oväntade händelser. De öst-västliga stråken som binder samman Finland, Sverige och Norge ökar i betydelse.

2.3 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Uppföljning av fullmäktiges mål

I regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplan för 2023 har de mål som fullmäktige riktat till regionala utvecklingsnämnden omsatts till ett antal delmål. Respektive delmål följs upp med en eller flera indikatorer. Årsrapport för 2023 är regionala utvecklingsnämndens sista fördjupade uppföljning för året av resultat samt måluppfyllelse. I följande avsnitt redovisas en samlad bedömning av måluppfyllelse för de delmål som regionala utvecklingsnämnden fastställt utifrån de regionmål som riktats till nämnden.

För målen görs en helhetsbedömning av måluppfyllelse och för indikatorerna bygger bedömningen på utfall i förhållande till målnivån som är satt i nämndplan för 2023. Helhetsbedömning av måluppfyllelse innebär att bedömning görs dels av utfall av indikatorer, dels utifrån en kvalitativ bedömning av de aktiviteter och insatser som genomförts under rapporteringsperioden och hur dessa bedöms ha bidragit till måluppfyllelse eller om avvikelser kan konstateras.

Nämndens uppdrag och ansvar handlar i stor utsträckning om att leda, utveckla, följa upp och samordna det regionala utvecklingsarbetet i länet. Uppdraget som regionalt utvecklingsansvarig regleras genom lag, förordningar och tilldelade uppdrag, men även genom nämndens reglemente. Många insatser sker tillsammans med och genom andra aktörer som exempelvis myndigheter, kommuner, näringsliv och det civila samhället bland andra. Det regionala utvecklingsansvaret är kopplat till länets geografi och omfattar samtliga intressenter inom Västerbottens läns gränser. Invånare, ideell sektor, kommuner, statliga myndigheter, akademi och näringsliv - alla som kan bidra till länets utveckling. Detta skiljer det regionala utvecklingsuppdraget från regionernas andra välfärdsuppdrag då den egna verksamheten utgör en mindre del av det som görs inom uppdraget samlat.

Bedömning av mål

Status	Färg
Målet uppfylls helt	
Målet uppfylls delvis	
Målet uppfylls inte	

Bedömning av indikator

Status	Kriterie	Färg
Målvärdet uppfylls helt	100 procent av målvärde eller högre	
Målvärdet uppfylls delvis	80 -99 procent av målvärde	
Målvärdet uppfylls inte	Under 80 procent av målvärde	

Sammanfattning

Regionmål	Delmål	Bedömning
Mål 2. Västerbotten är det barnvänligaste länet	Mål 2.1 RUN verkar för att barn och unga ges förutsättningar för att vara delaktiga och påverka utvecklingen i kultur- och föreningslivet.	Mål kommer delvis uppfyllas
Mål 3. Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv	Mål 3.1 RUN verkar för att den kulturella infrastrukturen är tillgänglig och jämlik i hela länet.	Mål kommer helt uppfyllas
Mål 4. Västerbotten är en ledande miljöregion	Mål 4.1 RUN arbetar för att öka kollektivtrafikens andelar av det motoriserade resandet och för att minska kollektivtrafikens miljöbelastning i Västerbotten.	Mål kommer delvis uppfyllas
	Mål 4.2 RUN bidrar till en hållbar energiförsörjning med låg klimatpåverkan samt förutsättningar för den gröna omställningen	Mål kommer helt uppfyllas
	Mål 4.3 RUN bidrar till att andelen närproducerad* mat som serveras i de offentliga köken i Västerbotten ökar.	Mål kommer helt uppfyllas
Mål 7. Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss	Mål 7.1 Inom RUN ska det finnas ett tillitsfullt förhållningssätt för ledning och styrning mellan arbetsgivare och medarbetare som bygger på delaktighet, förtroende och respekt.	Mål kommer delvis uppfyllas
Mål 8. Vi har en långsiktigt hållbar ekonomi	Mål 8.1 RUN ska hålla lagd budget	Mål kommer inte uppfyllas
	Mål 8.2 RUN ska minska kostnaderna för tjänsteresor* med 15 procent jämfört med utfall 2022 (*exklusive projekt)	Mål kommer inte uppfyllas
	Mål 8.3 RUN utvecklar sin strategiska planering och uppföljning av det regionala utvecklingsuppdraget	Mål kommer delvis uppfyllas

Regionmål	Delmål	Bedömning
Mål 9. Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner	Mål 9.1 RUN utvecklar den strategiska platsutvecklingen för att öka regionens attraktivitet	Mål kommer delvis uppfyllas
	Mål 9.2 RUN har en nära och tillitsfull samverkan med länets kommuner som tillsammans stärker kraften för en hållbar regional utveckling	Mål kommer helt uppfyllas
Mål 10. Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering	Mål 10.1 RUN utvecklar och stärker såväl förmåga som kapacitet till innovation hos aktörer i Västerbotten och därigenom öka tillväxt-, konkurrens- och attraktionskraft på ett hållbart sätt	Mål kommer helt uppfyllas
	Mål 10.2 För att stärka de digitala förutsättningarna för länets invånare, företag och organisationer ska RUN utveckla och stärka såväl kapacitet som förmåga till digitalisering hos offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhället.	Mål kommer helt uppfyllas
Mål 11. Västerbotten är en attraktiv och jämställd region att leva och verka i samt flytta till	Mål 11.1 RUN bidrar till att utveckla en hållbar besöksnäring som bidrar till att lyfta Västerbotten som effektiv, tillgänglig och attraktiv region.	Mål kommer helt uppfyllas
	Mål 11.2 RUN bidrar till utvecklingen av attraktiva inkluderande livsmiljöer	Mål kommer helt uppfyllas
	Mål 11.3 RUN tillhandahåller och utvecklar ett väl fungerande transportsystem i syfte att uppnå en god tillgänglighet för resor och transporter för alla som bor och verkar i länet.	Ingen
	Mål 11.4 RUN förbättrar tillgänglighet i kollektivtrafiken för personer med funktionsnedsättning	Mål kommer delvis uppfyllas
Mål 12. Västerbotten har ett klimat för ökad tillväxt av jobb och företag	Mål 12.1 RUN samordnar och bidrar till regionala kompetensförsörjningsinsatser som stimulerar ett livslångt lärande och bidrar till att attrahera kompetens till Västerbotten	Mål kommer helt uppfyllas
	Mål 12.2 RUN utvecklar strukturer för att främja länets export, etableringar, internationella investeringar samt en ekonomisk transformation genom smart specialisering	Mål kommer helt uppfyllas
	Mål 12.3 RUN främjar strukturer och insatser för att stärka näringslivets förnyelseförmåga och entreprenörskap enligt hållbarhetsaspekterna.	Mål kommer helt uppfyllas

Regionmål	Delmål	Bedömning
	Mål 12.4 RUN investerar i hållbar regional utveckling där finansierade regionala utvecklingsinsatser, projekt och företagsstöd, använder hållbarhet* som hävstång för stärkt innovationsförmåga och för att identifiera hållbara lösningar på samhällsutmaningar. * Med hållbarhet avses social (jämställdhet, mångfald inklusive integration och andra sociala dimensioner), ekologisk (miljö och klimat) samt ekonomisk.	Mål kommer delvis uppfyllas

Uppföljning av regionmål

Mål 2. Västerbotten är det barnvänligaste länet

Mål 2.1 RUN verkar för att barn och unga ges förutsättningar för att vara delaktiga och påverka utvecklingen i kultur- och föreningslivet.

Kommentar

Delmålet bedöms delvis uppfyllt.

Kultursektorns mångfald av aktörer i Västerbotten lyder under regionala och nationella kulturpolitiska mål. Insatser har genomförts under året för att främja och uppmuntra länets aktörer att hitta vägar för att involvera barn och unga i kulturlivet. Det finns en bred samsyn bland länets kulturaktörer att kulturlivets framtid hänger på att involvera nästa generation. Regionala utvecklingsnämnden beslutade om riktlinjer för regionala utvecklingsnämndens stimulansmedel till ungdomsverksamhet under 2022 (RUN 2022-04-13 § 8. RUN 138-2022). Riktlinjerna har under våren 2023 implementerats i handläggning, information som tillgängliggjorts på Region Västerbottens hemsida samt i underlag till sökande. Efter en intern översyn av riktlinjernas implementering uppkom behov av ytterligare revidering för att de skulle verka så ändamålsenligt som möjligt. Bland annat genom förtydliganden kring vilka som kan söka om stöd inom respektive stödform samt frågeställningar som i såväl ansöknings- som uppföljningsförfarandet beaktar målgruppens inflytande och delaktighet. Målet med revideringen var ökad ändamålsenlighet i relation dels till de generella riktlinjerna dels för respektive stödform. Den regionala utvecklingsnämnden antog den 7 december 2023 förslaget till nya riktlinjer för medel till ungdomsverksamhet. Webben har uppdaterats och riktlinjerna tillgängliggjorts för sökande. En ny digital lösning för en effektiv handläggning med tydlig information till de ansökande i varje steg av ansöknings- och handläggningsprocessen har tagits fram i samarbete med Teknikhuset AB.

Målet om antal insatser för att ge barn och unga möjlighet till eget skapande av film har överträffats med råge. Dock har Kulturrådets bidrag Skapande skola, som är en stor del av aktiviteterna som Film i Västerbotten inom Region Västerbotten når ut med till barn och unga i länet har förändrats inför 2023. Ansökan är enklare att fylla i, vilket ska göra det mer lättillgängligt för fler skolor/kommuner. Grunden för hur mycket bidrag som delas ut till varje ansökan är däremot nu baserat på hur många barn som är inkluderade i ansökan. Detta har lett till att nästan alla skolor och kommuner i Västerbotten som sökt bidrag fått mindre pengar än vad de sökt. Ett tillägg i krona per barn ska göras för mindre inlandskommuner, eftersom det kan bo färre barn samt den professionella kulturarbetaren kan kosta mer på grund av behov av resa till kommunen och boende där. Även dessa kommuner har fått mindre bidrag än sökt. Effekten av detta har varit att alla dessa budgetar behövts räknas om. Ungefär hälften av alla klasser får halvdagar av aktivitet istället för heldag och filmpedagogerna har i vissa fall behövt gå ned i arvode för att projektet ska gå ihop. Det finns också risk att flera klasser får genomföra samma aktivitet i en aula istället för en klass i ett klassrum. Detta gör det betydligt svårare att undervisa i skapandeprocess.

Under året har ett antal utvecklingsinsatser genomförts för att stötta barn och ungas möjlighet till eget

skapande av film. Här kan bland annat nämnas VAFF Filmfestival, Lynx Filmläger i Tavelsjö, och aktiviteter på fritid i Saxnäs/Vilhelmina samt Åsele.

Regionbiblioteket har under året erbjudit länets folkbibliotek en utbildning i metoden tjänstedesign, användardriven verksamhetsutveckling med fokus på målgruppen barn och unga. De flesta kommuner har i någon mån deltagit i utbildningen som regionbiblioteket erbjudit, men fokus har inte alltid legat på barn och unga. Det som tidigare identifierades som en aktivitet har nu fått en tydligare prägel av pågående process. Den högt satta ambitionsnivån om att samtliga folkbibliotek i länet genomgått utbildning i metoden tjänstedesign med fokus på målgruppen barn och unga har inte uppnåtts fullt ut. Dock är utfallet väldigt högt, 90 procent.

Region Västerbotten vill genom sina förutsättningar som regional aktör inta en mer samordnande roll vad gäller att utveckla metoder och samverkan inom barn- och ungkulturområdet. I det arbetet är regionala nätverksinsatser med fokus på lärande, erfarenhetsutbyte, och omvärldsanalys relevant. Civilsamhället och folkrörelserna har unika möjligheter att nå ut till och organisera barn och unga i glesbygder och i socioekonomiskt utsatta områden. Det är en gemensam angelägenhet för Region Västerbotten och länets kommuner att samverka med civilsamhällets aktörer för att skapa bättre förutsättningar för unga att organisera sig.

Indikatorer	
Andel bidragsformer som är anpassade utifrån ett barnrättsperspektiv	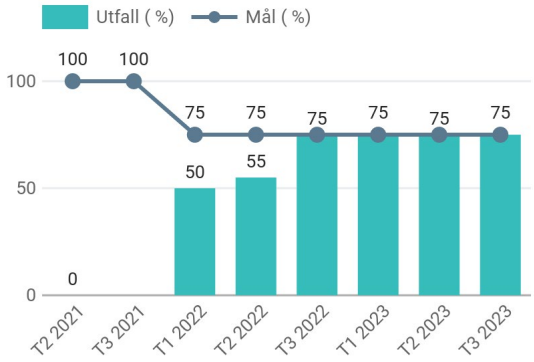
Antal insatser för att ge barn och unga möjlighet till eget skapande av film	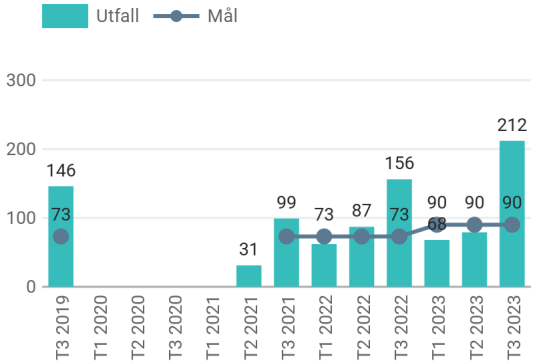
Andel folkbibliotek i länet vars personal genomgått Region Västerbottens utbildning i metoden tjänstedesign, användardriven verksamhetsutveckling, med fokus på målgruppen barn och unga	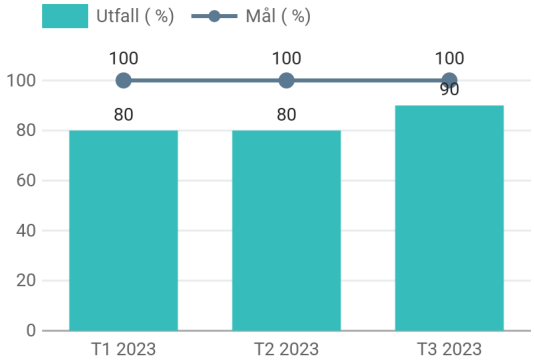

Mål 3. Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv

Mål 3.1 RUN verkar för att den kulturella infrastrukturen är tillgänglig och jämlik i hela länet.

Kommentar

Delmålet bedöms helt uppfyllt.

I dagsläget har både små och stora kommuner i Västerbotten utmaningar kopplat till att finansiera en fullt ut jämlik tillgång till kulturupplevelser och eget skapande i hela länet. Men kommunerna gör i dagsläget vad de kan och vikten av kulturens roll för deras kommuns utveckling påpekas överallt. Region Västerbotten kan spela en kompensatorisk roll bland annat genom att delfinansiera och försöka hitta kulturprojekt som kan gagna flera kommuner och aktörer. Bedömningen är att den här inriktningen kommer att bibehållas och stärkas inte minst på grund av den samverkan som idag sker inom kultursamverkansmodellen sannolikt kommer utvecklas och förändras mot än tätare samverkan med parter som tidigare stått utanför eller haft ett begränsat inflytande.

Den regionala kulturverksamheten ska ha en god geografisk spridning i länet och bidra till att skapa närhet till konst och kultur. Samtliga regionala kulturinstitutioner ska verka för att överbrygga avstånd genom en aktiv närvaro i länets kommuner. De stora fysiska avstånden är en utmaning och en faktor som påverkar både förmedling och mottagande av kultur. Att öka närheten till kultur i inland och fjälldalar är därför särskilt viktigt. I arbetet med att öka närheten till kultur för länets invånare ska Region Västerbotten utveckla uppföljning och analys av de regionala kulturinstitutioners närvaro i länets kommuner.

Målsättningen för bibehållen närvaro av regionalt finansierade verksamheter i regionens kommuner är uppfyllt. Genom kulturdatabasen rapporterar årligen de regionala kulturverksamheterna in statistik över antal aktiviteter, geografisk spridning, deltagare/besökare, samt hur stor del aktiviteterna och deltagare/besökare som utgörs av barn och unga. Under 2021 redovisades 1332 aktiviteter gentemot 2022 års siffor på 1927 aktiviteter (ökning på närmare 600 aktiviteter).

Kulturlivet börjar återhämta sig efter corona och komma upp till de mätvärden som gick att se innan corona (runt 2000 aktiviteter). I 13 av 15 kommuner har aktiviteterna ökat sedan förra årets mätperiod. Den högsta procentuella ökningen går att finna i några av länets mindre kommuner, även om länets större kommuner har ökat med flest aktiviteter. I tio av länets kommuner har besöksantalet ökat och den totala summan av besökare har näst intill fördubblats mellan åren 2021 (72 051) och 2022 (142 454). Besöksantalet är dock fortfarande svagt i relation till 2018 (252 294), året innan corona, där besöksantalet vid kulturaktiviteter var nästan dubbelt så hög som under 2022.

Mätvärdena gör att det är möjligt att följa hur olika samhällsomvandlingar kan ha påverkan på kulturlivet. Effekterna av att ha en databas är att det blivit lättare att göra kvantitativa analyser och identifiera frågor som berör geografisk spridning och närhet till kultur, men också exempelvis ger bättre underlag för diskussion i dialog med verksamheter och beslutsfattare. Den offentligt finansierade kulturen ska vara demokratisk i betydelsen att den ska vara tillgänglig och angelägen för alla. Genom att kulturen blir mer inkluderande ges en ökad bredd av historier och fler ges möjlighet att delta i kulturlivet. Att på olika sätt främja människors möjligheter att ta del av och skapa kultur utifrån sina egna förutsättningar och på sina egna villkor är ett av den nationella och regionala kulturpolitikens uppdrag för att öka och vidmakthålla den kulturella mångfalden.

Mål för antal filmproduktioner som medfinansierats av Film i Västerbotten har uppnåtts. Film i Västerbotten har dessutom genom olika projekt medfinansierat både utveckling av långfilm och dokumentärfilm samt produktion av kortfilm och dokumentärfilm. Under 2023 har 190 programaktiviteter genomförts, där 50 aktiviteter varit riktade till målgruppen barn och unga.

Indikatorer	
Bibehållen närvaro av regionalt finansierade verksamheter i regionens kommuner* (*Uppgift avser antal aktiviteter som registreras i Kulturdatabasen och som omfattar rapportering av verksamheter som får finansiering via kultursamverkansmodellen. Utöver detta, utgår även stöd från Region Västerbotten till andra kulturverksamheter som ej är redovisade i denna uppgift.)	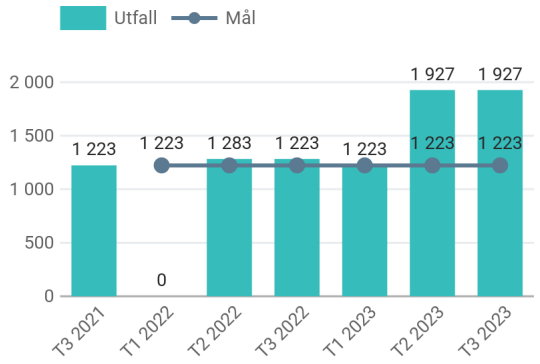
Antal filmproduktioner som medfinansierats av Film i Västerbotten	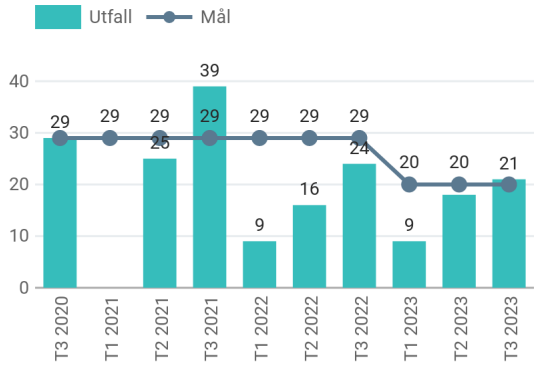
Antal insatser för att ge tillgång till konst och kultur i en sjukhusmiljö	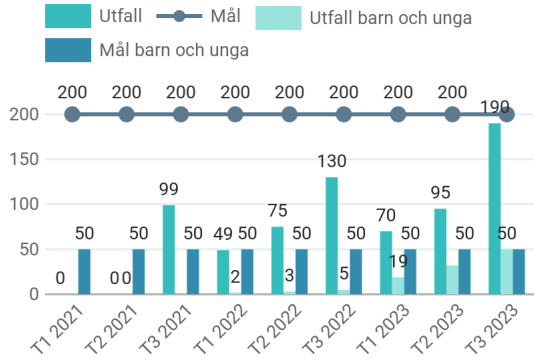

Mål 4. Västerbotten är en ledande miljöregion

Mål 4.1 RUN arbetar för att öka kollektivtrafikens andelar av det motoriserade resandet och för att minska kollektivtrafikens miljöbelastning i Västerbotten.

Kommentar

Vid tidpunkt för upprättande av förslag till årsredovisning lämnas bedömning om att delmålet är delvis uppfyllt.

För en av två indikatorer har komplettering med utfall inkommit inför nämndens behandling av förslag till årsredovisning. Utifrån Länstrafiken i Västerbottens styrelses rekommendation till Region Västerbotten att avvakta med beslutet om att byta drivmedel i den trafik som Region Västerbotten finansierar, har andelen förnybart drivmedel i upphandlad kollektivtrafik utvecklats i enlighet med satt mål för verksamhetsåret 2023.

Vad gäller utfall av indikator kollektivtrafikens marknadsandel av det motoriserande resandet utvecklas mot målet 25 procent marknadsandel år 2025, så nås inte målet. Marknadsandelen för 2023 är oförändrat 14 procent för Västerbotten, mot målet 18 procent för år 2023.

Under hösten har styrelsen för Länstrafiken i Västerbotten inkommit med en skrivelse angående drivmedel i kollektivtrafiken i Västerbotten där styrelsen bedömde att ett beslut att faktiskt lämna HVO bör anstå till dess att styrelsen kunnat sammanträda och ta ställning till en rekommendation vid styrelsemötet den 22 september. När bolagets styrelse tog ställning till rekommendationen, så beslutades om att mot bakgrund av den förbättrade ekonomin i bolaget och resultatprognosen för hela 2023 avseende de delar som Region Västerbotten finansierar, att rekommendera regionen att avvakta med beslutet om att byta drivmedel i den trafik som Region Västerbotten finansierar. Region Västerbotten har följt denna rekommendation.

Planerade aktiviteter under 2023 har påverkats i viss utsträckning av begränsade resurser då en kollektivtrafikstrateg lämnat Region Västerbotten för annan tjänst, och Region Västerbotten infört anställningsstopp. Vissa aktiviteter har därför flyttats fram i tid, dock har majoriteten av planerade aktiviteter kunnat genomföras enligt plan. Här bör utveckling av kollektivtrafikens priser och produkter särskilt nämnas, likaså framtagande av planeringsförutsättningar för kollektivtrafiken 2025-2027, kollektivtrafikplan 2024-2026 samt initiering av nytt trafikförsörjningsprogram 2025-2029.

Kommundialoger med enskilda kommuner har genomförts med elva av länets femton kommuner under året. Ökad samsyn kring kollektivtrafikens utmaningar och behov samt möjligheter har uppnåtts med de kommuner där dialoger genomförts. De fyra återstående (Umeå, Skellefteå, Vindeln och Nordmaling) kommer ej att genomföras 2023. Arbete med insatser för kompetensförsörjning i kollektivtrafiken betraktas numera som en del av löpande verksamhet för att stödja kollektivtrafikens utveckling i länet.

Indikatorer	
Kollektivtrafikens marknadsandel av det motoriserade resandet utvecklas mot målet 25 procent marknadsandel år 2025.*Målnivå 2023 kompletteras i samband med årsredovisning 2022	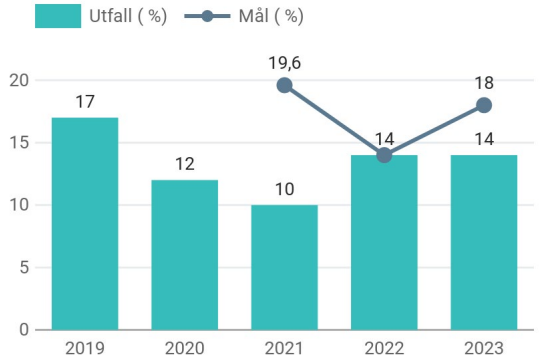
Andel förnybart drivmedel i upphandlad kollektivtrafik utvecklas mot målet 75 % år 2025. Ökning per år 5 procentenheter.	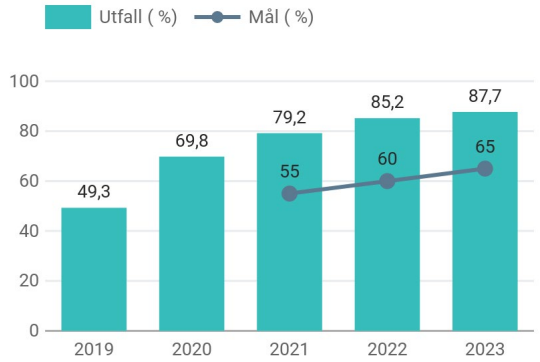

Mål 4.2 RUN bidrar till en hållbar energiförsörjning med låg klimatpåverkan samt förutsättningar för den gröna omställningen

Kommentar

Delmålet bedöms helt uppfyllt.

För att kunna påverka de långsiktiga förutsättningarna för en grön omställning till ett samhälle med låg klimatpåverkan, är tidiga insatser för att påverka beslutsfattande av stor vikt. Det är även prioriterat att genomföra insatser på olika nivåer inom olika sakområden för att stödja en hållbar regional utveckling i hela länet. Genom att agera tidigt och tydligt säkerställs en hållbar energiförsörjning med låg klimatpåverkan i Västerbotten, samt att Västerbotten kan vara en föregångare i den gröna omställningen. Då området rör sig fort och behoven är stora skulle ett åsidosättande av detta arbete få stora konsekvenser för Västerbotten och den regionala utvecklingens möjligheter.

Den 7 december 2023 fastställde regionala utvecklingsnämnden Agenda för energi, den första av sitt slag i Västerbotten. Ett stort fokus och mycket arbete har legat vid detta under året, även om stöd funnits genom IVL Svenska Miljöinstitutet. Förankring har under processen skett genom dialog och informationsinsatser i regionala utvecklingsnämnden och fora inom den samverkansstruktur som är etablerad med länets kommuner, arbetet har även lyfts i programmet på Mötesplats Almedalen och Mötesplats Lycksele 2023. Samarbetet med Länsstyrelsen Västerbotten kopplat till energifrågan har också fortgått och stärkts under året. Gemensamma seminarier och konferenser har hållits inom området, med stor uppslutning och uppskattning. Nya seminarier och konferenser är planerade utöver dem som redan hållits. Utöver detta finns flertalet nätverk, projekt och initiativ där Region Västerbotten är involverade, så som Artic Hydrogen Platform, Battery Region-samverkan med Västra Götaland, UNLOCK, Botnic Green Energy samt en Hydrogen Valley-ansökan.

Under året har arbete fortlöpande pågått för att påverka EU:s skogspolitik, för att fungera i en svensk kontext med ett omfattande skogsbruk, viktig skogsindustri och ett stort upptag av koldioxid i skogen vilket bidrar till EU:s miljömål likväl som de nationella klimatmålen. Arbetet har i hög grad skett genom samarbetet inom Europaforum Norra Sverige (EFNS), där positioner arbetas fram och antas inom området. Arbetet sker i nära samarbete med North Sweden European Office, som för Region Västerbottens räkning arbetar med påverkansaktiviteter och bidrar i framtagandet av positioner. Under året har sex positioner antagits, varav två kopplar mot aktiviteten att bevaka och påverka EU:s skogspolitik. Positionerna, som kommunicerats med beslutsfattare i Region Västerbotten, Sverige och EU, är Europaforum Norra Sveriges synpunkter på EU-kommissionens förslag till direktiv om övervakning av markhälsa och resiliens; Europaforum Norra Sveriges synpunkter på EU-kommissionens förslag till förordning om nettonollindustrin – Net Zero Industry Act; Europaforum Norra Sveriges synpunkter på EU-kommissionens förslag om en ram för certifiering av avskiljning av koldioxid; Europaforum Norra Sveriges synpunkter på direktivet om minskade koldioxidutsläpp för tunga lastbilar; Europaforum Norra Sveriges synpunkter på EU:s avloppsdirektiv; Europaforum Norra Sveriges synpunkter på EU-kommissionens väntade förslag om Skogsövervakning och strategiska skogsplaner.

Positivt är även att samverkan mellan Sveriges regioner inom bioekonomi tagit ny fart. Region Västerbotten deltar aktivt i detta, men är inte själva ägare av nätverket.

Indikatorer

Antal framtagna positioner om resurseffektivitet, låg klimatpåverkan och en bioekonomisk tillväxt

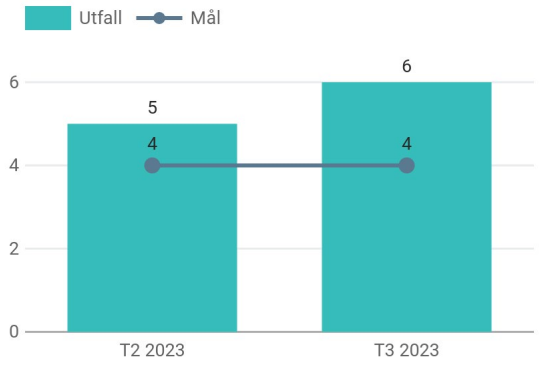

Indikatorer	
Förslag till strategi för energi tas fram. (0=Ej påbörjat, 3=En första version av förslag till strategi är framtagen)	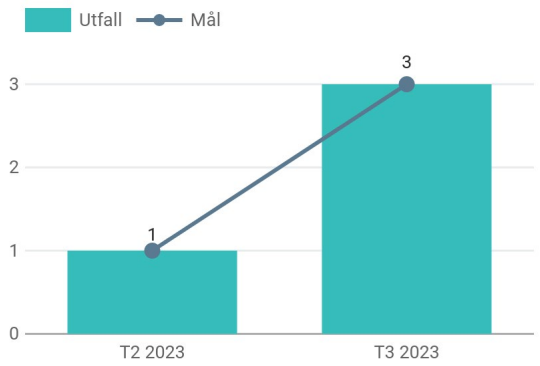

Mål 4.3 RUN bidrar till att andelen närproducerad* mat som serveras i de offentliga köken i Västerbotten ökar.

Kommentar

Delmålet bedöms helt uppfyllt.

Samarbetet med Länsstyrelsen Västerbotten respektive LRF Västerbotten för införlivande och implementering samt uppföljning av den antagna livsmedelsstrategin fortlöper. Samarbetet är en starkt bidragande faktor till att påverka att andelen närproducerad mat som serveras i de offentliga köken ökar - inte minst eftersom det krävs att lokalproduktionen bibehålls och stärks.

Ett vidare samarbete sker inom Region Västerbotten tillsammans med den nya koststrategen samt miljösamordnaren inom Region Västerbotten.

Ett projekt har även startat upp tillsammans med kommuner i regionen för att öka andelen lokalproducerad mat, vilket är en förutsättning för att öka andelen som kan serveras i de offentliga köken. Ansökan mot 1:1-medel under våren kom att pausas, och ERUF-medel söks under september månad för att avlasta 1:1-medlen. Medel har beviljats av Tillväxtverket för projektet.

Vidare kan det även nämnas att det vid Mötesplats Lycksele hölls ett seminarium med fokus på lokal livsmedelsproduktion och beredskapsfrågor som samlade offentliga aktörer under två separata pass. Ett fortlöpande arbete sker också genom nätverket Mat i fokus, som samlar aktörer som arbetar med offentligt finansierade livsmedelsprojekt. Nätverket inkluderar ett tiotal aktörer och har samlats en gång under den aktuella perioden.

Indikatorer	
Antal genomförda insatser som samlar offentliga aktörer i Västerbotten	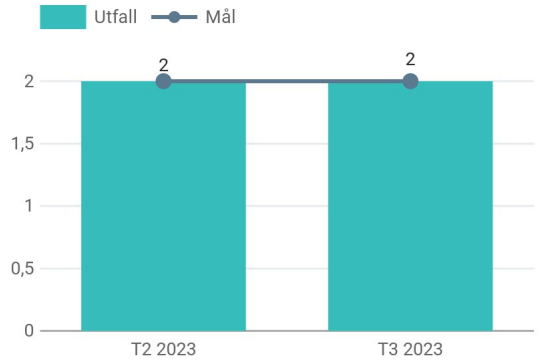

Mål 7. Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss

Mål 7.1 Inom RUN ska det finnas ett tillitsfullt förhållningssätt för ledning och styrning mellan arbetsgivare och medarbetare som bygger på delaktighet, förtroende och respekt.

Kommentar

Vid årets slut bedöms delmålet om att det inom RUN ska finnas ett tillitsfullt förhållningssätt för ledning och styrning mellan arbetsgivare och medarbetare som bygger på delaktighet, förtroende och respekt vara delvis uppfyllt.
Bedömning om måluppfyllelse baseras på de tre indikatorerna Ledarskapsindex, Motivationsindex samt God arbetsmiljö samt en sammanvägd bedömning av hur genomförda aktiviteter knutna till arbetsmiljö och medarbetarskap bedöms ha kunnat bidra till måluppfyllelse.

Ledarskapsindex är ett delindex till HME som baseras på de tre frågorna:

- Min närmaste chef visar uppskattning för mina arbetsinsatser,
- Min närmaste chef visar förtroende för mig som medarbetare och
- Min närmaste chef ger mig förutsättningar att ta ansvar i mitt arbete

Målet att öka ledarskapsindex har inte helt uppnåtts (utfallet blev 80,7 procent mot målet om 82 procent). Det är dock ett resultat som bekräftar att man allmänt sett upplever ett gott ledarskap från närmsta chef. Vilket vittnar om att chefer har hög tilltro till medarbetares förmåga och bekräftar goda arbetsinsatser.

Motivationsindex är ett delindex till HME som baseras på de tre frågorna:

- Mitt arbete känns meningsfullt
- Jag lär mig nytt och utvecklas i mitt dagliga arbete och
- Jag ser fram emot att gå till arbetet

Målet att öka har uppnåtts. Uppdragen och uppgifterna inom nämndens ansvarsområde upplevs som relevanta och angelägna av medarbetarna. Chefer och medarbetare förmår gemensamt att utveckla verksamheten och kompetensen till nytta både för medarbetare och verksamhet. Medarbetarna har möjlighet att följa och påverka hela arbetsprocessen, vilket ger en stark känsla av sammanhang och hög grad av eget ansvarstagande för verksamhetens uppdrag.

Indikatorn god arbetsmiljö mäter ett index på organisationens och chefernas förmåga att ge förutsättningar för, tillvarata och upprätthålla ett stort medarbetarengagemang. Det görs genom att ställa nio frågor som rör motivation, ledarskap och styrning. Valet av frågor har gjorts med utgångspunkt i den kunskap som finns om vad som driver engagemang. Modellen och enkäten Hållbart medarbetarengagemang (HME) är framtaget av SKR (Sveriges Kommuner och Regioner). Denna indikator sammanfattar ledarskapet och medarbetarskapet som tillsammans utgör god arbetsmiljö. Målnivå för indikatorn 2023 är uppnått.

Frågor som ingår i index för god arbetsmiljö (hållbart medarbetarengagemang HME)
Motivation
1a. Mitt arbete känns meningsfullt
1b. Jag lär nytt och utvecklas i mitt dagliga arbete
1c. Jag ser fram emot att gå till arbetet
Ledarskap
2a. Min närmaste chef visar uppskattning för mina arbetsinsatser
2b. Min närmaste chef visar förtroende för mig som medarbetare
2c. Min närmaste chef ger mig förutsättningar att ta ansvar i mitt arbete
Styrning
3a. Jag är insatt i min arbetsplats mål
3b. Min arbetsplats mål följs upp och utvärderas på ett bra sätt
3c. Jag vet vad som förväntas av mig i mitt arbete

Under 2023 har sannolikt fullmäktigeuppdraget "Genomföra kartläggning av tjänster och funktioner som kan

optimeras, arbetsuppgifter som kan effektiviseras och delar där ambitionen kan sänkas alternativt pausas" påverkat måluppfyllelse. För att möta medarbetarnas behov av information, delaktighet och så långt som möjligt säkerställa möjlighet till inflytande i uppdraget har kontinuerlig information lämnats till förvaltningens medarbetare om fullmäktigeuppdragets genomförande. Information om genomförandet har varit en ständig punkt vid förvaltningens ledningsgruppsmöten, och via verksamheternas arbetsplatsträffar har kontinuerlig information lämnats av ansvarig chef, förvaltningens medarbetare har även vid personaldagar samt extrainsatta möten kontinuerligt fått information från regionala utvecklingsnämndens ordförande samt regionala utvecklingsdirektören om uppdragets genomförande.

Förändringar i fysisk arbetsmiljö för medarbetare med placeringsort Umeå avseende flytt och förändringar av verksamhetslokaler kan även ha påverkat måluppfyllelsen. Uttryck för oro för befarade negativa konsekvenser för arbetsmiljö, upplevelse av bristande delaktighet i processer ovanför den enskilda förvaltningsnivån samt oro för konsekvenser till följd av uppdrag om besparingar bedöms kunna påverka måluppfyllelse negativt. Risker som uppmärksammats är att organisationen tappar nödvändig kompetens som är efterfrågad hos andra arbetsgivare.

Utöver detta har aktiviteter genomförts såsom information om aktuella frågor inom Region Västerbotten, såsom den nya visselblåsarfunktionen, regionens policy kring kränkande särbehandling, arbete, men även genomförande av medarbetarsamtal och lönedialoger givetvis.

Indikatorer	
Gott ledarskap (HME)	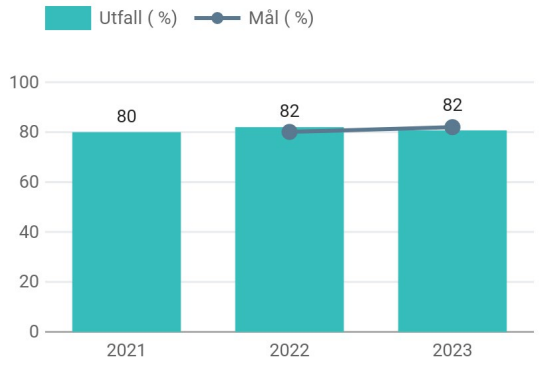
Gott medarbetarskap (HME)	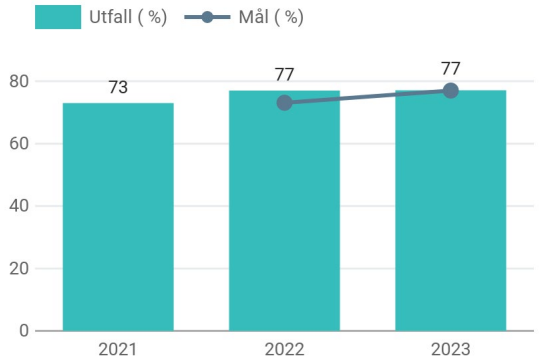
God arbetsmiljö (HME)	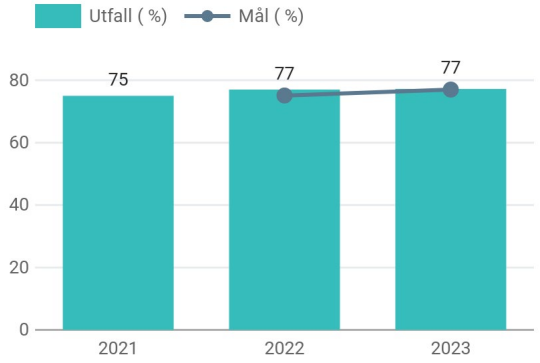

Mål 8. Vi har en långsiktigt hållbar ekonomi

Mål 8.1 RUN ska hålla lagd budget

Kommentar

Delmålet bedöms ej uppfyllt.

Utfall mot lagd budget vid årets slut uppgår till minus 27,6 miljoner kronor. Den negativa avvikelsen förklaras av underskottet inom kollektivtrafikverksamheten på - 34,9 miljoner kronor. Inom nämndens övriga verksamhet uppvisas totalt positiva budgetavvikelser efter vidtagna åtgärder på 7,3 miljoner kronor.
Det bör noteras att när prognos per april månad var det prognosticerade underskottet jämfört med Region Västerbottens budget 51 miljoner kronor för året som helhet. Prognosen förbättrades tills delårsrapport per augusti, då prognos om utfall vid årets slut var ett underskott på minus 41 miljoner kronor. De åtgärder som vidtagits har sannolikt påverkat att utfallet vid 2023 års slut slutar på minus 27,6 miljoner kronor.

Efter tertial 3 uppvisar kollektivtrafikverksamheten ett underskott på 34,9 miljoner kronor jämfört med Region Västerbottens budget. Kollektivtrafikbolagen har senaste året haft en hög kostnadsutveckling på grund av främst ökade trafikkostnader. Länstrafiken i Västerbotten AB har för tertial 3 rapporterat en positiv prognosförändring med 4,2 miljoner kronor jämfört med föregående prognos tertial 2. Förbättringen sedan föregående prognos består av att biljett- och skolkortsintäkterna ökat med 0,6 miljoner kronor respektive 0,7 miljoner kronor samt att dom gemensamma kostnaderna minskat med totalt 3,1 miljoner kronor medan trafikkostnaderna ökat något med 0,2 miljoner kronor.

Indikatorer	
Utfall mot lagd budget	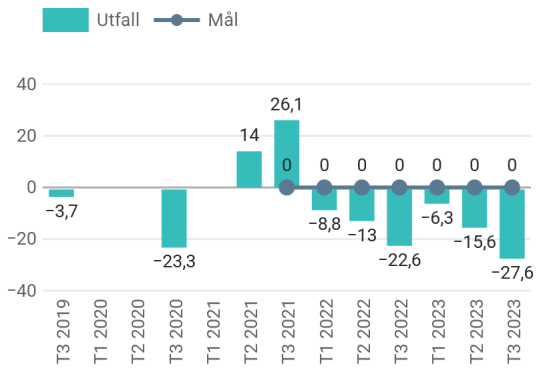
Utfall mot lagd budget - kollektivtrafik	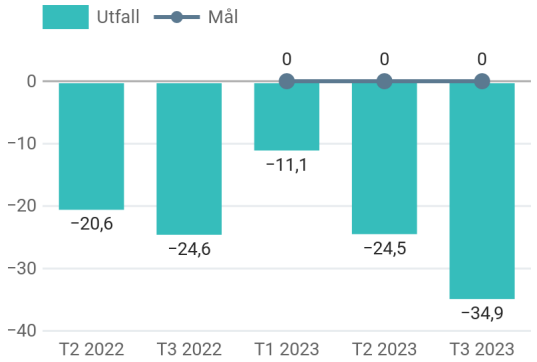

Mål 8.2 RUN ska minska kostnaderna för tjänsteresor* med 15 procent jämfört med utfall 2022 (*exklusive projekt)

Kommentar

Delmålet bedöms ej uppfyllt.
Efter tredje tertialet har resekostnaderna ökat med 29,9 procent jämfört med utfallet 2022. Målet för året som helhet är att resekostnaderna (exklusive projekt) ska minska med 15 procent jämfört med utfallet 2022. Jämförelsen mellan åren påverkas dock av ett lågt utfall för resekostnader under inledningen av 2022 på grund av pandemin.

Efter andra tertialet har resekostnaderna ökat med 42,7 procent jämfört med utfallet 2022. Åtgärder som vidtagits som kan ha påverkat utvecklingen mot ett bättre utfall än vad prognos visade per augusti månad, är iakttagande av restriktivitet vad gäller tjänsteresor. Jämförelsen mellan åren påverkas dock av ett lågt utfall för resekostnader under inledningen av 2022 på grund av pandemin, vilket påverkade resandet i stor utsträckning. Det bör dock även noteras att ett antal större processer förknippade med det regionala utvecklingsansvaret inneburit att resor bedömts nödvändiga.

Indikatorer

Utfall kostnad för tjänsteresor mot utfall 2022 exklusive projekt

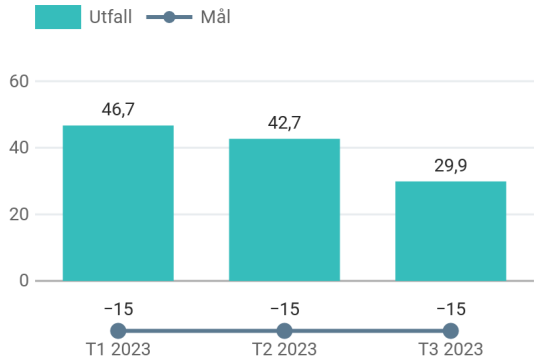

Mål 8.3 RUN utvecklar sin strategiska planering och uppföljning av det regionala utvecklingsuppdraget

Kommentar

Delmålet bedöms delvis uppfyllt efter sammanvägd bedömning av utfall av indikatorer samt genomförda aktiviteter.
Under året har många utvecklingsinsatser genomförts för att utveckla den strategiska planeringen och uppföljningen av det regionala utvecklingsuppdraget - arbetet har dock påverkats i stor utsträckning av den förändrade planerings- och budgetprocessen inom Region Västerbotten.

Under perioden har flera utvecklingsaktiviteter avslutats enligt plan där bland annat utveckling av RUS-modulen i Stratsys slutförs, implementerats och använts i ett första test. Den reviderade modulen rullades ut för den första uppföljningen under hösten som resulterar i den nya rapporten Resultat Västerbotten. Det inrapporterade materialet blir även grund för återrapportering och bidrar också till årsredovisning och RV:s gemensamma omvärldsbevakning. Detta är en del av genomförandet av Agenda för strategiskt lärande, där det även har tagits fram en visualisering av pågående projekt i Power BI och där Regio Stars Västerbotten genomförts för andra året. Vinnarna presenterades i samband med Mötesplats Lycksele.

Flera analysprojekt har pågått där Västerbotten koordinerar norra Sveriges medverkan i Horizonprojektet Granular, där norra Sverige är av de utsedda Living Labs för nya sätt att mäta regional utveckling. Det har även besvarats ett frågebatteri inom den rapport som OECD tar fram för Northern Sparsely Populated Areas (NSPA) där norra Sveriges medverkan koordineras av North Sweden Brussels Office. Under hösten besökte OECD länet för att fördjupa förståelsen av Västerbottens utmaningar och möjligheter. Månadsläge Västerbotten har fortsatt tagits fram. Analysportalnorr.se, som drivs tillsammans med övriga tre regioner i norra Sverige har bidragit till att sprida rapporter framtagna av RV under året. Det innebär att nämnden har bidragit till målet.

Uppföljningsdialogerna genomförs i nära dialog och samverkan mellan strateg analys och verksamhetsutvecklare, för att i möjligaste mån samordna och synka uppföljning av ordinarie verksamhetsplanering med den uppföljning och planering som är kopplat till regionala utvecklingsstrategin. Uppföljningsdialogerna är verksamhetsöverskridande, och samlar regionala utvecklingsförvaltningens olika sakområden och verksamheter. Under 2023 har uppföljningsdialogerna genomförts vid ett av två planerade tillfällen. Uppföljningdialoger genomfördes under våren, men har ej genomförts under hösten till följd av hög arbetsbelastning i verksamheterna då tidplanen för den förändrade planerings- och uppföljningsprocessen inom Region Västerbotten innebär att betydande delar av processen förskjutits i tid och koncenteras under hösten.

Vårens uppföljningsdialoger har utöver erfarenhetsutbyte och beskrivning av nuläge haft fokus på omvärldsbevakning och att fånga händelser, förändringar eller utmaningar som är på gång nästa år av betydelse för regional utveckling och ansvarsområdena. Dialogerna har möjliggjort lärande över sakområdesgränser och sedan omhändertagits i planeringsarbetet. Den förändrade tidplanen för planering och budget år 2023 har inneburit en förskjutning och komprimering av arbetsprocesser till hösten, vilket lett till en hög arbetsbelastning i verksamheterna. Mot bakgrund av detta har höstens uppföljningsdialoger ej genomförts.

Andra aktiviteter som genomförts inom staben för att bidra till detta delmål inkluderar arbete för att synliggöra ledningssystemet, samordna fördjupningsdagar för regionala utvecklingsnämnden i augusti om regional utveckling, informationsinsatser internt och externt för att beskriva vad samverkan inom regional utveckling är, samt utveckla en samordnad väg in för ärenden som ska behandlas politiskt inom Region Västerbotten samt i kommunsamverkansorganisationen.

Indikatorer	
Handlingsplan 2023 för agenda för strategiskt lärande är genomförd	
Antal genomförda uppföljningsdialoger inom regionala utvecklingsförvaltningen	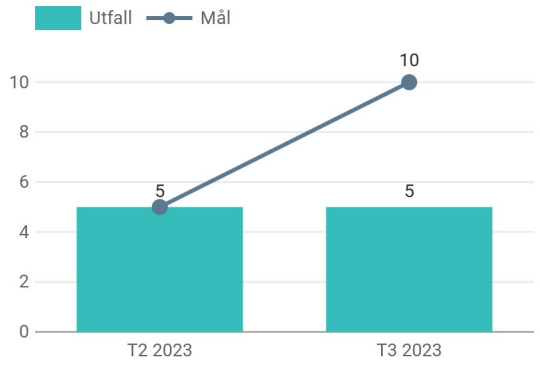

Mål 9. Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner

Mål 9.1 RUN utvecklar den strategiska platsutvecklingen för att öka regionens attraktivitet

Kommentar

Delmålet bedöms delvis uppfyllt vid årets slut, efter sammanvägd bedömning av utfall från indikatorer samt

genomförda insatser och aktiviteter mot delmålet.
Det bör i sammanhanget belysas att resultatet av personer som klättrat högre på engagemangstrappan bygger på enkätsvar med låg svarsfrekvens. Detta gör det svårt att dra någon direkt slutsats av resultatet. Vad gäller antalet unika aktörer som nyttjat North Sweden Stockholm Office har målet uppfyllts med god marginal. På plats på North Sweden Stockholm Office finns numera också en anställd från varje region i norra Sverige samt en anställd från Botniska korridoren.

Under verksamhetsåret har samtliga av de mötesplatser som Region Västerbotten samordnar och upprätthåller genomförts.

Den 24 januari 2023 invigde Västerbotten sina årliga veckor på Grand Hôtel i Stockholm med diskussioner om norra Sveriges gröna omställning. På scen fanns regionala och nationella företrädare samt representanter för företag och entreprenörer som på olika sätt bidrar till omställningen. årets upplaga på temat hur norra Sverige bidrar till den gröna omställningen och vilka möjligheter, men också utmaningar, det för med sig medverkade företrädare från regionen och många andra. Västerbotten och hela norra Sverige står med utmaningar där många olika aktörer måste hjälpas åt och även nationell nivå samt att EU behöver bidra på olika sätt för att möjliggöra den bredare samhällsomställningen som det handlar om för att klara av att hantera de konkreta satsningar som just nu sker, inte minst för att också få med de delar som ännu inte är en del av det, men som för den skull i många fall har ett vitalt och för utvecklingen viktigt näringsliv att stärka.

Mötesplats Lycksele (MPL) genomfördes 31 maj - 1 juni 2023 med temat Västerbotten - Föregångare i omställningen. Mötesplats Lycksele är en viktig och långsiktig satsning för att utveckla Västerbotten. Tillsammans skapar hundratals människor – från näringsliv, politik, akademi, allmänhet och det civila samhället. Det är en delvis deltagarstyrd konferens där inspirationsföreläsningar med panelsamtal, en handfast workshop, prisutdelningar och nya möten fyller agendan. Genom att skapa engagemang och förändra attityder öppnar mötesplatsen upp för diskussion och samhandling mellan opinionsbildare och regionala aktörer. Något som i sin tur syftar till att vidareutveckla innovationsklimatet och framtidssäkra regionens attraktionskraft.

Västerbotten i Almedalen genomfördes enligt plan under 2023, den 27-30 juni. Bland de seminarier som Region Västerbotten bjöd in till återfanns exempelvis Ambulansflyg ur ett nationellt beredskapsperspektiv, frågeställningen om Sverige verkligen har kapacitet att möta fler stora expansionssatsningar och miljonfrågan om hur attraherar vi 100000 invånare till Norra Sverige. Seminarier lyfte även problemställningen att vårdens avsaknad av resurser och möjligheten till hjälp från IoT.
Västerbotten som en föregångare i omställning stod i fokus. Energi, infrastruktur, näringsliv, platsutveckling och hållbar tillgång till el, kompetens och råvaror diskuterades. Seminarierna genomfördes på plats i Almedalen, men webbsändes även för att vara tillgängliga för alla intresserade. Seminarierna går även att ta del av i efterhand via Region Västerbottens externa webb.

Mötesplats Digitala Västerbotten genomfördes enligt plan 5-6 december 2023 i Sara Kulturhus, Skellefteå. Mötesplats Digitala Västerbotten 2023, med fler än 300 deltagare från fler än 50 organisationer, blev ett viktigt avstamp för det fortsatta arbetet med digital utveckling i Västerbotten. Konferens genomfördes med en så kallad hybrdilösning, där både fysisk och digital närvaro var möjlig.

Samtliga planerade aktiviteter under året har avslutats med gott resultat. Erfarenheter och kunskap från genomförda mötesplatser har tagits tillvara, och ligger till grund för planeringen för 2024 års mötesplatser.

Indikatorer	
Andel deltagare på RUN:s mötesplatser som förflyttat sig uppåt i Engagemangstrappan* oberoende vart i trappan man startar.	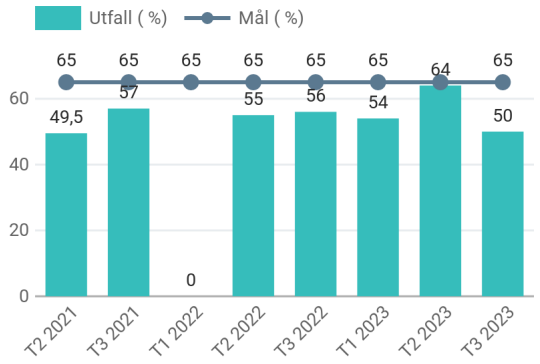
Antalet unika aktörer och sammanlagd beläggning på North Sweden Stockholm Office	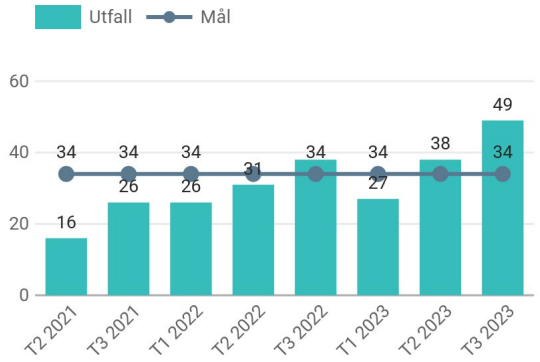

Mål 9.2 RUN har en nära och tillitsfull samverkan med länets kommuner som tillsammans stärker kraften för en hållbar regional utveckling

Kommentar

Delmålet bedöms helt uppfyllt.

Under 2023 har regionala utvecklingsförvaltningen genomfört en delutvärdering av överenskommelse om samverkan mellan länets kommuner och Region Västerbotten. Delutvärderingen genomfördes med stöd av genomförande av enkät samt kompletterande intervjuer. Delutvärderingen resulterade i en rapport som behandlats av fullmäktigeberedning för regional samverkan och därefter överlämnats till regionfullmäktige. Därefter har rapporten med delutvärdering överlämnats till regionala utvecklingsnämnden för behandling. Information med rapport överlämnades till regionala utvecklingsnämnden vid sammanträdet den 7 december. Regionala utvecklingsnämnden kommer att ges möjlighet att ta ställning till eventuella åtgärder utifrån delutvärdering/rapport inom ramen för yttrande över fullmäktigeberedningens rapport.

Insatser har även genomförts för att göra mellankommunal samverkan inom regional utveckling mer tillgänglig för länets kommuner och medborgare. Under våren har en arbetsgrupp bildats med samordnare för samverkan inom regional utveckling, nämndsekreteraren för samverkansorganen samt IT koordinator för att driva frågan framåt. Även dialog med samordnare inom region 10 har upprättats som har erbjudit att undersöka möjligheten att använda Lystkoms Microsoft Teams plattform till viss del. Samverkan med kommunerna sker både på tjänstepersonsnivå (tex kommunchefsforum) och politisk nivå (tex primärkommunala delegationen). Det finns ett behov av att dela dokument, länkar och nyheter med kommunerna. Sedan Microsoft 365 infördes i Region Västerbotten har Microsoft Teams testats. Detta fungerar enbart för en handfull kommuner. Vilket leder till att man behöver göra mailutskick till resterande kommuner. Det är därför inte möjligt att gemensamt jobba med dokument i Teams. Tidigare har plattformen www.samarbeta.se använts för att lägga ut handlingar till politiska möten. Detta har nu flyttats till Region Västerbottens interna system Platina och appen Meetings plus. Systemet uppfyller enbart en del av behoven och är inte lika flexibelt som samarbeta. Region Västerbottens hemsida är svår att använda för samverkan.

Under våren har ett regelbundet samarbete etablerats med träffar mellan samordnaren för Region 10 och samordnaren för samverkan inom regional utveckling ungefär en gång i månaden. På träffarna har aktuella frågor samverkats som tex remisser av gemensamt intresse, kommunernas anslag för samverkan inom regional utveckling, projektbeslut, utbildningar osv. Under tiden så sker lärande om hur organisationerna fungerar och får kännedom om vem som jobbar med vad. Planering framåt sker för hur man på ett smidigt sätt ska få informationsutbytet att fundera smidigare mellan kommunerna och även mellan kommunerna och Region Västerbotten genom gemensamma informationsflöden och digitala plattformar. Umeåregionen har fått ta del av informationsutskick som Region Västerbotten har gjort. Det handlar främst om expediering av protokoll från de politiska samverkansorganen samt från kommunchefsforumet. Ambitionen är att få med Umeåregionen på träffarna alternativt upprätta individuella träffar med Umeåregionen under hösten. Det fanns ett stort behov av samarbete och det är en stor fördel att genom löpande samverkan finna samförstånd och arbeta mot gemensamma mål tillsammans.

Samverkan med Region 10 fungerar bra genom upprättad struktur med löpande träffar där information delas. Denna struktur kommer att upprätthållas under kommande år och justeras när behov finns.

Indikatorer

Delutvärdering av samverkansöverenskommelsen mellan länets kommuner och Region Västerbotten, (3 = Helt genomfört - intervjuer har genomförts, sammanställts och redovisats för regionala utvecklingsnämnden, 2 = intervjuer har genomförts och sammanställts,1 = intervjuer har genomförts, 0 = ej påbörjat)

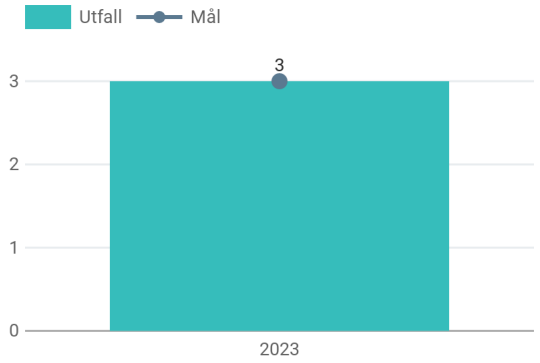

Mål 10. Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering

Mål 10.1 RUN utvecklar och stärker såväl förmåga som kapacitet till innovation hos aktörer i Västerbotten och därigenom öka tillväxt-, konkurrens- och attraktionskraft på ett hållbart sätt

Kommentar

Delmålet bedöms helt uppfyllt.

Västerbotten har en relativt ny regional innovationsstrategi 2022-2030. Via projektet Regional Innovationsledning Västerbotten (RIV) som pågått under drygt tre år har regional innovationsledning introducerats och förankrats i det regionala innovationsekosystemet. Via projektet har etablerade mötesplatser, nätverk och plattformar som Innovationsnätverk Västerbotten skapats. Dessa utgår med regionala partnerskapet för innovation (RIP), innovationspartnerskap Umeå, partnerskapet med RISE och aktörsnätverket en kärna för att utveckla och stärka det regionala innovationsledarskapet.

Under början av 2023 har ett stort fokus legat på att följa upp och utvärdera de insatser och aktiviteter som genomförts inom ramen för projektet Regional Innovationsledning Västerbotten (RIV) som avslutades i april. Utifrån resultaten har projektet spridit information och lärdomar till olika aktörer i samhället. Arbetet har uppmärksammats på både nationell och regional nivå. Utgångspunkt för spridandet har varit webbplatsen www.innovationsekosystemet.se. Från maj månad har ett stort fokus legat på uppstarten av projektet Regional innovationsledning i omställning (RIO). Projektet kommer att vara utgångspunkt för det fortsatta arbetet med att utveckla och stärka det regionala innovationsledarskapet i Västerbotten.

Tillgång till stödstrukturer och miljöer för innovation är ofta begränsade till större städer i en fysisk aspekt. Men

det kan även finnas andra begränsande faktorer som till exempel normer och synsätt. Inom ramen för projektet Regional Innovationsledning Västerbotten (RIV) har ett antal modeller och metoder för att stärka och öppna upp distributionen av stöd och miljöer för innovation i såväl städer som lands- och glesbygd i Västerbotten. Ett exempel på en modell som testats är det The Yesway som slutredovisades i början av 2023 och nu finns publicerade på www.innovationsekosystemet.se. De tre organisationer i innovationsekosystemet, Almi, eXpression och Skellefteå Science City, som fick möjligheten att gå utbildningen The Yesway har delger där sitt lärande och sina erfarenheter av programmet.

Workshops och samtal med inkubatorer har genomförts, som identifierat under hösten att kapaciteten i regionens två Science Parks inte når ut på hela Västerbotten och att det handlar om en missad målgruppsanpassning gentemot inlandets behov, och inte en ovilja. Dialoger kring önskvärda stödstrukturer för inlandet har fått arbetas igenom och kommer ligga till grunden för aktiviteter under kommande året för projektet RIO.

För att kunna fortsätta att höja innovationsledningskompetensen hos företag och organisationer i Västerbotten har den innovationsledarutbildning som genomfördes under 2022 utvärderats. Detta gav ett mycket positivt resultat från såväl deltagande individer som organisationer.
Projektet Regional innovationsledning i omställning (RIO) kommer att vara utgångspunkt för det fortsatta arbetet med att höja innovationsledningskompetensen hos företag och organisationer i Västerbotten. Etablering av ett alumninätverk för de som tidigare genomgått innovationsledarutbildning har undersökts och nya utbildningar har planerats.

För att möjliggöra en etablering av en modell för lärande inom det regionala innovationsekosystemet har en mät- och analysmodell för Västerbottens innovationsekosystem tagits fram och pilottestas. Syftet med modellen är att utifrån fakta kunna påverka och därigenom stärka och utveckla Västerbottens innovationsekosystem. Mätmodellen, METRIC - Measurement of Regional Innovation Capacity, presenterades vid ett seminarium på Västerbotten på Grand Hotél i februari. Vid seminariet deltog representanter från Regeringskansliet, Vinnova och Tillväxtverket. I mars genomfördes ett lärpass vid Reglabs årskonferens i Göteborg där ett stort antal intresserade regioner deltog. Resultatet från dessa två event var mycket positivt och resulterade i att såväl nationella myndigheter som andra regioner visade intresse för att ta dela av mätmetoden och samarbeta för att vidareutveckla den gemensamt. Inom ramen för projektet, Regional Innovationsledning i Omställning (RIO), kommer mätmodellen att fortsätta utvecklas och förfinas för Västerbotten. Eftersom flera regioner visade intresse av att vara med i det fortsatta utvecklingsarbetet valde Region Västerbotten ut fyra regioner att samarbeta med: Region Värmland, Region Skåne, Region Östergötland och Region Örebro. I detta arbete har även Vinnova kommit in som en aktiv part för att följa och vara delaktig i det fortsatta utvecklingsarbetet samt som finansiär till de delar som berör alla fem deltagande regioner. Visionen är att utveckla Metric till en verifierad och etablerad mätmodell på nationell nivå som eventuellt kan ersätta Reglabs innovationsindex.

Under hösten 2023 startades detta samarbete upp och en första workshop med regionerna genomfördes i augusti fysiskt på plats i Umeå för att alla skulle få chans att träffas fysiskt innan fortsättande avstämningar har varit digitala. Ett intensivt arbete bedrivs där analytiker från de olika regionerna har varit involverade i såväl övergripande som detaljerade frågor avseende indikatorer, mått och datakällor. Målsättningen är att Q2 2024 kunna testa och genomföra en pilot av Metric 2.0 i fem regioner. Under 2023 har även en referensgrupp satts samman för förankring av Metric i relevanta organisationer som Tillväxtverket, Tillväxtmyndigheten, Vinnova och Reglab samt relevanta forskare. Ett första uppstartsmöte genomfördes under hösten 2023.

Region Västerbotten har även bevakat och deltagit i arbetet med Vinnova, Formas och Energimyndighetens satsning på Impact innovation, nästa generations strategiska innovationsprogram. Detta har skett dels genom deltagande vid nationella möten, dels genom direktkontakt med olika aktörer som avser att ansöka om få etablera ett programkontor.

Indikatorer	
Antal deltagande organisationer i innovationsekosystemnätverket	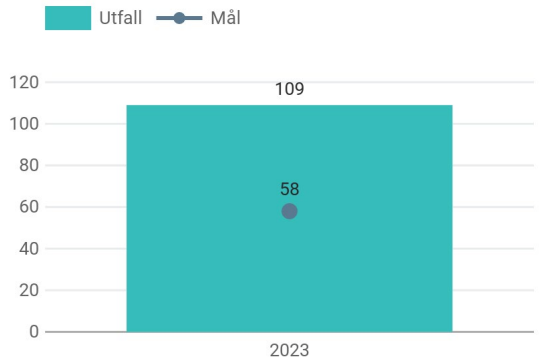
Antal genomförda träffar inom Innovationsnätverk Västerbotten	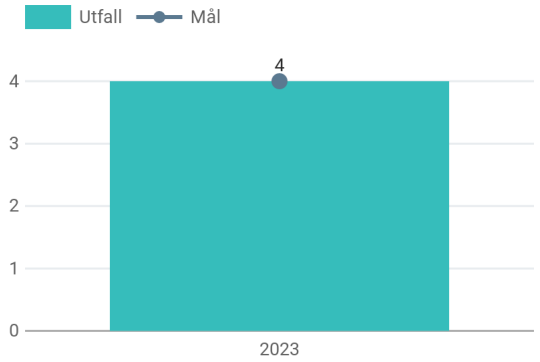

Mål 10.2 För att stärka de digitala förutsättningarna för länets invånare, företag och organisationer ska RUN utveckla och stärka såväl kapacitet som förmåga till digitalisering hos offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhället.

Kommentar

Delmålet bedöms helt uppfyllt.

Arbetet med att vidareutveckla den fysiska digitala infrastrukturen i Västerbotten har under 2023 framför allt skett inom projekten Bredband 2020+ och Bredband 2023. Båda dessa projekt har avslutats under året med goda resultat. Projekten har tillsammans medfört att ca 400 fastigheter och ca 200 företag i Västerbotten har fått möjlighet till bredbandsanslutning. Region Västerbotten har under året beviljats projektmedel för ett nytt bredbandsprojekt, OSN hållbart bredband. Projektet ska bygga ortssammanbindande nät, 216 km, i 10 kommuner i Västerbotten och skapa möjligheter för ca 200 hushåll och ca 90 företag att få en bredbandsanslutning. Inom projektet ingår också aktiviteter kring hållbarhet kopplat till bredband och bredbandsbyggande. Det övergripande koordineringsarbetet sker inom ramen för det nationella uppdraget att upprätthålla en funktion som regional bredbandskoordinator.

I anslutning till det nationella uppdraget att upprätthålla en funktion som regional bredbandskoordinator 2021-2025 har arbetet under 2023 varit fokuserat på att påverka beslutsfattare nationellt kring Västerbottens utmaningar att nå regeringens bredbandsmål. Det gäller utformning av PTS bredbandsstöd, hur man mäter mobiltäckning och vad som känns viktigt när en ny nationell konnektivitetsstrategi ska formas. Under året har också hantering av PTS utlysningsomgång varit en stor del av bredbandskoordinatorns arbete, från kvalitetssäkring av byggnader med start i januari till beslut av beviljade projekt i november. Ett flertal samordningsmöten med alla kommuner, uppföljningsmöten med operatörer kring utbyggnad av mobilmaster kopplat till 700 MHz bandet samt prioritering täckningskrav inför 900 MHz auktion har också genomförts.

Då Internet of Things (IoT), är en viktig del i det datadrivna samhället, där bland annat AI ingår, är det väsentligt att även länets kommuner och företag får möjlighet att nyttja denna teknik där sensordata används för automatisering och annan effektivisering. Region Västerbotten har under året drivit projektet Regional IoT

(RIoT) som är en förstudie finansierad av Vinnova som ett led i att stärka de regionala förutsättningarna för sakernas internet (IoT). I projektet deltar AC-Net samt tre av Västerbottens mindre kommuner. Förstudien har kartlagt nuläge, exempel från andra regioner, bland annat Jönköpings län och Sundsvalls kommun, och skissat hur en regiongemensam ansats kring IoT skulle kunna se ut. Översiktliga förslag till tekniska och organisatoriska vägval har tagits fram som möjliggör samverkan mellan kommuner i syfte att minska kostnader och personberoenden både vad gäller datafångst och värdeskapande i kommunerna med dessa data som råvara samtidigt som kommunernas frihet avseende leverantörsval bibehålls.

Arbetet med att utveckla och stärka kommunernas digitala förmåga och kapacitet har fortsatt genom uppdraget att koordinera och leda det strategiska rådet för kommunernas samverkan inom digitaliseringsområdet samt den regionala samverkansplattformen Samverkan digitalisering. Arbetet har utgått från resultat från förstudien "Samverkan digital infrastruktur" och den verksamhetsplan och handlingsplan som det strategiska rådet för kommunernas samverkan inom digitaliseringsområdet tagit fram. I dessa pekas områdena arkitektur, informationssäkerhet, förändringsledning och regional samverkan ut som viktiga och prioriterade områden för kommunernas digitala utveckling.

Inom projektet Digitala Västerbotten 2023 har det genomförts aktiviteter inom dessa områden. Projektet pågår fram till 2024-01-31, alla femton kommuner i Västerbotten samt Örnsköldsviks kommun deltar och medfinansierar projektet som fokuserar på informationssäkerhet, arkitektur och förändringsledning.
Ett antal dialogmöten har också genomförts med kommunledningar och digitaliseringsansvariga för att både förstå nuläge och behov i deras digitaliseringsarbete, samt för att beskriva hur de också kan dra nytta av planerade regionala utvecklingsinsatser för att möta dessa behov.
I december 2023 beviljade Tillväxtverket finansiering för ett treårigt projekt "Digitala Västerbotten i samverkan" (DVIS) med start 2024-02-01 som möjliggör fortsatt stöttning och arbete med de områden som arbetats med under 2023. Projektet finansieras via Europiska regionala utvecklingsfonden, regionala 1:1 medel samt medfinansiering från länets kommuner samt Örnsköldsviks kommun.

Under våren 2023 avslutades två större projekt riktade mot att höja den digitala kompetensen i offentlig sektor, DIGILO som vände sig till administrativ personal och stödfunktioner samt DIGILEJ som hade ledare och chefer som målgrupp. Totalt deltog 506 personer i de utbildningar och lärandeinsatser som projekten erbjöd chefer och medarbetare från Umeå, Skellefteå, Piteå och Örnsköldsviks kommuner samt Region Västerbottens organisation. Under perioden maj till augusti finansierade kommunerna Örnsköldsvik, Umeå och Skellefteå en fortsatt utbildning för administrativ personal med innehåll från projektet DIGILO för ytterligare 65 deltagare. Utvärderingen av projekten visar att motivationen för att delta i arbetsplatsens digitala utveckling har stärkts, deltagarna har börjat arbeta mer digitalt och fått värdefulla erfarenheter av lärande med stöd av digitala lärresurser och digitala workshops. Bedömning görs därmed att projektet har bidragit till att såväl deltagarnas som deras organisations förmåga till omställning har ökat.

Utbildningskonceptet för chefer och ledare från projektet DIGILEJ har tillvaratagits och utvecklats för att genomföras heldigitalt för Västerbottens alla kommuner inom arbetspaketet förändringsledning i projektet Digitala Västerbotten 2023. Utbildningen hade vid uppstart 75 chefer och ledare från 14 av projektets 16 kommuner (inklusive Örnsköldsvik).

Mötesplats Digitala Västerbotten (MDV) är i dag väletablerat som norra Sveriges största mötesplats och konferens för digital verksamhetsutveckling. I slutet av maj beviljades den regionala utvecklingsnämnden (RUN) projektet Mötesplats Digitala Västerbotten 2023.
Mötesplats Digitala Västerbotten 2023 genomfördes på plats i Sara Kulturhus i Skellefteå och online 5-6 december. Totalt hölls sex keynotes och 12 seminarier med bäring på teman i den regionala digitaliseringsstrategin för Västerbotten 2022-2030. Alla länets kommuner och ytterligare 25 organisationer var representerade bland de 340 deltagarna. Mötesplatsens hybridformat är unikt bland Region Västerbottens mötesplatser och möjliggör att deltagare från hela länet och landet kan ansluta och även ta del av allt material i efterhand. Under Mötesplats Digitala Västerbotten 2023 som genomfördes i Skellefteå den 5-6 december lyftes frågan om Digital delaktighet, både i en keynote och i ett seminarium tillsammans med Terese Raymond, nationell samordnare för Digidelnätverket i Sverige. Digital delaktighet var också det sammanhållande temat för alla tre finalbidragen till Guldmolnet. Ett pris med syfte att uppmärksamma goda exempel och sprida kunskap som leder till ökad jämlikhet.

Digital delaktighet är ett utpekat fokusområde i den regionala digitaliseringsstrategin för Västerbotten 2022-2030 (RDS). Omvärldsbevakning och möten med andra aktörer på både regional och nationell nivå har genomförts under året. Region Västerbotten har under 2023 också gått med i och finansierar det nationella Digidelnätverket.
För att stärka företagens digitala utveckling i Västerbotten har Region Västerbotten under 2023 avslutat projektet KADIl och Startat upp projektet DOVI. Förstudien KADIL handlade om en kartläggning av den digitala mognaden för små och microföretag i länet och avslutades i juni. Förstudien genomfördes tillsammans med Handelshögskolan samt Almi och ca 150 företag deltog i studien. Förstudiens resultat användes sedan som underlag för projekt Digital omställning i Västerbottens Industrier DOVI som beviljas och startats upp under perioden, Projektet riktar sig främst mot små och medelstora industriföretag en sekundär målgrupp är kommunernas näringslivskontor, arbetet kommer att pågå fram till våren 2026.

För att stärka kommunernas arbete med arkitektur har Region Västerbotten drivit projektet Arkinera som avslutats under 2023. Projektet har givit deltagande kommuner kunskap om IT-arkitektur samt praktisk erfarenhet av de verktyg/metoder som används i arkitekturarbete. När kommunerna arbetar på detta sätt skapas dokumentation/artefakter som gör det enklare att kopiera varandras lösningar, identifiera likheter och olikheter avseende teknik och hur de tekniska lösningarna används i verksamheterna då man kan ta del av och förstå varandras beskrivningar.

För att stärka upptaget av artificiell intelligens (AI) hos regionala organisationer har Region Västerbotten genomfört projektet RegAI som avslutats under 2023. Under året har webinarier kring AI arrangerats. Ett antal lunchmöten med AI-tema har hållits. Omvärldsbevakning, huvudsakligen via tankesmedjan ThinkAI och seminarier genomförda av Lunds universitet har också genomförts. Aktivitetsnivån kring AI visavi kommunerna har dock varit låg då inget projekt med AI-fokus har bedrivits under merparten av året. Under konferensen Mötesplats Digitala Västerbotten togs dock en introduktionsfilm om AI fram vilket fått spridning inom en del kommuner.

I anslutning till det nationella uppdraget att upprätthålla en funktion som regional digitaliseringskoordinator under perioden 2021–2025 har aktivitet bedrivits på såväl regional som nationell nivå. På regional nivå har fokus främst varit på genomförandet av den nyligen antagna regionala digitaliseringsstrategin för Västerbotten 2022-2030 (RDS) samt arbetet med inom ramen för Digital Impact North (DIN) etablera en europeisk digital innovationshubb (EDIH) i Västerbotten. På nationell nivå har Västerbotten representerats vid fyra digitala och två fysiska nätverksmöten för digitaliseringskoordinatorer som Tillväxtverket bjudit in till. Samt deltagit i de nationella fokusmöten som arrangerats i anslutning till "Nationell dataverkstad" och "Digital delaktighet".

Indikatorer	
Antal organisationer som deltagit i aktiviteter för ökad kompetens kring hur organisationer, inom såväl offentlig sektor som näringsliv, tillvaratar digitaliseringens möjligheter	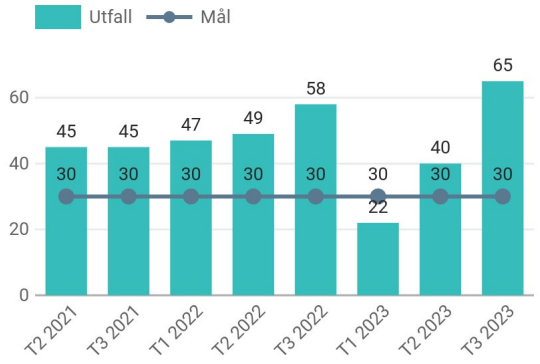

Indikatorer	
Antal personer som deltagit i kompetensutvecklingsinsatser för hur man tillvaratar digitaliseringens möjligheter	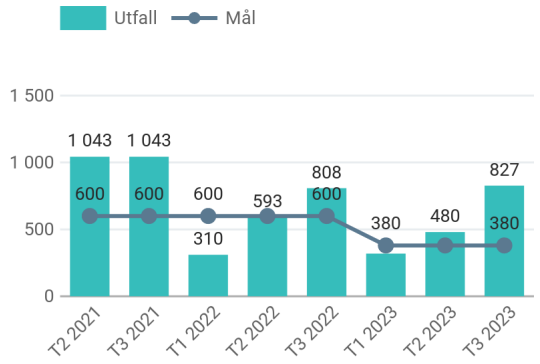

Mål 11. Västerbotten är en attraktiv och jämställd region att leva och verka i samt flytta till

Mål 11.1 RUN bidrar till att utveckla en hållbar besöksnäring som bidrar till att lyfta Västerbotten som effektiv, tillgänglig och attraktiv region.

Kommentar

Delmålet bedöms helt uppfyllt vid årets slut.

De viktigaste påverkande faktorerna är samarbetet inom Västerbotten Experience VX (hållbarhet) och Västerbotten Sweden (export). Inom Västerbotten Experience har grunden lagts för ett gemensamt varumärke, och hållbarhetsarbetet inspirerar dessutom andra destinationer, regioner och nationella aktörer.

Under nästa period planeras för att fortsätta fördjupa samverkan kring platsutveckling och platsvarumärke tillsammans med både besöksnäringens aktörer och andra platsfrämjande aktörer. Viktigt är att visa besöksnäringens betydelse för platsutveckling och att använda andra aktörers intresse för VX för att stärka attraktiviteten. Om fortsatta insatser inte genomförs, riskeras det momentum som byggts upp och att VX inte får det genomslag som nu bedöms möjligt.

Indikatorer	
Samverkansaktiviteter och/eller kompetensträffar	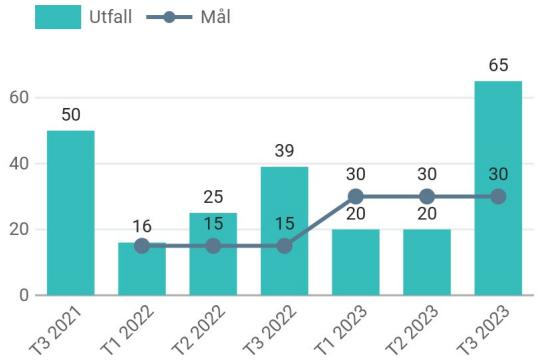

Indikatorer	
Deltagarna på aktiviteter ska efter genomförd aktivitet vara nöjda, genomsnitt 4 i betyg på skala 1-6.	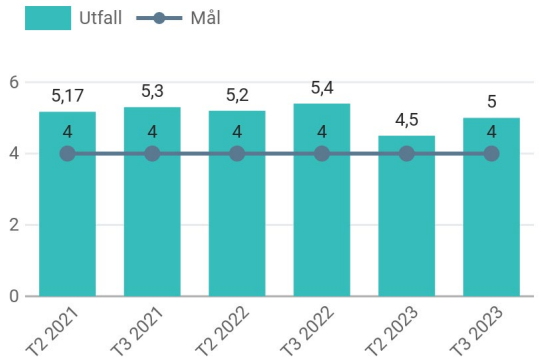

Mål 11.2 RUN bidrar till utvecklingen av attraktiva inkluderande livsmiljöer

Kommentar

Delmålet bedöms helt uppfyllt.

Under året har det blivit möjligt att kraftsamla kring det territoriella perspektivet i det regionala utvecklingsarbetet. Ett arbete har inletts för att stärka effektiviteten och tydligheten i kommunikationen kring Region Västerbottens rumsliga uppdrag, arbetet med att utveckla den regionala utvecklingsstrategins territoriella perspektiv, samt en stärkt kommunal och regional kapacitet inom fysisk planering. Arbetet med det territoriella perspektivet har förstärkts genom en satsning från EU-kommissionen genom Fonden för Rättvis omställning Reform vilken även möjliggör insatser riktade till länets kommuner. Utifrån detta finns nu stöd för att utveckla det rumsliga regionala perspektivet, stöd i arbetet med genomförandet av energiagendan samt stöd vid lokaliseringsutredningar, och en intern struktur för det regionala utvecklingsarbetet är under framtagande.

Utvecklingen av attraktiva inkluderande livsmiljöer sker också i hög grad kopplat till projektet Artic Design Center, som syftar till att etablera en nordlig motsvarighet till det i syd existerande Form/Design Center med statlig finansiering. Detta arbete inleddes under 2023 och har under året fokuserat på inventering, nätverkande, kunskapshöjning och planering inför det vidare arbetet. Ett antal kunskapshöjande och informationsspridande tillfällen har också genomförts, regionalt, nationellt och internationellt. Arbetet stärks ytterligare genom projektet "Stärkt samverkan för mänskliga rättigheter", som tillvaratar och stärker detta perspektiv genom kunskapshöjande insatser inom Västerbotten.

Under kommande period intensifieras arbetet än mer inom såväl "Stärkta territoriella perspektiv i det regionala utvecklingsarbetet" som "Artic Design Center", medan arbetet som sker inom "Stärkt samverkan för mänskliga rättigheter" undersöker nya möjligheter till vidare arbete. Genom tillvaratagandet av synergier mellan dessa insatser liksom synergier i samverkan med övriga insatser inom Region Västerbotten och Västerbotten i stort är bedömningen att de satta målen kommer att nås. Det är dock ett ständigt och kontinuerligt arbete att bidra till utvecklingen av attraktiva inkluderande livsmiljöer. Snarare är det formerna som förändras för att på bästa sätt möta behoven. Skulle området inte prioriteras eller åsidosättas minskar stödet för utvecklingen av attraktiva inkluderande livsmiljöer, vilket riskerar att leda till segregering, exkludering och andra negativa effekter som drabbar både individer och samhälle och därmed den regionala utvecklingen i stort.

Indikatorer	
Struktur för interna arbetet med rumslig planering finns framtagen (0=Ej påbörjat, 3=En struktur är framtagen för det interna arbetet)	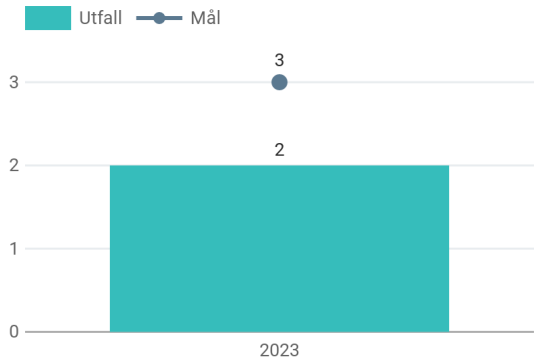

Mål 11.3 RUN tillhandahåller och utvecklar ett väl fungerande transportsystem i syfte att uppnå en god tillgänglighet för resor och transporter för alla som bor och verkar i länet.

Utfall av indikatorer väntas från extern part.

En viktig milstolpe under året var att Europaparlamentet och ministerrådet i slutet på 2023 nådde en preliminär överenskommelse om en reviderad förordning inom det transeuropeiska transportnätet (TEN-T) om EU:s riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet. I den reviderade förordningen finns nu Norra Sverige tydligare med på TEN-T kartorna, något Region Västerbotten jobbat hårt för under senaste åren. I överenskommelsen definieras både Sundsvall och Umeå som urbana noder och terminalerna i Luleå, Umeå och Sundsvall TEN-T-klassificeras, vilket är mycket glädjande. Dessutom lyfts Piteå hamn in på TEN-T-kartorna, vilket inte låg med i EU-kommissionens förslag från början. Utöver det så synkroniseras stomnätskorridorerna med de europeiska godskorridorerna för att skapa så kallade europeiska transportkorridorer (ETC), där norra Sverige ingår. Detta ger bland annat möjlighet till medfinansiering från EU för olika typer av transportinfrastrukturprojekt, men öppnar även upp för olika typer av samarbeten vilket bådar gott för framtiden.

Indikatorer	
Upparbetad budget (ackumulerat) samt i relation till andel tillgängliga medel utifrån Länstransportplanen* (*Länstransportplanen är 12-årig och de totalt avsatta medlen för hela perioden uppgår till 957 miljoner kronor)Målnivå för 2023 tas fram i samband med årsredovisning 2022.	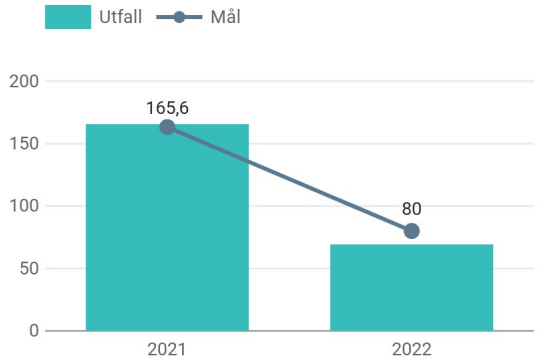
Mål för RUNs arbete för kollektivtrafikåtgärder inom länsplanen, trafiksäkerhetshöjande åtgärder samt kilometer byggd gång- och cykelväg tas fram utifrån 2022 års fastställda länstransportplan	

Mål 11.4 RUN förbättrar tillgänglighet i kollektivtrafiken för personer med funktionsnedsättning

Kommentar

Delmålet bedöms delvis uppfyllt vid årets slut.

En av fyra indikatorer har nått satt mål för året som helhet. Återstående tre indikatorer är nästintill slutförda, men visst arbete återstår innan de kan betraktas som helt uppfyllda - se nedan.

Vad gäller utbyggnad av ledsagning i kollektivtrafiken är arbetet nästintill slutfört. Ledsagningspunkten är utsedd. Utplacering sker inomhus i början av 2024, medan utplacering av ledsagningspunkt utomhus inte kan göras förrän till våren 2024 då snön smält.
Vad gäller målet om att utpekade bytespunkter anpassade för personer med funktionsnedsättning enligt en miniminivå är beslutat, så är även detta arbete i avslutningsskede. Förslag till 30 utpekade bytespunkter har varit på remiss hos kommunerna. Några remissvar har inkommit. Slutlig lista över utpekade bytespunkter ska fastställas i början av 2024.
Målet för antalet direkta enkelturer med buss och tåg mellan alla kommuncentrum i länet har överstigits med viss marginal. Under 2023 har 5 090 enkelturer genomförts med buss och tåg mellan alla kommuncentrum i länet, mot målsatta 5 000. Utfallet stödjer bedömning om en god tillgänglighet i den regionala kollektivtrafiken.

Arbetet med förbättra tillgänglighet i kollektivtrafiken för personer med funktionsnedsättning har påverkats av personalförändring inom regionala utvecklingsförvaltningen, då en kollektivtrafikstrateg lämnat Region Västerbotten för ny tjänst och vissa av de planerade aktiviteterna har påverkats av förändringen till följd av begränsade resurser.

Indikatorer	
Utbyggnad av ledsagning i kollektivtrafiken (Värde anges enligt skala 0-5, där 0 = Arbete ej påbörjat, 5 = Slutfört (Mötesplats för ledsagning öppnad i Lycksele).	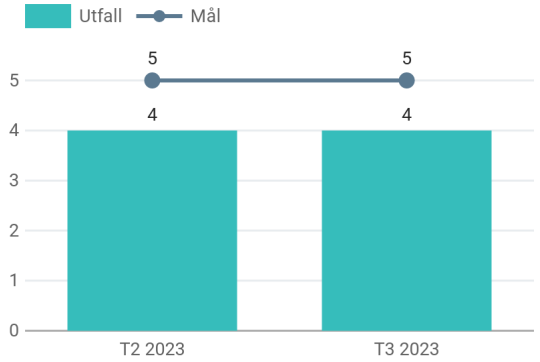
Utpekade bytespunkter anpassade för personer med funktionsnedsättning enligt en miniminivå (anges som värde 0 = 5 där 0 = Arbete ej påbörjat, 5 = Slutfört (beslut är fattat om vilka trettio bytespunkter som senast år 2030 ska vara anpassade för personer med funktionsnedsättning enligt miniminivå beskriven i Länstrafikens hållplatshandbok)	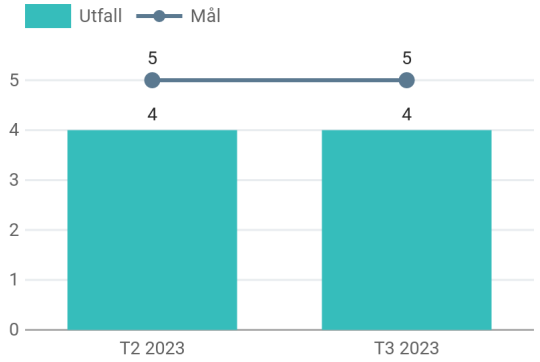

Indikatorer	
Antal direkta enkelturer med buss och tåg mellan alla kommuncentrum i länet* (*Målnivå för 2023 utgår från 2022 års utfall med ambition att minst bibehålla 2022 års nivå. Uppgift om målnivå kompletteras när utfall för 2022 summerats.)	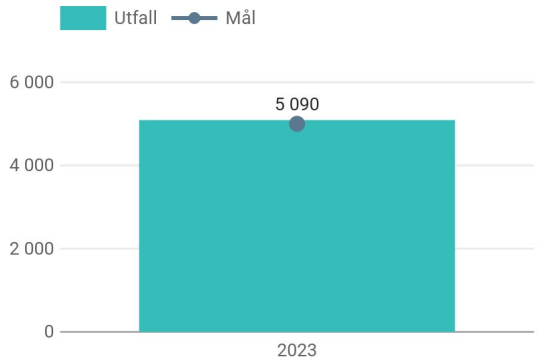

Mål 12. Västerbotten har ett klimat för ökad tillväxt av jobb och företag

Mål 12.1 RUN samordnar och bidrar till regionala kompetensförsörjningsinsatser som stimulerar ett livslångt lärande och bidrar till att attrahera kompetens till Västerbotten

Kommentar

Delmålet bedöms helt uppfyllt.

Den agenda för kompetensförsörjning Västerbottens län som fastställdes i december 2022 utgör grund för det regionala arbetet med kompetensförsörjning. Inom ramen för den överenskommelse om samverkan för regional utveckling som tecknats med länets femton kommuner, så finns det ett antal plattformar som ska upprätthållas och samordnas av Region Västerbotten. Det är skolchefs- och presidiekonferenser, skolchefskonferenser samt elevhälsokonferenser som samordnas för att stödja länets kommuner. Den årliga gymnasiekonferensen anordnades den 11 oktober 2023 i Lycksele. Vid gymnasiekonferensen fanns utrymme för länets kommuner att samråda kring det länsgemensamma avtalet om gymnasieutbildning, utbudet av gymnasieprogram i länet samt lyfta andra gymnasiefrågor.

Insatser för att bidra till regionala kompetensförsörjningsinsatser sker även inom det IT-pedagogiska nätverket i Västerbotten samt vid nätverksträffar som involverar Umeå Universitet och Skellefteå kommun kopplat till Yrkeslärarprogrammet.

Genom Mediacenter stödjer Region Västerbotten arbetet med digitalisering av undervisning i Västerbotten. Arbete med Validering i Västerbotten - initiera och stötta relevanta utvecklingsinsatser, samverkan med Arbetsförmedlingen samt deltagande i Myndighetssamverkan Norra Sverige är andra exempel. Inom den samverkan som sker med Arbetsförmedlingen har fyra träffar genomförts under 2023, bland annat har ett arbete med att skapa branschråd påbörjats. Först ut att pröva konceptet med branschråd är bussbranschen. Fokus ligger på att attrahera fler personer till bussföraryrket. Under våren 2023 avslutades projektet React EU Relocate. En slutkonferens hölls den 18 april.

Under 2023 har regelbundna avstämningar skett för utbyten mellan Region Västerbotten, Länsstyrelsen Västerbotten samt LRF Västerbotten i syfte att få till stånd en samlad struktur för arbetet med den regionala livsmedelsstrategin.. Detta har skett dels genom en styrgrupp bestående av regionala utvecklingsnämndens ordförande Rickard Carstedt, landshövding Helene Hellmark Knutsson samt LRF Västerbottens ordförande Lotta Folkesson, dels genom en arbetsgrupp med representation från de tre organisationerna vilka sammanträtt en gång i månaden. Genom samarbetet och den samlade strukturen för arbetet kring den regionala livsmedelsstrategin har synergier kunnat tillvaratas och den samlande kraften kunnat nyttjas på ett positivt vis. Ett exempel på detta är de projekt som under året beviljats och startas inom området, så som ”Ät hela Västerbotten” (Länsstyrelsen), ” Stärkt livsmedelsnäring i Västerbotten”(Region Västerbotten tillsammans med nio av länets kommuner) och ” Regional strategisk utveckling av livsmedelsnäring i Västerbotten ”(Region Västerbotten).

Arbetet med att skapa ett ungdomsråd inom ramen för det regionala skogsprogrammet i Västerbotten fortskrider. Ungdomar som ska leda rådet är rekryterade och de arbetar nu med att lägga upp arbetet i ungdomsrådet. Under året har två programrådsmöten genomförts där Skogsprogrammet samlar skogliga aktörer med bland annat presentationer av Holmen Skog, Region Västerbotten Turism, det senaste i EU-politiken och Skogsstyrelsen framtidsanalys. Med utgångspunkt från presentationerna har programrådet haft en dialog om vad de betyder för skogssektorn i Västerbotten. Skogsprogrammet anordnade i december också ett välbesökt webbinarium om potentialen för odlad björk i Västerbotten. Under 2023 har en process påbörjats för att undersöka möjligheterna att slå ihop Skogsprogrammen i de fyra nordligaste länen.

Indikatorer	
Antal samverkansplattformar för erfarenhetsutbyte inom utbildning och näringsliv som upprätthålls.	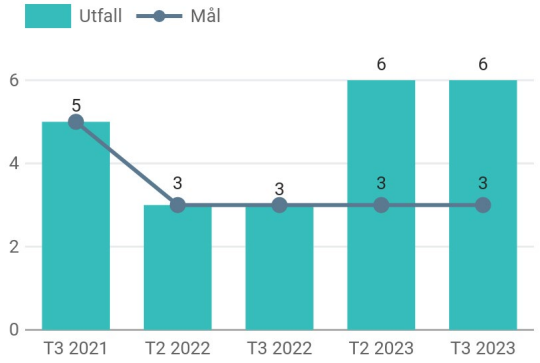
Antal nätverksträffar som Region Västerbotten deltar vid i syfte att stärka YH och samordna utbudet i hela länet	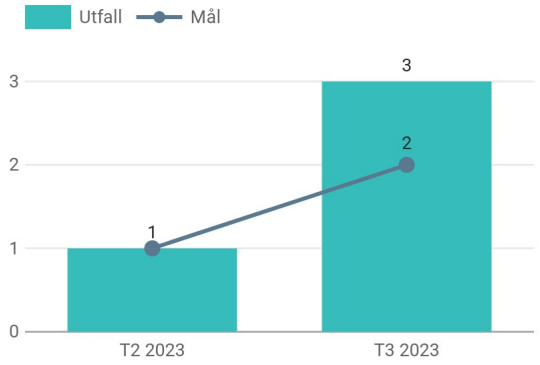

Mål 12.2 RUN utvecklar strukturer för att främja länets export, etableringar, internationella investeringar samt en ekonomisk transformation genom smart specialisering

Kommentar

Delmålet bedöms helt uppfyllt.

Strategi för smart specialisering, S3 Västerbotten Roadmap for Smart Economic Transformation, har tagits fram under 2023 och fastställdes vid regionala utvecklingsnämndens sammanträde den 23 maj 2023. Arbetet med smart specialisering har därmed gått in i en fas för praktik och implementering.

Den regionala energiagendan och tillhörande faktaunderlag har under året tagits fram med stöd från upphandlade konsulter och sammanställts av sakexpertis inom regionala utvecklingsförvaltningen. Förankring har under processen skett mot politiken, arbetet har även lyfts i programmet på Mötesplats Almedalen och Mötesplats Lycksele 2023. Agendan är antagen av regionala utvecklingsnämnden den 7 december 2023.

Under året har arbete bedrivits med att samla länets aktörer för regional exportsamverkan inom ramen för projektet Regional Exportsamverkan (RES). Den regionala RES-gruppen har träffats en gång i månaden under året, varannan gång fysiskt och varannan gång digitalt. Projektet avslutades den sista oktober, och under slutet

av året har arbete bedrivits med slutrapport. Till de viktigaste insikterna från projektet hör att det finns en stark vilja till en djupare och mer strukturerad samverkan mellan Västerbottens exportfrämjande aktörer men att för att den ska bli effektiv behöver man avsätta tid för att lära känna varandras organisationer. Detta kan med fördel göras genom gemensamma rådgivningar, behovsanalyser och aktiviteter. En annan insikt är att Regional exportsamverkan eller de stöd som finns till företag inte är så känt i Västerbotten som antogs när projektet utformades det är därför av största vikt att arbeta med kommunikationsinsatser den sista insikten som kommit genom projektet är att det största hindren för en ökad export i Västerbotten är företagens självkänsla och bild av vad som krävs innan man startar sin resa.

De viktigaste resultaten är att alla aktörer förstått nyttan med ett gemensamt arbete och samtyckt till gemensamt arbete även efter projektets slut, en serie inspirationsfilmer för att sprida vad regional exportsamverkans samlade erbjudanden är samt berättelser från företag som lyckats med exportsatsningar, en landning sida för exportfrämjandet www.invästerbotten.se/export samt en näringslivs och exportvärdesanalys som kommer att vara en del av grunden till en agenda för internationalisering. Delar av resultaten är inte färdiga för spridning men kommer att vara klara i årsskiftet.

De förväntade samverkansresultaten från projektet uppnåddes med råge medan projektet inte lyckades uppnå målet med en antagen agenda för internationalisering då denna insats nedprioriterats till förmån för annat arbete, en grund finns dock. Den planerade fortsättningen som skulle ske genom ett samlat internationaliseringsfrämjande projekt fick i juni avslag från TVV utifrån ställningstagandet att företag och kommuner inte kan ingå i samma projekt. En ny projektansökan som bara fokuserar på export är under författande och kommer att lämnas in så snart som möjligt för att det viktiga arbetet ska kunna fortsätta.

Uppsatt mål om antal lärande- och erfarenhetsträffar inom internationalisering som genomförs med kommuner har dock uppnåtts under året.

Indikatorer	
Antal lärande och erfarenhetsträffar inom internationalisering som genomförs med kommuner	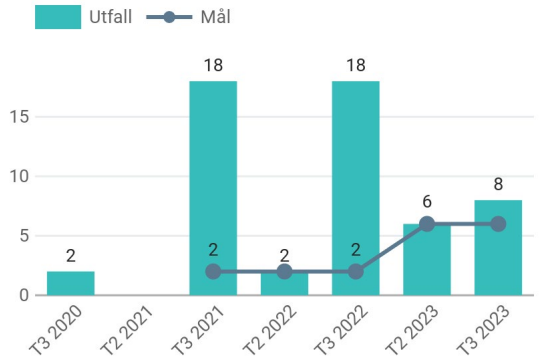
Strategi för smart specialisering är framtagen	
Antal träffar/sammankomster som genomförs för att samla länets aktörer för regional exportsamverkan	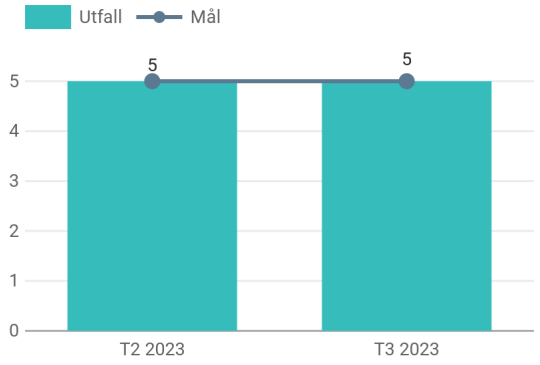

Mål 12.3 RUN främjar strukturer och insatser för att stärka näringslivets förnyelseförmåga och entreprenörskap enligt hållbarhetsaspekterna.

Kommentar

Delmålet bedöms helt uppfyllt.

Under perioden har två digitala branschforum (fokus buss) genomförts, i maj och september.
Uppsatt mål för antal digitala dialoger med näringslivsenheterna har uppnåtts för året..
Under 2023 har projektet North Sweden Green Deal avslutats enligt plan.

Arbetet med att utveckla en webbsida för Attraktionsutveckling InVästerbotten har avslutats enligt plan med en färdig produkt klar för användning.

Indikatorer	
Antal digitala branschdialoger	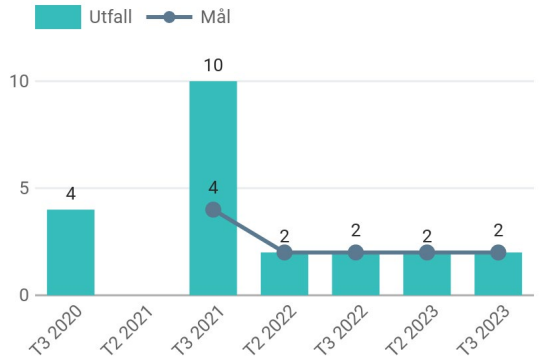
Antal digitala dialoger med näringslivsenheterna	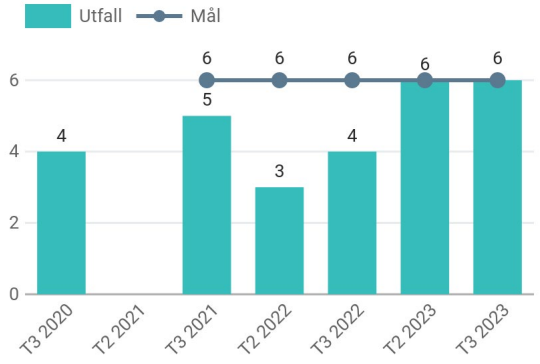

Mål 12.4 RUN investerar i hållbar regional utveckling där finansierade regionala utvecklingsinsatser, projekt och företagsstöd, använder hållbarhet* som hävstång för stärkt innovationsförmåga och för att identifiera hållbara lösningar på samhällsutmaningar. * Med hållbarhet avses social (jämställdhet, mångfald inklusive integration och andra sociala dimensioner), ekologisk (miljö och klimat) samt ekonomisk.

Kommentar

Delmålet har uppnåtts enbart delvis.

En av fyra indikatorer visar på förväntad utfall på måluppfyllelse medan en av indikatorerna visar på delvis måluppfyllelse. Två av indikatorerna visar på att förväntat utfall uteblivit i stor utsträckning.

Totalt har 117 297 333 kr via anslag 1:1 beviljats i stöd till företag och projekt år 2023. Av dessa beviljades 17 372 615 kr i företagsstöd inklusive kommersiell service och resterande 99 924 718 kr till projekt. Därutöver har företagsstöd beviljats 36 000 000 kronor i EU-medel genom ett ramprojekt samt ca. 15 500 000 kr i statliga särskilda medel till kommersiell service.

Av totalt beviljade företagsstöd har 69 procent beviljats till investeringsområde A (1), vilket är mer än målet på 60 procent. Då tillgången på medel har varit god i relation till efterfrågan har det varit möjligt att bevilja bra ansökningar om företagsstöd utan att behöva prioritera mellan de olika investeringsområdena. Detta kan vara en förklaring till att andelen stöd till investeringsområde A (1) är betydligt lägre i år än förra året (75 procent).

Andelen kvinnor som tar del av företagsstöd ligger under målet även om det ökat något jämfört med året innan. I år beviljades 22 procent av stöden till kvinnor. Insatser för att nå fler kvinnor görs bland annat genom deltagande på träffar för företagande kvinnor samt genom att lyfta Tillväxtchecken, som är specifikt riktad till kvinnor och utomnordiskt födda, vid andra informationsinsatser ute i kommunerna. Arbetet för att nå fler kvinnor kommer att fortsätta under nästa år.

Under 2023 har totalt 50 projekt beviljats 99 924 718 kr (inklusive 1 906 697 kr till *Uppföljning och utvärdering samt licenskostnad Nyps 2023*). Av dessa beviljades 23 155 249 kr till RUS-prioritering 1 (13 st ansökningar), 30 901 170 kr till RUS-prioritering 2 (14 st. ansökningar), 12 323 079 kr till RUS-prioritering 3 (5 st. ansökningar), 18 313 724 kr till RUS-prioritering 4 (10 st. ansökningar) och 13 324 799 kr till RUS-prioritering 6 (7 st. ansökningar).

Medel har inte beviljats till projekt inom RUS-prioriteringar 5.Västerbotten – en hälsofrämjande region. Anledningen till detta är delvis lågt antal ansökningar inom den aktuella prioriteringen (3 st.) Det i sin tur kan bero på de pågående EU-programmens riktning på utlysningar där innovation, företagande och kompetensförsörjning står i fokus. Anledningen till att ingen ansökan inom RUS-prioritering fem beviljats kan vara den hårda konkurrensen om medel där stöd från EU-programmen stärker en ansökans regionala mervärde och få ansökningar inom RUS 5 passar in i EU-programmen. Samtidigt finns ansökningar inom övriga prioriteringar som även skulle passa in i RUS-prioritering fem, exempelvis inom innovation, vilket innebär att finansiering går även till att genomföra målen i RUS-prioritering 5.

Det finns inget mål om att alla RUS-prioriteringar beviljas lika mycket projektmedel per år eller annan period utan detta styrs i stor utsträckning av samhällsutvecklingen. Läget behöver dock följas upp kontinuerligt för att upptäcka eventuella omotiverade hinder för beviljande av ansökningar inom något av RUS-prioriteringar.

En förhållandevis låg andel av beviljade projekt använder mångfald, jämställdhet samt miljö och klimat som verktyg i projekt. Av de tre aspekterna är miljö och klimat den som används minst som verktyg i projekt medan jämställdhet samt mångfald används oftare.

Det kan finnas olika orsaker till varför alla projekt inte använder mångfald, jämställdhet samt miljö och klimat som verktyg. Orsakerna kan vara allt från bristfällig registrering av data i ärendehanteringssystem till okunskap i hållbarhetsintegrering såväl hos strateger som sökande. Detta behöver tittas närmare på och åtgärder tas kommande år. Utan åtgärder riskerar Region Västerbotten att bevilja projekt som inte bidrar till hållbar utveckling.

Indikatorer

Antal av RUS prioriteringar som beviljats projektmedel (anslag 1:1)

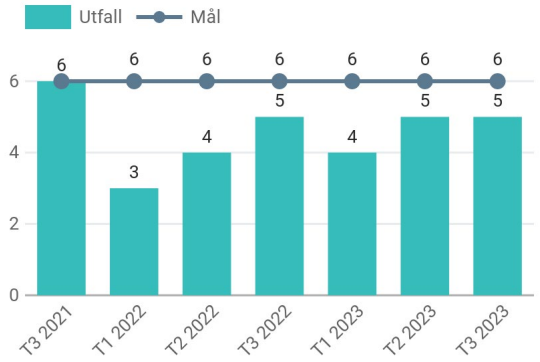

Indikatorer	
Andel av företagsstöden som fördelas till investeringsområde A*	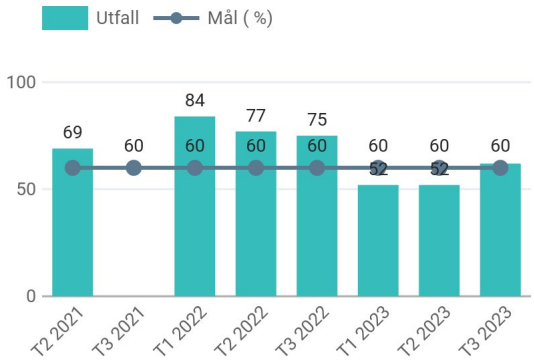
Andel företag drivna av kvinnor som tar del av företagsstöd	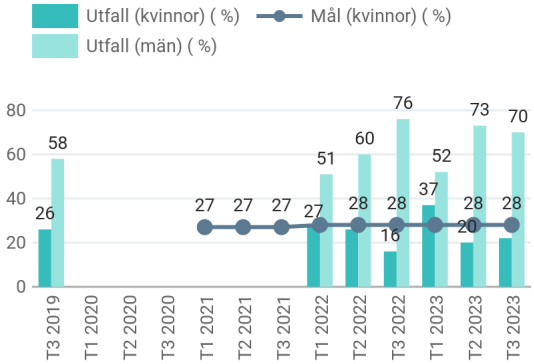
Andel projekt som använder mångfald, jämställdhet samt miljö och klimat som verktyg (för planering, genomförande eller uppföljning) i projektet	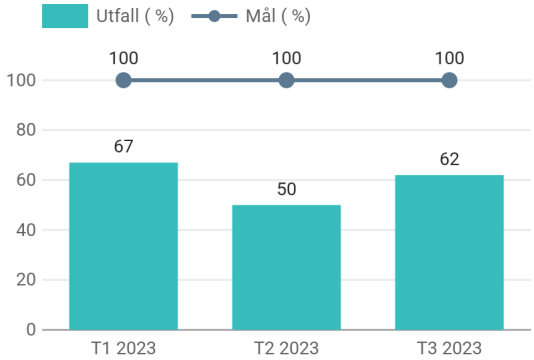

Uppföljning av fullmäktiges uppdrag

Uppdrag från fullmäktige till nämnd

Status	Uppdrag	Kommentar	Periodicitet och slutdatum
✔ Avslutad	**Kartlägga och optimera samverkans- och mötesstrukturer för att frigöra tid och eller minska bemanning** Uppdraget riktas till alla nämnder med särskilt uppdrag till regionstyrelsen att samordna	Under våren har regionala utvecklingsförvaltningens ledningsgrupp gjort ett arbete utifrån den förvaltningsövergripande metodik för uppdraget som Utvecklingsstödet utformat. Identifierade förbättringsåtgärder har därefter lyfts och diskuteras i förvaltningens ledningsgrupp, Överenskomna förbättringar har därefter tillämpats på ledningsgruppens möten i syfte att effektivisera och i möjligaste mån korta ner möten. Under hösten har till exempel dialog förts om vikten av att få in underlag till möten i god tid, prioritera ärenden, komma till möten väl förberedda och hålla tider. Kontinuerlig uppföljning görs av ledningsgruppens möten vid varje enskilt möte genom särskild punkt på agendan. Kontinuerliga förbättringsåtgärder införs vid behov. Fullmäktigeuppdraget anses utfört och avslutat.	Tertial: apr, aug, dec 2023-12-31

✔ Avslutad

Genomföra kartläggning av tjänster och funktioner som kan optimeras, arbetsuppgifter som kan effektiviseras och delar där ambitionen kan sänkas alternativt pausas.

Riktas till alla nämnder med särskilt uppdrag till regionstyrelsen att samordna

Fullmäktigeuppdraget har under 2023 hanterats i särskild ordning. Regionala utvecklingsnämnden beslutade redan i januari månad om uppdragsdirektiv, nämnden utsåg även en politisk styrgrupp med särskilt mandat. Rapportering har lämnats fortlöpande vid regionala utvecklingsnämndens sammanträden, och vid behov har kompletterande direktiv för att fullgöra fullmäktigeuppdraget lämnats till förvaltning. Rapporter överlämnas även till regionstyrelsens förvaltning (CLG), då regionstyrelsen har ett särskilt samordningsansvar.
Vid delårsrapport per april lämnades en redovisning av nämndens behandling av lämnade rapporter vid sammanträde 11 januari 2023, 16 februari 2023 samt den 6 april 2023.Sedan uppföljning av fullmäktigeuppdraget vid delårsrapport per april månad, har regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott den 30 maj behandlat förslag till kostnadsbesparande åtgärder som tagits fram av regionala utvecklingsförvaltningen inför beslut i regionala utvecklingsnämnden i juni men bordlades då övriga nämnders förvaltningar inte berett sina ärenden inför beslut.

Vid regionala utvecklingsnämndens sammanträde den 28 september beslutade regionala utvecklingsnämnden enligt följande:

”Regionala utvecklingsnämnden antar tjänsteskrivelsen som sin egen. Regionala utvecklingsnämnden fastställer att förvaltningens tjänstepersonsorganisation helt består av personal direkt kopplade till huvuduppdraget regional utveckling. Ytterligare ramminskningar eller organisatoriska förändringar som innebär förflyttning av ansvar utanför nämndens rådighet behöver förankras i enlighet med reglementen, men också i enlighet med ingångna avtal och överenskommelser såsom exempelvis samverkansöverenskommelse med länets kommuner.

Regionala utvecklingsnämnden antar kostnadsreducerande åtgärder om att minska ramen enligt följande:

Verksamhetsområde	Beskrivning	Kostnadsminskning (kr)
Hela förvaltningen	Minskade personalkostnader	4 mkr
Kollektivtrafik	Minskade kollektivtrafikkostnader	2 mkr
Hela förvaltningen	Övrigt	2 mkr
Summa		8 mkr

Regionala utvecklingsdirektören får i uppdrag att bevaka de beslut som övriga nämnder och styrelsen fattar och hur dessa kan påverka regionala utvecklingsnämnden.

Regionala utvecklingsnämnden uppdrar till regionala utvecklingsdirektören att genomföra samråd i samverkansstrukturen för kommunerna i syfte att säkra regionens följsamhet gentemot ingångna avtal och samverkansöverenskommelsen. Ett sådant samråd ska identifiera och förankra prioriteringarna och identifiera om andra beslut behöver fattas för att samrådet ska anses vara i enlighet med ingångna avtal och överenskommelser. Besparingen ska inte påverka leveransen enligt samverkansavtalet med kommunerna.”

Effektuering av regionala utvecklingsnämndens beslut den 28 september 2023
Efter regionala utvecklingsnämndens beslut den 28 september, har effektueringen av beslut om kostnadsreducerande åtgärder hanterats inom regionala utvecklingsförvaltningens ledningsgrupp under ledning av regionala utvecklingsdirektören. Under processen har information till medarbetare lämnats, riskanalys har genomförts och information samt samverkan med fackliga företrädare har hållits.

Fullmäktigeuppdraget såsom formulerat i regionplan 2023 betraktas med detta som avslutat.
Återrapportering i enlighet med regionala utvecklingsnämndens

Tertial: apr, aug, dec

2023-12-31

Status	Uppdrag	Kommentar	Periodicitet och slutdatum
		beslut den 28 september lämnas till regionala utvecklingsnämnden i särskild ordning.	

Uppdrag från nämnd till förvaltning

Status	Uppdrag	Kommentar	Periodicitet och slutdatum
Pågående enligt plan	**Uppdrag att utreda långsiktiga regionala förutsättningar att marknadsföra Västerbotten som en attraktiv region att besöka och vistas i** Nämnden uppdrar till förvaltningen att under 2023 utreda långsiktiga regionala förutsättningar att marknadsföra Västerbotten som en attraktiv region att besöka och vistas i.	Detta uppdrag utreds dels genom att Region Västerbotten tillsammans med DMOs (Destination Management Organizations) Visit Umeå, Visit Skellefteå och Gold of Lapland har ett projekt, Västerbotten Sweden där just marknadsföring av Västerbotten är ett huvudfokus. Genom att projektet tar fram både analyser och faktiska planer så kommer ett arbete igång medan projektfinansiering finns. Dessutom arbetar RVT parallellt med det med att utreda förutsättningar för en tydligare organisering och rollfördelning när det gäller marknadsföring och det görs tillsammans med DMOs (samma som ovan) i en arbetsgrupp. Uppdraget och arbetet pågår även under 2024 och kommer att avslutas till december 2024.	År 2023-12-31

2.4 Väsentliga personalförhållanden

Antal anställda

Medelantal antal anställda för 2023 är 106. Medelantalet antalet anställda har i jämförelse med föregående år vid samma tidpunkt minskat med tre personer. Könsfördelning för är 62 procent kvinnor och 38 procent män för perioden. Minskat antal anställda beror på anställningsstopp som varit under året där exempelvis vakanser inte återbesatts.

Med anställd avses en person som har en tillsvidare anställning eller vikariat med månadslön och med en sysselsättningsgrad om minst 40 procent. Medelantal anställda är genomsnitt av antal anställda över hela året.

Arbetsmiljö

Verksamheterna har under året genomfört skyddsrond för organisatorisk och social arbetsmiljö samt fysisk arbetsmiljö. Brandskyddsrond är genomförd och en handlingsplan vid brand samt utrymningsorganisation är beslutad. Förvaltningen har i sin gemensamma arbetsmiljöplan under året haft en strategi för att förbättra arbetsmiljön, främja förtroende för ledningen och stärka motivationen bland medarbetarna inom organisationen. Åtgärder som genomförts handlar bland annat om att förtroende för ledningen utretts genom dialog vid olika tillfällen, inklusive tematträffar och arbetsplatsträffar. Återhämtning och främjande av motivation har behandlats genom olika aktiviteter som föreläsningar och diskussioner vid APT-möten. Chefers arbetsmiljö och de utmaningar som cheferna upplever har diskuterats. Aktiviteterna i arbetsmiljöplanen är till större delen genomförda. Alla verksamheter har inte kunnat genomföra vissa aktiviteter då många förändringar och anpassningar till nytt arbetssätt varit tidskrävande.

Verksamheterna har även under året löpande arbetat med anpassning till det nya arbetssättet med flexibla arbetsplatser. Förändringarna som skett under perioden med flytt till ny lokal och ett nytt arbetssätt har påverkat medarbetarnas arbetsmiljö och anpassningen är tidskrävande. Utmaningen handlar bland annat om att hantera den fysiska arbetsmiljön i form av ljud i kontorslandskap, svårighet att hitta enskilda rum och att boka möteslokaler. Det finns även en upplevelse av bristande delaktighet i processer som sker utanför och

inom den egna förvaltningen. Inflyttning av ytterligare medarbetare till den zon som regional utvecklingsförvaltning befinner sig i har också skapat oro över befarade negativa konsekvenser för arbetsmiljön. Riskbedömning för arbetsmiljön är genomförd inför förändringen. Förvaltningen har tagit fram utvecklingsförslag i syfte att främja trivsel på arbetsplatsen.

Fullmäktigeuppdraget avseende minskning av administrativa tjänster och beslutet om anställningsstopp har oroat medarbetare. Riskbedömning för arbetsmiljön är genomförd inför förändringen om minskning av administrativa tjänster.

Övriga utmaningar är att oron med alla förändringar skapar osäkerhet hos medarbetarna och förstärker risken för att organisationen tappar nödvändig kompetens som är efterfrågad hos andra arbetsgivare. Ett minskat söktryck har även noterats på de tjänster som tidigare varit attraktiva inom regional utveckling.

En ny arbetsmiljöplan har upprättats inför 2024. Det som bedömts vara prioriterat handlar om att jobba med att öka medarbetarnas motivation och arbetstillfredsställelse, öka sammanhållningen inom förvaltningen genom att bland annat tydliggöra och förankra regionala utvecklingsförvaltningens värdegrund och skapa en mer tillitsbaserad "vi-känsla", förbättra hantering och av och uppföljning av förändringar kopplat till de förändringar som förvaltningen äger rådighet över själv.

Sjukfrånvaroutveckling

För perioden (november 2023) noteras följande sjukfrånvaro:

- Korttidssjukfrånvaro och upprepad korttidsfrånvaro *(1-14 dgr):* 0,7 procent
- Medellång sjukfrånvaro *(15-180 dgr):* 0,5 procent
- Långtidssjukfrånvaro *(180+ dgr):* 0,1 procent.
- Frisknärvaro 92 procent (andel medarbetare som varit sjuka i max 5 kalenderdagar)

Sjukfrånvaron är fortsatt låg och har till och med minskat något jämfört med föregående år. Kvinnor har något högre sjukfrånvaro men är på låg nivå. Inga identifierade avvikelser noteras för perioden. När det gäller både sjukfrånvaro och frisknärvaro finns viss variation av utfall mellan de olika verksamheterna, dock inga väsentliga skillnader.

Avvikelsområde	Analys - orsak till avvikelse	Aktivitet för att komma till rätta med avvikelse

2.5 Förväntad utveckling

Strateger, projektledare och samordnare som jobbar i kärnverksamheten har definierats som administrativ personal i den administrativa neddragningen som fullmäktige beslutat. Budgetminskningar inom kärnverksamheten innebär att ambitionsminskningar görs under 2024 och framåt. Risker finns att kärnverksamheten på sikt utarmas och det blir svårare att utföra uppdraget regional utveckling.

Risk för än mindre hjälp av stödfunktioner efter administrativa neddragningen. Arbetsbelastning kring administration ökar alltmer i kärnverksamheten och riskerar få negativ påverkan på kärnverksamheten och ytterligare ambitionsminskningar måste göras.

Tuffare makroekonomiskt läge, med inflation och begynnande lågkonjunktur påverkar både Region Västerbottens egen kostnadsbild men också ekonomin i hushåll, företag, kommuner och andra organisationer. Sammantaget ställer det makroekonomiska läget krav på nya initiativ och insatser för hållbar regional utveckling vilket är resurskrävande och kan om inte rätt agerat komma att påverka arbetsmiljön negativt.

3 Driftredovisning

3.1 Ekonomiskt resultat

Region Västerbotten	December	Ackumulerat December					Helår
Gruppering	Avvikelse	Ack Utfall föreg år	Ack Utfall innev år	Ack Budget innev år	Avvikelse	Förändring utfall i %	Årsbudget
⊟ Verksamhetens intäkter							
Försäljning av tjänster	-7	616	791	120	671	28,5 %	120
Övriga intäkter	-885	184 054	149 024	162 398	-13 374	-19,0 %	162 398
Total	-892	184 670	149 815	162 518	-12 703	-18,9 %	162 518
⊟ Verksamhetens kostnader							
Personal	750	-53 103	-58 439	-64 303	5 863	10,0 %	-64 303
Övriga personalkostnader	-410	-4 370	-4 948	-4 044	-904	13,2 %	-4 044
Medicinskt o tandv mtrl		-2				-100,0 %	
Övrig direkt produktion	-1	-512 866	-465 737	-476 896	11 159	-9,2 %	-476 896
Köp av verksamhet o tjänster	-417	-14 593	-13 865	-11 792	-2 073	-5,0 %	-11 792
Fastighetskostnader	-455	-6 622	-36 024	-4 375	-31 650	444,0 %	-4 375
IT/MT poster	-70	-4 113	-3 048	-2 043	-1 005	-25,9 %	-2 043
Övriga poster	-682	-8 563	-7 676	-11 462	3 786	-10,4 %	-11 462
Total	-1 286	-604 232	-589 738	-574 915	-14 823	-2,4 %	-574 915
Total	-2 178	-419 562	-439 923	-412 397	-27 526	4,9 %	-412 397

3.2 Ekonomisk analys

Den regionala utvecklingsnämndens ackumulerade nettokostnader för 2023 uppgår till 439,9 miljoner kronor. Detta är en ökning med 20,3 miljoner kronor eller 4,9 procent jämfört med motsvarande period föregående år.

Budgetavvikelsen för helåret 2023 uppgår till minus 27,5 miljoner kronor. Den negativa budgetavvikelsen förklaras i sin helhet av underskott inom kollektivtrafikverksamheten.

Underskottet för kollektivtrafiken uppgår till 34,9 miljoner kronor och beror på en hög kostnadsutveckling för kollektivtrafikbolagen Norrtåg och Länstrafiken under innevarande men framför allt föregående år. Mellan 2021 och 2022 ökade Region Västerbottens kollektivtrafikkostnader med 26,5 procent och mellan 2022 och 2023 ökade kostnaderna med ytterligare 7,0 procent. Detta är väsentligt högre än vad nämndens budget för kollektivtrafikverksamheten räknats upp.

Inom nämndens övriga verksamhet uppvisas främst positiva budgetavvikelser och totalt för året uppgår överskottet till 7,3 miljoner kronor. Överskottet förklaras bland annat av en felaktig beräkning och tilldelning i 2023 års ram motsvarande 3,2 miljoner kronor samt vakanta tjänster och en högre andel arbete i externfinansierade projekt än budgeterat för perioden.

Analys av avvikelser och förslag till åtgärder

Avvikelsområde	Analys - orsak till avvikelse	Aktivitet för att komma till rätta med avvikelse
Negativ budgetavvikelse kollektivtrafiken.	Hög kostnadsutveckling för kollektivtrafikbolagen Norrtåg och Länstrafiken och till viss del att resandet/biljettintäkterna inte riktigt har återhämtat sig efter pandemin.	Löpande dialog med bolagen för att säkerställa att åtgärder genomförs för att dämpa kostnadsutvecklingen. Utredning av priser och produkter pågår med syfte att både öka resande och minska kostnaderna för bolagens finansiärer.

4 Bilagor

4.1 Bilaga Budgetomfördelningar

4.2 Bilaga Uppföljning av bolag

Bilaga ÅR 2023

Regionala bolag – väsentliga händelser

Region Västerbotten är ägare av arton hel- och delägda bolag. Regionala utvecklingsnämnden har uppdrag av regionfullmäktige att utöva ägarrollen för Region Västerbotten i de bolag som kan betraktas ha sin hemvist inom nämndens ansvarsområde. Flertalet av de bolag som regionen helt eller delvis äger, bedriver verksamhet som har sin hemvist inom regionala utvecklingsnämndens ansvarsområde. Det handlar om bolag vars verksamhet är kopplad till kollektivtrafik, kultur, näringslivsutveckling, innovationer och infrastruktur.

Nedan redovisas beskrivning av väsentliga händelser under rapporteringsperioden som rapporterats av de bolag där ägarandelen överstiger 20 procent. En kort inledande text beskriver uppdraget för respektive bolag.

Nedan finns även en kortfattad beskrivning av verksamheten i de bolag där ägarandelen understiger 20 procent.

AC-Net Externservice AB

Region Västerbotten äger 51 procent av bolaget, Skellefteå Kraft AB 24,5 procent, Umeå Energi UmeNet AB 24,5 procent. Bolaget har i uppdrag att erbjuda definierade målgrupper olika slags elektroniska kommunikationstjänster, baserat på den överskottskapacitet som finns i det regionala bredbandsnät som AC-Net Internservice AB tillhandahåller. Bolaget ska även bidra till ökad försäljning av elektroniska kommunikationstjänster hos de kommunägda stadsnäten i Västerbottens län. Se www.acnet.se för mer information.

Väsentliga händelser

Under året har Umeå Energi UmeNet AB och Skellefteå Kraft AB förvärvat 5200 aktier vardera av Företagarna Västerbotten Service AB i AC-net Externservice AB. Anledningen till förändringen i ägarkonstellationen är primärt att förbereda för fusionen av AC-net Externservice AB och AC-net Internservice AB.

Vidare har den upphandlade NOC-tjänsten implementerats hos AC-net samt de fyra kommunala stadsnäten i Västerbotten. Denna NOC-tjänst är en viktigdel i att nå den gemensamma målbilden bland stadsnäten i Västerbotten att få till stånd en gemensam driftsamverkan för att höja stadsnätens motståndskraft, uthållighet samt beredskap. Nödvändiga systemmiljöer har installerats som säkerställer att alla arbetar på ett liknande sätt. Utöver detta har även en ny leverantör av fältservice introducerats i verksamheten efter en upphandling av fältservice. Stadsnäten har erbjudits att teckna hängavtal och flertalet har tackat ja.

Regionnätet hade under våren en större driftstörning som innebar att södra länsdelen fick ett kortare avbrott i sin internetleverans. För AC-net blev den slutgiltiga återställningen kostsam på flera sätt. Störningen inträffade under ett planerat underhållsarbete och berodde på ett strömavbrott. Förebyggande åtgärder efter händelsen har vidtagits såsom att se över kraftanslutningar samt en ordentlig genomgång av redundansen i regionnätet.

Ac-Net har under året även utsetts till att vara en av landets sju regionala beredskapssamordnare som går ut på att säkerställa och höja stadsnätens beredskap och motståndskraft.

Bolaget uppvisar ett resultat för 2023 på +0,3 miljoner kronor, vilket är 0,6 miljoner kronor lägre än budgeterat.

Om man ser på rörelseresultatet så blev utfallet -0,3 miljoner kronor. Det som bidrar till det positiva resultatet är dom finansiella posterna där ränteintäkterna översteg budget med 636 tkr.

AC-Net Internservice AB

Region Västerbotten äger 51 procent av bolaget, Skellefteå Kraft 24,5 procent och Umeå Energi UmeNet AB 24,5 procent. Bolaget ska tillhandahålla ett regionalt bredbandsnät inom Västerbottens län för sina ägare. Inom ramen för verksamheten ska bolaget medverka till att driva på utvecklingen inom IT, data- och telefoniområdet samt idka därmed förenlig verksamhet. Se www.ac-net.se för mer information.

Väsentliga händelser

Under 2023 har beslut fattats av ärare och styrelse om fusionsplan. Året har även inneburit att företaget skapat förutsättningar för att stadsnäten i Västerbotten ska få ta del av materiel till ett värde över två miljoner kronor från uppdraget som Svenska Stadsnästföreningen tilldelats av Post- och telestyrelsen. Uppdragets arbetsnamn är Motståndskraft och Uthållighet. Regionnätet har under året drabbats av flera fiberavbrott, där två av tre fiberavbrott varit s.k. hängfiber. Med det förändrade världsläget och fiberinfrastrukturen, ålder och design har en översyn och analys av regionnätets redundans och driftsäkerhetaktualiserats.

Årets resultat 2023 blev +21 tkr vilket avviker med -500 tkr jmf mot budget.

Avvikelsen kommer av nettot emellan dom +500 tkr högre intäkter än budgeterat och att kostnaderna gentemot budget ökat med -1 miljon kronor. Dom högre kostnaderna består bland annat av, svartfiberkostnander pga kommunernas indexreglerade prissättning, inköp av serviceavtal från hårdvaruleverantör, förmedlade kostnader till kommuner för gemensamt projekt och övriga div nätkostnader.

Almi Företagspartner Nord AB

Region Västerbotten äger 24,5 procent av aktierna i bolaget, Norrbottens läns landsting 24,5 procent och moderbolaget Almi Företagspartner AB 51 procent. Bolagets särskilt prioriterade målgrupp är små och medelstora företag. Vissa insatser ska i första hand erbjudas företag med hög potential att växa medan övriga företag får ett mer begränsat utbud av insatser. Insatser mot unga ska särskilt uppmärksammas liksom mot personer som befinner sig i senare delen av arbetslivet (50+). Se www.almi.se/nord för mer information.

Väsentliga händelser

Ny strategi i Almi som innebär att fler företag i större utsträckning ska få ta del av Almis erbjudanden och att vi ska bli effektivare har implementerats. Under året har efterfrågan av Almis tjänster i Västerbotten varit stor och särskilt i en av våra fokusgrupper, kvinnor som leder företag, som står för ca 50 % av årets alla affärsutvecklingsinsatser.

Ett utmanande marknadsläge för företagen har inneburit ett ökat tryck och efterfrågan på Almi Nords tjänster. Almi Nord har träffat fler företag under 2023 än tidigare år och ökat antalet insatser inom hållbarhet. Detta till en ökad kundnöjdhet.

Nytt projekt, Hållbar Tillväxt, (ERUF) startades upp 2023 och löper tom utgången av 2025.

Prisökningarna har också inneburit ökade kostnader för Almi Nord, främst i form av kostnader kopplade till våra lokaler, IT- och resekostnader. Omförhandling av avtal och prioritering av samarbetsavtal har genomförts för att få ned kostnadsmassan.

Bolaget redovisar för 2023 ett negativt resultat med -482 tkr vilket ger en budgetavvikelse på ca -500 tkr mot årsbudgeten 21 tkr.

Det som avvikit på kostnadssidan jämfört mot budgeten är: Resekostnaderna, där kostnader för en koncerngemensam träff som hållits under 2023 inte budgeterades för. Lokalkostnaderna, där indexuppräkningen blev högre än vad som budgeterats med och personalkostnaderna som blev något högre än förväntat.

Bussgods i Norr AB

Region Västerbotten äger 67,67 procent av aktierna genom Länstrafiken i Västerbotten AB, Region Norrbotten äger resterande aktier. Bolaget ska erbjuda transport av gods till både privatpersoner och företagare, genom ett nät av busstationer och bussgodsombud. Se www.bussgods.se för mer information.

Väsentliga händelser

Bolaget har under 2023 påverkats i hög utsträckning av inflation och lågkonjunktur där transportbranschen har drabbats pga. minskade volymer och höga omkostnader. Många nya kunder har dock gett positiva effekter både ekonomiskt och operationellt. Men bolaget har också tappat några stora avtal i den hårda konkurrensen. Bussgods har arbetat med att utveckla verksamheten administrativt med nytt faktureringssystem och ny dokumenthanteringsplan.

Arbetet med att även Bussgods i Västernorrland ska ingå i bolaget har fortsatt under året och det sista beslutet som behövs fattas av region Västerbotten i februari 2024 och ägarskiftet beräknas ske 1 april 2024. Målet är att skapa framtida förutsättningar för ett gemensamt effektivt bussgodsbolag med en betydligt större marknad att agera på.

Sammanfattningsvis har 2023 varit ett år med stora ekonomiska utmaningar för Bussgods i Norr AB, men med ett positivt år operationellt med i dagsläget god framtidstro.

Intäktsutfallet efter erhållna och utbetalda länsavräkningar för 2023 innebär en positiv trend och intäkterna ökar jmf 2022 med + 2% från 103,4 miljoner kronor till 105,8 miljoner kronor, men når inte budget som är beslutat till 113,2 miljoner kronor. Bolagets kostnader 2023 har i jämförelse med 2022 ökat med 2,7 miljoner kronor, men detta beror till största del på ökade omkostnader, som hyror och löner. Det slutliga ekonomiska utfallet för bolaget år 2023 0,8 mkr. I årets resultat ingår även att ersättning utbetalats till ägarna med 7,5 miljoner kronor, som kompensation för transport i linjetrafiken.

Länstrafiken i Sverige AB

Region Västerbotten är ensam ägare i bolaget, som i sin tur äger regionens aktier i Bussgods i Norr AB, Norrtåg AB (se respektive ägarandel nedan) samt aktierna i Samtrafiken i Sverige AB (2,1 procent). Länstrafiken i Västerbotten AB:s uppgift är att stödja Kollektivtrafikmyndigheten vid Region Västerbotten i uppdraget att organisera regional kollektivtrafik. Länstrafiken ska, genom avtal med eller på uppdrag av myndigheten, i egen regi eller genom avtal med andra trafikföretag, upphandla och bedriva kollektivtrafik, utveckla biljett- och betalsystem, svara för ekonomisk uppföljning, information, marknadsföring och kundservice, föra statistik över passagerarutveckling samt i övrigt biträda myndigheten. Region Västerbotten är tillsammans med länets sexton kommuner beställare av kollektivtrafik, och därmed även finansiärer av den regionala kollektivtrafiken. Se www.tabussen.nu för mer information.

Väsentliga händelser

Bolagets verksamhet, men framför allt den ekonomiska uppföljningen, har starkt präglats av den höga kostnadsnivån i samhället. Det har medfört att den budget som presenterats för finansiärerna vad gäller trafikkostnader i samtliga fall inte räcker till. I fallet Ultra bidrar den positiva resandeutvecklingen till att det blir ett överskott mot budget, och även vad gäller Region Västerbotten som finansiär landar utfallet på överskott mot budget. Då bolaget redovisa befarade underskott redan tidigt under året har diskussion förts bland finansiärerna om att byta drivmedel från HVO till diesel, vilket skulle ha påverkat bolagets mål, vad gäller miljö, i stor utsträckning.

Under året har bolaget kunnat avsluta alla pågående överprövningar och teckna nya trafikavtal. På Norrlandskusten sattes nya fordon i trafik 1 april och på Blå Vägen med flera linjer startades nya avtal med nya fordon den 1 oktober. Även vad gäller Serviceresor har nya avtal rullats i gång under året och de sista avtalen som varit föremål för överprövning startar 1 februari 2024.

Arbetet med förnyat betalsystem och ny app för resenärerna har varit omfattande under året och projektet har tyvärr dragits med förseningar. Men planen är släppa ny app i regiontrafiken i början av februari 2024 och i Ultra strax därefter.

Förseningar i bland annat olika IT-projekt har medfört att bolaget inte kunnat genomföra planerade investeringar under 2023, så styrelsen tog i december beslut om att överföra medel till investeringsbudget 2024.

Koncernen redovisar ett överskott för perioden motsvarande ca 0,8 mkr. Resultatet är uteslutande hänförligt till dotterbolaget Bussgods i Norr AB.

Moderbolaget redovisar alltid ett noll-resultat eftersom över- resp. underskott återbetalas eller tilläggsfaktureras trafikbeställarna. Resultatet före en sådan reglering motsvarar för perioden ett budgetunderskott uppgående till -12,2 mkr.

Den i särklass största negativa budgetavvikelsen återfinns bland bolagets trafikkostnader som överskrider budgeten med totalt ca 53,3 mkr, varav regiontrafiken står för ca 41,0 mkr och Umeå lokaltrafik för ca 12,3 mkr. Utvecklingen av trafikkostnaderna styrs i huvudsak av utvecklingen på de indextal i de indexkorgar som avtalats med bolagets trafikentreprenörer. Dessa har under året varit fortsatt generellt höga, och inte minst i förhållande till budget.

På intäktssidan har återhämtningen av resandet efter pandemin samt genomförda taxehöjningar under året medfört att biljett- och skolkortsintäkter utfallit ca 22,2 mkr högre än budget och ca 38 mkr (14,8 %) högre än föregående år. Inom regiontrafiken är motsvarande jämförelse ca 15,3 mkr högre än budget samt ca 19,2 mkr (12,3 %) högre än föregående år, och i lokaltrafiken 6,8 mkr högre än budget och ca 19 mkr (18,6 %) högre än föregående verksamhetsår. Under året har även höga, ej budgeterade avtalsviten erhållits, totalt ca 10,2 mkr, varav 5,5 mkr (3,7 mkr f.å) inom regiontrafiken och 4,7 mkr (2,8 mkr f.å) inom Umeå lokaltrafik.

De gemensamma funktionerna, som efter skatteväxlingen helt finansieras av Region Västerbotten, redovisar ett överskott mot budget med ca 8,8 mkr. Det positiva resultatet relaterar i stor utsträckning till fakturerade intäkter för delade personella resurser med övriga norrlandslän. Att resurserna skulle delas i den omfattning som råder kring gemensamma projekt var inte känt när budgeten lades. Men även förseningar i bolagets skylt- och systeminvesteringar har inneburit att bolagets kapitalkostnader underskrider budgeten kraftigt.

Av bolagets finansiärer är det Umeå kommun inklusive Umeå lokaltrafik (-4,8 mkr), Skellefteå (-3,2 mkr), och Lycksele (- 1,1 mkr) som står för de största totala underskotten. De mindre kommunerna redovisar också underskott, men inte i samma omfattning. Trafikresultatet för Region Västerbotten är också negativt (- 4,5 mkr), men detta uppvägs av det positiva resultatet för de gemensamma funktionerna, varför region Västerbottens resultat slutligen uppgår till ett överskott mot budget med ca 3,9 mkr.

Norrbotniabanan AB

Region Västerbotten äger 28,5 procent av bolagets aktier och Region Norrbotten 28,6 procent. Dessutom äger kommunerna Piteå, Skellefteå, Umeå och Luleå 7,1 procent vardera samt Kalix, Boden, Haparanda och Robertsfors 3,6 procent vardera. Norrbotniabanan har i uppdrag att bedriva konsultverksamhet avseende Norrbotniabanan AB. Se www.norrbotniabanan.se för mer information.

Väsentliga händelser

Den allmänt stora oro som kännetecknar världsläget idag påverkar självfallet även synen på stora investeringar som Norrbotniabanan. Lågkonjunktur, stark inflation, recession och inte minst krig i Europa innebär också att tidigare ekonomiska prioriteringar omprövas. Bolaget upplever dock inte att den allmänna insikten om behovet av en Norrbotniabana har förändrats. De enorma investeringar som både pågår och planeras i norra Sverige förutsätter robusta och effektiva transportlösningar av vilka Norrbotniabanan är en av de viktigaste. Inte bara ur ett svenskt perspektiv, utan också ur ett europeiskt och globalt perspektiv.

Bolaget redovisar i stort sett ett nollresultat vilket överensstämmer med lagd budget. Bolaget har under året nyttjat och rekvirerat 42% av de beviljade bidragen.

Norrlandsoperan AB

Region Västerbotten äger 60 procent av bolaget och Umeå kommun, via Umeå kommunföretag AB, 40 procent. Ändamålet med Norrlandsoperans verksamhet är att producera opera, musik, dans, konstutställningar, pedagogisk verksamhet och konsulentinsatser inom musik-,

dans- och teaterlivet, samt därmed närstående scenisk och kulturell verksamhet och annan publik sidoverksamhet. Bolaget ska ge tillgång till ett brett kulturutbud samt bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. Se www.norrlandsoperan.se för mer information.

Väsentliga händelser

Under året blev Norrlandsoperan som enda operahus i Sverige inbjuden av Riksbankens jubileumsfond att inkomma med ansökan om bidrag till ett operaprojekt. Norrlandsoperan har under året även varit framgångsrik med andra ansökningar och erhållit bidrag från EU-finansierad interreg-fond för turnéprojekt Arctic Music Circles, från Kulturrådet för projekt för barn och unga i regionen och från Kreativa Europa för Attitudes – projekt med inriktning mot unga och hip-hopdans.

Höstens stora operaproduktion var amerikanske tonsättaren John Adams The Death of Klinghoffer i regi av tyska Verena Stoiber och det var första gången som den operan framfördes i Sverige, vilket fick stort genomslag medialt.

Under året har verkställande direktör och operachef fört dialog med Malmö Opera, Folkoperan, Nederlandse Reisopera och Nationaloperan i Zagreb för eventuella samproduktioner under kommande säsonger.

På orkestersidan fortsätter Norrlandsoperan sitt arbete med att lyfta fram musik skriven av kvinnor. Inom dansen har Norrlandsoperan har året i huvudsak präglats av fyra stora EU-projekt som Norrlandsoperan är del av.

Verkställande direktör har under året på uppdrag från styrelsen genomfört en översyn av Norrlandsoperans organisation, vilket ska resultera i en mer effektiv organisation. Förslag till ny ramorganisation har under slutet av 2023 presenterats för styrelsen och på ägardialog. Den nya organisationen implementeras under 2024 för att kunna sjösättas i januari 2025.

Det ekonomiska resultatet för 2023 uppgår till +14 tkr. Några av budgetposterna för 2023 uppvisar positivt resultat och utmärkande där är budget för tillsvidareanställda musiker som inte förbrukats fullt ut p.g.a många vakanser i orkestern.

Norrtåg AB

Region Västerbotten äger bolaget till 25 procent genom Länstrafiken i Västerbotten AB. Övriga delägare i bolaget är kollektivtrafikmyndigheterna i Norrbotten, Västernorrland respektive Jämtland/ Härjedalen. Bolaget har till uppgift att bedriva persontrafik med tåg på dag i respektive län, samt mellan länen och angränsande län. Norrtåg AB ska även upphandla persontågstrafik för att tillgodose behovet av arbets- och utbildningspendling i regionen, samt skapa kopplingar mot den nationella tågtrafiken i övrigt. Se www.norrtag.se för mer information.

Väsentliga händelser

Resandet har under året legat på prognosticerade nivåer. Jämfört med föregående år ligger det ackumulerade resandet +6 procent med hänsyn tagen till 2022 första pandemimånader, annars är siffran + 15 % i faktiska tal. Tågtrafiken har påverkats som tidigare år främst av infrastrukturproblem och svåra väderförhållanden. Bolaget ser att antalet tillbud ökar även sommarhalvåret. Under oktober inträffade en svår olycka med en lastbil på Mittbanan. Efter besiktning av fordonet visar det sig att skadorna är omfattande och blir borta ett år, vilket innebär att trafiken kommer att reduceras på sträckan Umeå-Sundsvall-Östersund under 2024.

Övergången till ett nytt nationellt biljettsystem är förskjutet till den 8 april för att det ska ske samtidigt som Samtrafiken och SJ. Resor som säljs efter 8 april säljs i nya systemet. Då en stor andel av bolagets biljetter säljs via SJ hemsida är det av största vikt att biljetter kontinuerligt är tillgängliga i den kanalen före, under och efter övergången. Operatören håller på att ta fram en ny bokningsupplevelse på Norrtågs hemsida.

Arbetet med upphandling av ny tågoperatör med trafikstart 2025-12-14 är i slutfasen.

Tågvisionen Norrtåg 2040 har skickats ut till regionerna för remiss. Tågvisionen 2040 är en gemensam inriktningsplan för persontågstrafik i norr. Rapporten analyserar alla processer för att skapa ett underlag kring vad som kan göras, och i vilken takt, för att utveckla trafiken. Styrelsen fastställde visionen vid styrelsemötet i december 2024 efter inkomna remissvar från samtliga regioner.

Vidare har bolaget påbörjat förstudien för upphandling av nya fordon med beslut sommaren 2024 tillsammans med en depåutredning.

En positiv resandeutvecklingen har medfört bra biljettintäkter dock har bolaget inte nått upp till prognosticerade nivåer. Den fördröjning som Trafikverket att meddela banarbeten, har gjort att Norrtåg har haft svårigheter att släppa tågbiljetter, vilket syns i avvikelsen i biljettintäkter mot prognos, -8,3 miljoner kronor. Trafikkostnaden ligger på en lägre nivå än prognos 2023 på -6 miljoner kronor. Med en ökad medfinansiering från staten medför detta att den regionala medfinansieringen totalt är 4,3 miljoner kronor lägre än prognos. För region Västerbotten betyder det att medfinansiering är 652 tkr lägre än prognos.

Skellefteå museum AB

Region Västerbotten äger 40 procent av bolaget och Skellefteå kommun 60 procent genom Skellefteå Stadshus AB. Museet ska i huvudsakligen norra delen av länet bedriva museiverksamhet som rör norra Västerbotten, och annan förenlig kultur- och kunskapsfrämjande verksamhet. Museet ska erbjuda ett brett kulturutbud samt bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. I verksamheten ingår även Museum Anna Nordlander, en mötesplats där samtidskonst och genus står i centrum.
Se www.skellefteamuseum.se för mer information.

Väsentliga händelser

En stor väsentlig händelse som påverkat bolagets verksamhet under året har varit att föregående VD och museichef slutade på sin post tidigt på året. En intern lösning av tillförordnad VD/museichef togs fram då bolagets kommunikationschef axlade rollen under den första rekryteringsperioden som inleddes tidigt på året. Tyvärr avbröts rekryteringen efter en lång process med flertalet intervjuer och referenstagningar utan att någon ny vd/museichef kunde anställas. Alternativet blev en förlängning av den interna lösningen och en ny rekryteringsprocess inleddes. Först under sommaren kunde rekryteringsprocessen gå iland och ny vd/museichef kunde tillträda den 1 oktober.

I det vacuum som uppstod under tf vd/museichef samt en längre period utan kommunikationschef behövde vissa delar i verksamhetsplanen prioriteras om.

Även beslutet om att avbryta arbetet med det mobila konstrummet Prisman blev en väsentlig händelse som gjort ett stort avtryck i verksamheten. Stora delar av det arbete som planerats framåt för MANs arbete i regionen behövde omvärderas och omplaneras samt till viss del skjutas på framtiden. Situationen som sådan har krävt både energi, tillit och kreativitet för bolaget som helhet.

Den tredje stora väsentliga händelsen är beslutet om magasinflytt. Mycket av museets personalresurser kommer att behöva fokusera på arbete med magasinflyttens alla delar. Skellefteå kommun bistår med en projektledare som leder arbetet som i sin storlek under perioder av 2024 kommer att påverka verksamhetens möjligheter att utföra andra delar av sina uppdrag.

Besöksantalet fortsätter att öka efter pandemin och 2023 hittade 155 895 besökare till museets verksamheter. Framgången beror fortsatt huvudsakligen på Storsia som under 2023 hade öppet under hela året, Barnsia och verksamheten i Sara kulturhus, tre delar som alla bidragit till fler besökare. En ytterligare faktor är att fler verksamheter öppnat upp på Nordanåområdet och lockar till sig besökare till området, bland annat ett café under hösten. Även särskilda verksamheter som båtmuseet på Stackgrönnan och julmarknaden förtjänar att nämnas, vardera med rätt stabila ca 10 000 besökare årligen.

Bolaget redovisar i stort sett ett nollresultat för 2023, +19 tkr.

Skogs- och samemuseet i Lycksele AB

Skogs- och samemuseet i Lycksele AB, ägs till 49 procent av Region Västerbotten. Lycksele kommun är majoritetsägare med en ägarandel om 51 procent. Museet ska bedriva museiverksamhet med fokus på skog och skogsbruk, samisk historia och kultur samt förenlig kultur- och kunskapsfrämjande verksamhet, ge tillgång till ett brett kulturutbud samt bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. Se www.skogsmuseet.se för mer information.

Väsentliga händelser

2023 har över lag varit ett positivt år för Skogs- och samemuseet. Museet har gjort två kompetensutvecklingsresor till museer i Skandinavien samt till urfolksmuseer i Kanada, för att utforska hur urfolk synliggörs och gestaltas i en museal kontext samt se på olika utställningstekniska lösningar.

Ett gott sommarprogram har genomförts med ett flertal välbesökta arrangemang, öppen gårdsbutik, diversehandel och Ruselegård, samt försäljning från bagarstuga. Områdets besöksantal har ökat med några tusen jämfört med föregående år. Området har under sommarsäsong drabbats av totalt 15 inbrott/skadegörelser vilket har gjort att översyn har gjorts av området för att minska stölder och skadegörelse.

Museet har fortsatt att arbeta strategiskt med det nationella uppdraget med det skogliga kulturarvet, som har fått medel beviljade av Kungliga skogs- och lantbruksakademien.

Nytt avtal med Gammplatssamverkan innebär att för 2024 kommer museet att anställa en museipedagog. Detta gör att vi kan säkerställa en kvalitetsutveckling av arbetet med barn och unga. Under 2023 har bolaget arbetat med att skapa en stabil funktionell organisation som är anpassad efter omvärldsläget. Med fokus på de ägardirektiv och den målbild som finns för museet.

Museet gör ett positivt resultat 2023 med 1 miljon kronor. Detta är mycket beroende på den fördubblade budget som Lycksele kommun gav för 2023 gällande tilläggsuppdraget driften av Gammplatsen inte helt är upparbetat. Museet och driften har inte haft samma fina utfall på försäljningen såsom tidigare år, däremot har elkostnaderna inte blivit så höga som 2022. Totalt har försäljningen på området minskat med drygt 25 % och bokförsäljningen har minskat med drygt hälften.

Museet har gjort en del personella justeringar, för att anpassa verksamheten utifrån rådande läge. Ruselegården som driftas på Gammplatssamverkan, håller öppet enbart under högsäsong, samt

gårdsbutiken är avvecklad, p.g.a för dålig försäljning. Medlen som frigörs där, går till att rekrytera en pedagog till museet och till området.

Museet har en del projektmedel som inte helt är upparbetade.

Västerbottensteatern AB

Region Västerbotten äger 60 procent av bolaget och Skellefteå kommun 40 procent genom Skellefteå Stadshus AB. Västerbottensteatern har till uppgift att bedriva teater och scenisk verksamhet, samt konsult- och konsulenttjänster som främjar kunskap och kultur. Västerbottensteatern ska vara länsteater. Se www.vasterbottensteatern.se för mer information.

Väsentliga händelser

Det ekonomiska läget har under året haft negativ inverkan på Västerbottensteatern både direkt och indirekt med ett minskat köputrymme för vår publik, ökade kostnader i bolaget och urholkning av anslag som inte har full indexuppräkning.

En stor fråga att lösa sedan flytten till Sara kulturhus har varit frågan om lokaler för repetition och föreställningar. I mars 2023 slöts en överenskommelse med Kulturhusbolaget om ett närmare samarbete som innebär att Västerbottensteaterns samtliga lokalbehov kommer att lösas i Sara kulturhus. En överenskommelse om processerna för lokalbokningar togs fram och under hösten 2023 har arbetsformer utvecklats för att säkra de bägge bolagens möjlighet att uppfylla sina respektive uppdrag.

Västerbottensteatern och Visit Skellefteå har sedan maj 2023 ett fördjupat samarbete där turistbyrån i Skellefteå kan hantera alla typer av frågor kring teaterns arrangemang vilket ger en ökad tillgänglighet och inkludering för de besökare som inte har möjlighet att göra ärenden digitalt. V

Under hösten 2023 genomfördes Västerbottensteatern den första rekryteringen av ny konstnärlig ledare för verksamheten.

Västerbottensteaterns uppdrag att stärka och utveckla berättandet har under de senaste fem åren endast haft årliga projektmedel för sin verksamhet. I december 2023 fattade Region Västerbotten och Skellefteå kommun beslut om att anslaget till Västerbottensteatern ökar när berättandet från och med 2024 ges en permanent finansiering i nivå med tidigare projektbidrag.

I december 2023 beslutade styrelsen om Västerbottensteaterns nya vision och strategiska mål för perioden 2024–2026. Till vision och mål hör också en värdegrund med värdeord som ska genomsyra medarbetarnas förhållningssätt både internt och externt.

Ekonomiskt sett har 2023 varit ett bra år. Föreställningsintäkterna har varit något sämre än budgeterat där sommarteatern står för den största avvikelsen (0,5 mkr) men där även UngHästen p g a sjukdom inte kunnat leverera i tänkt omfattning och NBC inte nått ända fram med satsningen på berättarresidens. Berättarfestivalen genomfördes dock med ett nettoresultat i enligt budget och med över 7 000 besökare. Samarbetsprojektet 3 teatrar med Finland har pågått hela året med stöd av Svenska Kulturfonden och Region Västerbotten och inneburit utvecklingsmöjligheter för teatern. De sponsringsmedel som lyckats inbringas till teatern är större än någonsin och bidrar tillsammans med biljettintäkterna till bolagets höga egenfinansieringsgrad på 24%. Produktionskostnaderna, som i början av året var oroande, har hållits inom ramarna och övriga externa kostnader ligger helt i linje med budget även om avvikelser finns på enskilda konton. Den stora positiva avvikelsen jämfört med

budget finns på personalkostnadssidan där flera vakanser funnits under året, bl a på chefssidan. Flera av dessa tjänster har nu efter organisationsöversyner mm tillsatts.

Västerbottens museum AB

Region Västerbotten äger 40 procent av bolaget och Umeå kommun, genom Umeå kommun företag AB, 60 procent. Västerbottens ska bedriva museiverksamhet och annan förenlig kultur- och kunskapsfrämjande verksamhet. Västerbottens museum är även länsmuseum i Västerbotten, och ska bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. Se www.vbm.se för mer information.

Väsentliga händelser

Året inleddes med en ansträngd budget lagd med utgångspunkt från nödvändiga investeringar och planerad verksamhet samt med en förhoppning om att den arkeologiska uppdragsverksamheten ska vinna anbud på infrastrukturella satsningar i länet. Budgeten ger inte utrymme för större oförutsedda händelser, vilket under året visat sig tillkomma bl a i fördyrade fastighetsåtgärder, fördyringar i pågående investeringar samt därtill förlorade upphandlingar i uppdragsverksamheten.

Under 2023 har museet kunnat öppna flera utställningar. B l a en ny basutställning om länets förhistoria, samtliga har haft en stor publik. Museet har under sommaren haft en omfattande verksamhet på Gammlia med många besökare.

Utredningen om nya arkivlokaler i samverkan med arkiven i Västerbotten har tagit ny fart och har resulterat i något skarpare ekonomiska kalkyler och ett mer färdigt förslag att presentera för ägarna.

Arbetet med att fram en ny mål- och visionsplan för museet för de kommande fyra åren har genomförts med hela personalen och museets styrelse. Planen är att det nya dokumentet ska antas av museets styrelse i januari 2024.

Under året har ett nytt ekonomisystem implementerats. Därtill har museet en ny webb samt en ny grafisk design, som delvis innebar att museet bytte logotype.

I december aviserade museet att den årliga julmarknaden läggs ned pga att ekonomin inte går ihop, museet behöver prioritera kärnuppdragen samt att marknaden har bidragit till en hög arbetsbelastning för museets personal.

Bolaget redovisar ett resultat på 274 tkr före bokslutsdispositioner och skatt vilket är i linje med 2023 års fastslagna budget. Omsättning uppgick till 59.6 miljoner kronor vilket är 8% bättre än budget. Avvikelsen förklaras av en ökad försäljning inom kaféverksamheten under sommarmånaderna i kombination med en något bättre fakturering inom uppdragsverksamheten samt momsåtervinning avseende verksamhetsåret 2017. De totala kostnaderna efter avskrivningar och finansnetto uppgick till 59.4 miljoner kronor mot budgeterade 54.8 miljoner kronor vilket är en avvikelse på 4.6 miljoner kronor i absoluta tal men i ett relativtal sett till omsättningen 0.05% bättre än budget. En del av kostnadsavvikelsen förklaras av högre kostnader för utställningar och byggnadsmaterial kopplat till dessa. Vidare slogs större delar av verksamhetens IT miljö ut som följd av ett strömavbrott under hösten vilken medfört extra ordinära kostnader i form av utrustning och externa IT konsultationer. Bolaget investerade för knappt 2 miljoner kronor där delar av investeringarna finansierats med medel från Boverket.

Delägda bolag där Region Västerbotten har en ägarandel som understiger 20 procent

AB Transitio
Bolaget ägs av regioner, kommunalförbund och länsbolag i Sverige – varav Region Västerbottens ägande är 5,3 procent. AB Transitio har till uppgift att förvalta och underhålla fordon samt en rådgivande roll som sakkunnig inom spårfordonsområdet, utöver att stödja aktieägare i frågor om upphandling och finansiering av spårfordon, högvärdeskomponenter och reservdelar. Se www.transito.se för mer information.

Umeå Biotech Incubator AB
Region Västerbotten äger 16 procent av bolaget, övriga ägare är Umeå universitet genom Umu Holding AB, samt Umeå Kommunföretag AB. Umeå Biotech Incubator AB är en inkubatorverksamhet inom life science som erbjuder specialiserat affärsutvecklingsstöd, tillgång till branschnätverk och laboratorieinfrastruktur. Se www.ubi.se för mer information.

Uminova Innovation AB
Region Västerbotten äger 16,1 procent av bolagets aktier. Övriga ägare är UmU Holding AB, Umeå kommunföretag AB samt Sveriges lantbruksuniversitet, via SLU Holding.
Uminova Innovation AB fokuserar på innovationsutveckling med uppgift att medverka till kommersialisering av innovationer från Umeå universitet och Sveriges lantbruksuniversitet. Se www.uminovainnovation.se för mer information.

region
västerbotten

VD-kommentar per 2023-12-31

Avser (bolag): AC-Net Externservice AB

Måluppfyllelse mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden

(Beskriv hur bolaget arbetat mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden.
Redovisa mål i bolagets verksamhetsplan som relaterar till uppdrag i ägardirektiv – ange både verksamhetsmål och finansiella mål. Ange även i vilken utsträckning som målet uppfyllts, samt kommentera eventuella avvikelser.)

Uppdrag i ägardirektiv/bolags-ordning	Mål i verksamhetsplan samt indikatorer/resultatmått	Målnivå 2022	Bedömning om måluppfyllelse: *Kommer uppfyllas helt, Kommer uppfyllas delvis, Kommer inte uppfyllas*	Kommentar/avvikelser

Om särskild verksamhetsplan och uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 har upprättats som redogör för efterfrågade uppgifter ovan, kan dessa bifogas som bilagor istället för att fylla i uppgifterna ovan.

Väsentliga händelser

Under året har Umeå Energi UmeNet AB och Skellefteå Kraft AB förvärvat 5200 aktier vardera av Företagarna Västerbotten Service AB i AC-Net Externservice AB. Anledningen till förändringen i ägarkonstellationen är primärt att förbereda för fusionen av AC-Net Externservice AB och AC-Net Internservice AB.

Vidare har den upphandlade NOC-tjänsten implementerats hos AC-Net samt fyra av de kommunala stadsnäten i Västerbotten. Denna NOC-tjänst är en viktig del i att nå den gemensamma målbilden bland stadsnäten i Västerbotten att få till stånd en gemensam driftsamverkan för att höja stadsnätens motståndskraft,

uthållighet samt beredskap. Till denna NOC-tjänst har även nödvändiga systemmiljöer installerats som säkerställer att vi arbetar på liknande sätt. Utöver detta har även en ny leverantör av fältservice introducerats i verksamheten i och med upphandlingen av fältservice. Valet föll på Transtema. Stadsnäten har erbjudits hängavtal och flertalet har tackat ja.

Regionnätet hade under våren en större driftstörning som innebar att södra länsdelen fick ett kortare avbrott i sin internetleverans. För AC-Net blev den slutgiltiga återställningen kostsam på flera sätt. Störningen inträffade under ett planerat underhållsarbete och berodde på ett strömavbrott. Förebyggande åtgärder efter händelsen har vidtagits såsom att se över kraftanslutningar samt en ordentlig genomgång av redundansen i regionnätet.

AC-Net har under året även utsetts till att vara en av landets sju regionala beredskapssamordnare som går ut på att säkerställa och höja stadsnätens beredskap och motståndskraft.

region
västerbotten

Resultatanalys och finansiella risker

AC-Net Externservice AB
Resultatrapport budget
Räkenskapsår 2023-01-01 - 2023-12-31
Bokslut 202312

	UTG SALDO	BUDGET ACK	AVVIKELSE
RÖRELSEINTÄKTER			
SUMMA RÖRELSEINTÄKTER	31 252 373	32 512 611	-1 260 238
RÖRELSEKOSTNADER			
Summa material och varor	-23 203 517	-24 166 551	-963 034
Bruttovinst	8 048 856	8 346 060	-297 204
Summa övriga externa rörelseutgifter	-2 979 525	-1 985 797	993 728
Summa utgifter för personal	-4 446 482	-4 465 597	-19 115
Summa avskrivningar/nedskrivningar	-905 525	-902 000	3 525
SUMMA RÖRELSEKOSTNADER	**-31 539 111**	**-31 519 945**	**19 166**
Rörelseresultat	-286 738	992 666	1 279 404
Resultat efter finansiella poster	335 079	992 666	657 587
ÅRETS RESULTAT	**347 680**	**992 666**	**644 986**

region
västerbotten

Kommentarer

Rörelseintäkter:

AC-Net har en intäktsavvikelse gentemot budget 2023 på ca 1,25 miljoner kronor i lägre intäkter.

• Driftsamverkan gällande Lycksele och Storuman startade inte enligt planerat. Planen var att starta samarbetet den första januari men det blev den första april. Därav finns en avvikelse på lägre intäkter.	ca -5 miljoner kronor.
• Nya affärer har inneburit att kapacitets- och svartfiberintäkter ökat.	ca 1,7 miljoner kronor.
• AC-Net har förmedlat reservmaterial till stadsnäten i Västerbotten inom ramen för projektet Motståndskraft och Uthållighet. Förmedlingen har inneburit att projektintäkter överskridit budget med	ca 2,1 miljoner kronor.

Rörelsekostnader:

Rörelsekostnadsavvikelsen gentemot budget 2023, ca 950 000 kronor i lägre kostnader.

• I och med att driftsamverkan med Lycksele och Storumans stadsnät startade första april sjönk även rörelsekostnader med motsvarande summa.	ca -5 miljoner kronor.
• Reservmaterialet i projektet Motståndskraft och Uthållighet ökade företagets Kostnader.	ca 2,1 miljoner kronor.
• Nya affärer under året har ökat leverantörskostnader av svartfiber och kapacitet.	ca 1,5 miljoner kronor.
• Driftstörningen under våren genererade högre kostnader.	ca 300 000 kronor.
• Ökade elkostnader.	ca 100 000 kronor.

region
västerbotten

Övriga externa kostnader:

Övriga externa kostnader avviker ifrån budget med ca 1 miljon kr.

• Befarande kundförluster.	160 000 kronor
• Bankavgifter, (förutsättning till att erhålla ränteintäkter).	130 000 kronor
• Resor för kundmöten och underhåll.	150 000 kronor
• Vattenförbrukning till kyla av serverhall.	100 000 kronor
• Kostnad för utbildning ifrån 2022.	50 000 kronor
• Extra licenser till system under byte av driftsleverantör/NOC.	60 000 kronor
• Ökade konsultkostnader pga byte av driftleverantör/NOC.	80 000 kronor
• Allmän prisökning ifrån leverantörer samt IT support.	260 000 kronor

Finansiella poster:

Ränteintäkter överstiger budget	636 000 kronor

Framtida åtgärder:

Företaget har under året arbetet med prognoser för att anpassa och styra verksamheten i rätt riktning. Driftsamverkan har varit gynnsam men samtidigt svårbedömd ur ett kostnadsperspektiv. Budgeten för 2024 och verksamhet har anpassats efter årets erfarenheter där hänsyn tagits till att leverantörer kan komma att göra prisökningar. Vidare är det svårt att arbeta bort vattenförbrukningen då bolagets datahallslokaliteter gör det svårt att effektivisera kylanläggningarna, vilket medför att viss vattenförbrukning blir ofrånkomlig. Att resor ökat är en konsekvens av fler samarbeten och nyttjande av regionnätet.

region
västerbotten

Framtiden

Bolaget förutspår ett fortsatt ökat fokus på drift och säkerhet, både hos myndigheter och operatörer. Det kommer medföra att AC-Net tillsammans med stadsnäten i regionen behöver höja sin beredskap och handlingsförmåga i händelse av kris eller krig. Samtidigt behöver proaktivitet främjas inom drift och säkerhet. Vidare kommer AC-Net behöva fokusera på kommande tids beredskapssamordning i enlighet med Svenska Stadsnätsföreningens projekt Motståndskraft och Uthållighet. Beträffande affärer förutspår bolaget fler och större nationella affärer med både operatörer och myndigheter. Budskapet från dessa större aktörer är fortsatt att de regionala klusternäten blir språkrören för stadsnäten med anledning av att det annars blir alldeles för många parter för operatörerna och myndigheterna att hålla reda på. Under 2024 kommer bolaget troligen genomgå en fusion som kommer innebära en ny bolagsstyrning och sannolikt ett något förändrat uppdrag.

Checklista för dokument som ska bifogas per december 2023 alternativt omedelbart efter de upprättats för år 2023:

	Uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 (i förekommande fall)
	Uppföljning av internkontrollplan per december 2023 (i förekommande fall)
	Årsredovisning för år 2023 (signerad)
	Revisionsrapport för år 2023
	Lekmannarevisionens granskningsrapport för år 2023, inklusive ev bilaga
	Grundläggande granskning för år 2023 (i förekommande fall)
	Bolagsstyrningsrapport (i förekommande fall). Alternativt styrelsens utvärdering av det egna arbetet under det gångna året samt utvärdering av samarbetet med revisor, lekmannarevisor samt med ägarna
	Styrelsens prövning om den verksamhet som bedrivits inom bolaget under året har bedrivits i enlighet med i bolagsordningen fastställt kommunalt ändamål och kommunala befogenheter

Datum: 17/1

VD:s underskrift:

region
västerbotten

VD-kommentar per 2023-12-31

Avser (bolag): AC-Net Internservice AB

Måluppfyllelse mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden

(Beskriv hur bolaget arbetat mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden.
Redovisa mål i bolagets verksamhetsplan som relaterar till uppdrag i ägardirektiv – ange både verksamhetsmål och finansiella mål. Ange även i vilken utsträckning som målet uppfyllts, samt kommentera eventuella avvikelser.)

Uppdrag i ägardirektiv/bolags-ordning	Mål i verksamhetsplan samt indikatorer/resultatmått	Målnivå 2022	Bedömning om måluppfyllelse: *Kommer uppfyllas helt, Kommer uppfyllas delvis, Kommer inte uppfyllas*	Kommentar/avvikelser

Om särskild verksamhetsplan och uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 har upprättats som redogör för efterfrågade uppgifter ovan, kan dessa bifogas som bilagor istället för att fylla i uppgifterna ovan.

Väsentliga händelser

Under det gångna året har beslut fattats av ägare och styrelse om fusionsplan. Året har även inneburit att företaget skapat förutsättningar för att stadsnäten i Västerbotten ska få ta del av materiel till ett värde över två miljoner svenska kronor från uppdraget som Svenska Stadsnätsföreningen tilldelats av PTS. Uppdragets arbetsnamn är Motståndskraft och Uthållighet. Regionnätet har under året drabbats av flera fiberbrott, där två av tre fiberbrott varit i s.k. hängfiber. Med det förändrade världsläget och fiberinfrastrukturens ålder och design har en översyn och analys av regionnätets redundans och driftsäkerhet aktualiserats.

region
västerbotten

Resultatanalys och finansiella risker

AC-Net Internservice AB			
Resultatrapport budget föregående år			
Räkenskapsår 2023-01-01 - 2023-12-31			
Bokslut 202312			
	UTG SALDO	BUDGET ACK	AVVIKELSE
RÖRELSEINTÄKTER			
SUMMA RÖRELSEINTÄKTER	11 750 795	11 228 257	522 538
RÖRELSEKOSTNADER			
Bruttovinst	2 793 028	3 149 851	- 356 823
Summa övriga externa rörelseutgifter	- 1 441 084	- 1 648 320	- 207 236
Summa utgifter för personal	- 6 355	- 2 924	3 431
Summa avskrivningar/nedskrivningar	- 1 324 074	- 976 872	347 202
SUMMA RÖRELSEKOSTNADER	- 11 729 279	- 10 706 522	1 022 757
Rörelseresultat	21 516	521 735	- 500 219
Resultat efter finansiella poster	17 345	521 735	- 504 390
ÅRETS RESULTAT	21 242	521 735	- 500 493

region
västerbotten

Kommentarer

Rörelseintäkter:

AC-Net har en intäktsavvikelse gentemot budget 2023 på ca 500 000 kr i högre intäkter.

- Ökade avgifter till kommuner och Region Västerbotten för nyttjande av regionnätet. ca 100 000 kr.
- Ökade intäkter för förmedlade kostnader till kommuner för gemensamma projekt. ca 400 000 kr.

Rörelsekostnader:

Rörelsekostnadsavvikelsen gentemot budget 2023, ca 900 000 kronor i högre kostnader.

- Svartfiberkostnader pga kommunerna indexreglerad prissättning. ca 200 000 kr.
- Inköp av serviceavtal ifrån hårdvaruleverantör. ca 200 000 kr.
- Förmedlade kostnader till kommuner för gemensamma projekt. ca 400 000 kr.
- Övriga diverse nätkostnader. ca 100 000 kr.

Övriga externa kostnader:

Övriga externa kostnader avviker ifrån budget med 200 000 kr i lägre kostnader.

Avskrivningar

Avskrivningar avviker ifrån budget med ca 350 000 kr. Investeringar under slutet av året 2022 påverkade beslutad budget för 2023 negativt.

region
västerbotten

Framtida åtgärder:

Företaget har initierat en översyn av nätdesign av regionnätet, vilket kommer leda till nya uppdaterade hyresvillkor av svartfiber ifrån stadsnäten i länet. Detta innebär bland annat att indexreglering av pris avtals bort. Vidare kommer regionnätsavtalet som reglerar företagets intäkter förhandlas om med Region Västerbotten och kommunerna. Detta kommer generera en annan kostnad samt omsättning för bolaget.

Framtiden

Bolaget förutspår ett fortsatt ökat fokus på drift och säkerhet, både hos myndigheter och operatörer. Det kommer medföra att AC-Net tillsammans med stadsnäten i regionen behöver höja sin beredskap och handlingsförmåga i händelse av kris eller krig. Samtidigt behöver proaktivitet främjas inom drift och säkerhet. Vidare kommer AC-Net behöva fokusera på kommande tids beredskapssamordning i enlighet med Svenska Stadsnätsföreningens projekt Motståndskraft och Uthållighet. Under 2024 kommer bolaget troligen genomgå en fusion.

Checklista för dokument som ska bifogas per december 2023 alternativt omedelbart efter de upprättats för år 2023:

	Uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 (i förekommande fall)
	Uppföljning av internkontrollplan per december 2023 (i förekommande fall)
	Årsredovisning för år 2023 (signerad)
	Revisionsrapport för år 2023
	Lekmannarevisionens granskningsrapport för år 2023, inklusive ev bilaga
	Grundläggande granskning för år 2023 (i förekommande fall)
	Bolagsstyrningsrapport (i förekommande fall). Alternativt styrelsens utvärdering av det egna arbetet under det gångna året samt utvärdering av samarbetet med revisor, lekmannarevisor samt med ägarna
	Styrelsens prövning om den verksamhet som bedrivits inom bolaget under året har bedrivits i enlighet med i bolagsordningen fastställt kommunalt ändamål och kommunala befogenheter

region
västerbotten

Datum: 17/1

VD:s underskrift:

VD-kommentar per 2023-12-31

Avser (bolag): Almi Företagspartner Nord AB

Måluppfyllelse mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden

(Beskriv hur bolaget arbetat mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden.
Redovisa mål i bolagets verksamhetsplan som relaterar till uppdrag i ägardirektiv – ange både verksamhetsmål och finansiella mål. Ange även i vilken utsträckning som målet uppfyllts, samt kommentera eventuella avvikelser.)

Uppdrag i ägardirektiv/bolags-ordning	Mål i verksamhetsplan samt indikatorer/resultatmått	Målnivå 2022	Bedömning om måluppfyllelse: *Kommer uppfyllas helt, Kommer uppfyllas delvis, Kommer inte uppfyllas*	Kommentar/avvikelser

Om särskild verksamhetsplan och uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 har upprättats som redogör för efterfrågade uppgifter ovan, kan dessa bifogas som bilagor istället för att fylla i uppgifterna ovan.

Väsentliga händelser

(En kort beskrivning av de viktigaste händelserna hittills under innevarande år samt hur, och i vilken omfattning, dessa händelser påverkat/kommer att påverka verksamhet och ekonomi.)

Ny strategi i Almi som innebär att fler företag i större utsträckning ska få ta del av Almis erbjudanden och att vi ska bli effektivare har implementerats. Under året har efterfrågan av Almis tjänster i Västerbotten varit stor och särskilt i en av våra fokusgrupper, kvinnor som leder företag, som står för ca 50 % av årets alla affärsutvecklingsinsatser.

Ett utmanande marknadsläge för företagen har inneburit ett ökat tryck och efterfrågan på Almi Nords tjänster. Almi Nord har träffat fler företag under 2023 än tidigare år och ökat antalet insatser inom hållbarhet. Detta till en ökad kundnöjdhet.

Nytt projekt, *Hållbar Tillväxt*, (ERUF) startades upp 2023 och löper tom utgången av 2025.

Prisökningarna har också inneburit ökade kostnader för Almi Nord, främst i form av kostnader kopplade till våra lokaler, IT- och resekostnader. Omförhandling av avtal och prioritering av samarbetsavtal har genomförts för att få ned kostnadsmassan.

Resultatanalys och finansiella risker

(För att Region Västerbotten ska kunna göra en sammanfattande redovisning av era resultat förutsätts det att ni analyserar resultatutfallet per 31/12. Förklara resultatutfallet i förhållande till lagd budget, väsentliga avvikelser mot budget ska kommenteras och åtgärdsförslag beskrivas. Kommentera de viktigaste faktorerna som förklarar ert resultat.)

Intäkter något högre än budgeterat då ett projekt genomfördes under 2023 som inte var beslutat eller budgeterat vid ingången av året.

De större avvikelserna på kostnadssidan utgörs av främst tre poster.

- Resekostnader. Kostnader togs för en koncerngemensam träff som annonserades efter budget lades vilket påverkar negativt. Till detta har året inneburit en större förväntan på bolaget och rådgivare att närvara vid företagsbesök då efterfrågan varit högre på våra tjänster än tidigare år. Mer restriktiv hållnings till fysiska resor under 2024 och internt nästintill uteslutande träffas digitalt.
- Lokalkostnader. En uppindexering av lokalkostnader på 10,6 % för 2023 var större än budgeterat. Till detta ökade omkostnader för kringtjänster för våra lokaliteter. Översyn av avtal för främst kringtjänster har skett inför 2024.
- Personalkostnader. Avtalsrörelsen för lönenivåer 2023 sattes under senare delen av Q1 och var något högre än förväntat vilket påverkar såväl lönekostnader som avsättningar. Förutsättningarna för 2024 givna och budgeterade.

region
västerbotten

Framtiden

(Ge en kort och framåtriktad beskrivning av förändringar/förutsättningar, både positiva och negativa, samt egna satsningar mm som påverkar bolagets framtid på kort och lång sikt.)

Större kostnader allokeras ut till Almi Nord från de tjänster som köps internt av Almi AB sätter ytterligare press på bolaget. Intäktssidan intakt men kostnadssidan ökar. Samarbetsavtal och leverantörsavtal ses över och effektiviseras eller behöver tvingas sägas upp. Större fokus på att resurserna skall gå till företagen som behöver ta del av Almis tjänster.

Fortsatt arbete i projektet *Hållbar Tillväxt* under 2024 ger möjligheter att förstärka konkurrenskraften hos företagen i länet. 2024 är år två av tre i projektet och därmed det år med flest leveranser.

Checklista för dokument som ska bifogas per december 2023 alternativt omedelbart efter de upprättats för år 2023:

	Uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 (i förekommande fall)
	Uppföljning av internkontrollplan per december 2023 (i förekommande fall)
	Årsredovisning för år 2023 (signerad)
	Revisionsrapport för år 2023
	Lekmannarevisionens granskningsrapport för år 2023, inklusive ev bilaga
	Grundläggande granskning för år 2023 (i förekommande fall)
	Bolagsstyrningsrapport (i förekommande fall). Alternativt styrelsens utvärdering av det egna arbetet under det gångna året samt utvärdering av samarbetet med revisor, lekmannarevisor samt med ägarna
	Styrelsens prövning om den verksamhet som bedrivits inom bolaget under året har bedrivits i enlighet med i bolagsordningen fastställt kommunalt ändamål och kommunala befogenheter

region
västerbotten

Datum: 2024-01-16

VD:s underskrift:

region
västerbotten

VD-kommentar per 2023-12-31

Avser (bolag): BUSSGODS i NORR AB

Måluppfyllelse mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden

(Beskriv hur bolaget arbetat mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden.
Redovisa mål i bolagets verksamhetsplan som relaterar till uppdrag i ägardirektiv – ange både verksamhetsmål och finansiella mål. Ange även i vilken utsträckning som målet uppfyllts, samt kommentera eventuella avvikelser.)

Uppdrag i ägardirektiv/bolags-ordning	Mål i verksamhetsplan samt indikatorer/resultatmått	Målnivå 2023	Bedömning om måluppfyllelse: *Kommer uppfyllas helt, Kommer uppfyllas delvis, Kommer inte uppfyllas*	Kommentar/avvikelser
Uppfyllnad av självkostnadsprincipen	Bruttomarginal	2%	Utfall 1,4%	Mål uppfyllt delvis
Bedriva Gods och terminalverksamhet	Nöjd medarbetar Index	8,6 (Skala 1-10)	Utfall 8,2 (Skala 1-10)	Mål inte uppfyllt
Transporter som utförs med kollektivtrafik	Kundnöjdhets index	69 (Skala 1-100)	Utfall 66 (Skala 1-100)	Mål inte uppfyllt
Samhällsnytta	Miljömål/ Fossilfria drivmedel	70%	Utfall 73%	Mål Uppfyllt
Samhällsnytta	Miljömål/ Ökad nyttjandegrad	Mätning genomförd	Fyllnadsgradsuppföljning klar	Mål Uppfyllt

Om särskild verksamhetsplan och uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 har upprättats som redogör för efterfrågade uppgifter ovan, kan dessa bifogas som bilagor istället för att fylla i uppgifterna ovan.

region
västerbotten

Väsentliga händelser

Bolaget har under 2023 påverkats i hög utsträckning av inflation och lågkonjunktur där transportbranschen varit speciellt utsatt p.g.a. minskade volymer och höga omkostnader. Många nya kunder har dock gett positiva effekter för bolaget både ekonomiskt och operationellt, men bolaget har också tappat några stora avtal som vi inte lyckats behålla i den hårdnade konkurrensen. Bussgods har jobbat med att utveckla verksamheten administrativt med nytt faktureringssystem under året och en ny dokumenthanteringsplan, vilken implementerats och reviderats under 2023. Bussgods har haft samarbete med extern part i Jämtland/Härjedalen i 5 års tid, men det avtalet avslutas vid årsskiftet. Bolaget har därför kontrakterat ny distributionspartner för området, men med den skillnaden att affären nu koordinerades i bolaget och inte längre bygger på franchise-upplägg.

Arbetet med att även Bussgods i Västernorrland skall ingå i bolaget har fortsatt under året och beslut är nu tagna i alla instanser utom i Region Västerbotten där de sista besluten tas under februari 2024. Ägarskiftet väntas vara klart 1 april 2024. Målet är att skapa framtida förutsättningar för ett gemensamt effektivt bussgodsbolag med en betydligt större marknad att agera på. Detta bör innebära en positiv intäktsutveckling och skapa goda tillväxtmöjligheter för verksamheten inför framtiden. Sammanfattningsvis har 2023 varit ett år med stora ekonomiska utmaningar för Bussgods i Norr AB, men ett positivt år operationellt med i dagsläget god framtidstro hos både ägare, personal och kunder.

Resultatanalys och finansiella risker

Intäktsutfallet efter erhållna och utbetalda länsavräkningar för 2023 innebär en positiv trend och intäkterna ökar jämfört med 2022 med +2 % från 103,4 mkr till 105,8 mkr, men når inte budget som är beslutat till 113,2 mkr. Bolagets kostnader 2023 har i jämförelse med 2022 ökat med 2,7 mkr, men detta beror till största del på ökade omkostnader, som hyror och löner. Det slutliga ekonomiska utfallet för bolaget är 2022 + 1,5 mkr, vilket är 0,6 mkr lägre än budget. I årets resultat ingår även att ersättning utbetalats till ägarna med 7,5 mkr, som kompensation för transport i linjetrafiken

Framtiden

Bolaget står idag inför flera utmaningar, samtidigt många möjligheter att utvecklas. Den hårda konkurrensen i branschen gör att det är en utmaning att både behålla och värva nya kunder. En förutsättning för snabba och effektiva transportlösningar är att bibehålla och på vissa linjer öka antalet bussar med godslastrum. Att utöka tjänsteutbudet och samarbetet med fler aktörer på marknaden är en förutsättning för att bredda möjligheterna till effektiva transportlösningar.

Dialog har under året förts och beslut väntas inom kort gällande erbjudandet från Västerbotten att Västernorrland kan förvärva 1/3 av aktierna i Bussgods i Norr AB. Detta innebär, att på samma sätt som gjordes tidigare i Norrbotten, kommer bussgodsverksamheten i Västernorrland hanteras i det gemensamma bolaget.

Målet är också att bolagets ekonomi ska vara så stabil att ersättningen till ägarna kan öka varje år från dagens 19 % per fraktintäkt på buss. Beslut om ersättning till ägarna fattas på årsstämman.

region
västerbotten

Checklista för dokument som ska bifogas per december 2023 alternativt omedelbart efter de upprättats för år 2023:

Ej aktuell	Uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 (i förekommande fall)
X	Uppföljning av internkontrollplan per december 2023 (i förekommande fall)
Ej klar	Årsredovisning för år 2023 (signerad)
Ej klar	Revisionsrapport för år 2023
Ej klar	Lekmannarevisionens granskningsrapport för år 2023, inklusive ev bilaga
Ej klar	Grundläggande granskning för år 2023 (i förekommande fall)
Ej aktuell	Bolagsstyrningsrapport (i förekommande fall). Alternativt styrelsens utvärdering av det egna arbetet under det gångna året samt utvärdering av samarbetet med revisor, lekmannarevisor samt med ägarna
X	Styrelsens prövning om den verksamhet som bedrivits inom bolaget under året har bedrivits i enlighet med i bolagsordningen fastställt kommunalt ändamål och kommunala befogenheter

Datum: 2024-01-12

VD:s underskrift:

Niclas Strandberg

VD-kommentar per 2023-12-31

Avser (bolag): Länstrafiken i Västerbotten AB

Måluppfyllelse mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden

Uppdrag i ägardirektiv/bolags-ordning	Mål i verksamhetsplan samt indikatorer/resultatmått	Målnivå 2023	Bedömning om måluppfyllelse: *Kommer uppfyllas helt, Kommer uppfyllas delvis, Kommer inte uppfyllas*	Kommentar/avvikelser
Upphandla och bedriva kollektiv-trafik, svara för information marknadsföring och kundservice	Nöjda kunder	***Allmän kollektivtrafik*** Att resenärer i kategorin kunder (reser minst varje månad) har ett nöjd-kund-index som ökar jämfört med året före under samma period och är högre än det nationella snittet. Vi skiljer i mätningen på regiontrafik och Ultra.	Uppfylls delvis	I regiontrafiken når vi målet vad gäller det nationella snittet (51 %) med utfallet 59 %, men har inte bättre utfall än förra året (63 %). Trenden under året är dock svagt stigande. I Ultra är utfallet detsamma – dvs vi når över rikssnittet, men har lägre utfall än förra året. Trenden här är lätt sjunkande.
		Särskild kollektivtrafik Att den sammanfattande nöjdheten av serviceresan avseende beställning och resa ska vara minst 90 %.	Uppfylls helt	Utfallet är 94 %
	Resandeutveckling och intäkter i den allmänna kollektivtrafiken	***Regiontrafik (all trafik utom Ultra)*** Resandet ska på helårsbasis överstiga 2019 års siffror, vilket innebär att vid månatliga mätningar ska varje period överstiga motsvarande period under 2019.	Uppfylls inte	I regiontrafik når vi ca 92 % av resanden 2019, men högre siffror än 2022, + 5 %.
		Ultra (Umeå stadstrafik) Resandet ska uppgå till 103 % av 2019 års nivå, vilket innebär över 10 miljoner genomförda resor.	Uppfylls delvis	Vi når högre siffror än 2019 men når inte upp till 10 miljoner resor. Ultra

				redovisar dock resanderekord under 2023!
		Intäkterna ska år 2023 i regiontrafiken totalt uppgå till 175 000 tkr (inklusive skolkortsintäkter) och i Ultra 120 000 tkr (inkl skolkorts-intäkter).	Uppfylls delvis	Vi når målet i Ultra, men inte i regiontrafiken
	Kollektivtrafiksystemet (de delar som finns inom Länstrafikens ansvarsområde) ska vara tillgängligt för så många som möjligt.	Målet är att 100 % av ordinarie fordon ska vara utrustande med yttre destinationsskylt, rullstolsplats, ramp/lyft, inre ljudutrop och inre informationsskärmar. I Ultra och Norrlandskusten ska 100 % av ordinarie fordon även vara utrustande med yttre ljudutrop och låg-golv.	Uppfylls delvis, samtliga avvikelser finns i regiontrafiken, vilket innebär att utfallet för Ultra är 100 %.	97 % av alla fordon som trafikerat i stomlinjetrafiken och Ultra har rullstolsplats 98 % av alla fordon som trafikerat i stomlinjetrafiken och Ultra har ramp och lyft 93 % av alla fordon som trafikerat i stomlinjetrafiken och Ultra har hållplatsutrop 93 % av alla fordon som trafikerat i stomlinjetrafiken och Ultra har inre informationsskyltar
I den mån det efterfrågas ska bolaget planering, upphandla och sam-ordna färdtjänst, riksfärdtjänst, skolskjuts och sjukresor	Samordningsgrad i beställningscentralen	Andelen resor som samordnats av beställningscentralen ska uppnå 39 %, vilket innebär att totalt ska 39 % av alla resor som bokats i beställnings-centralen vara samordnade.	Uppfylls helt	Utfallet är 40,95 %
I miljöfrågor vara rådgivande, vägledande och stödjande i förhållande till bolagets finansiärer, så att trafikens miljöpåverkan reduceras	Trafiken ska år 2023 bedrivas till 72 % med förnybart drivmedel. Denna siffra ska förbättras med 4 procentenheter per år för att vara 100 % år 2030.	Trafiken ska år 2023 bedrivas till 72 % med förnybart drivmedel.	Uppfylls helt	Mätning inte genomförd, men utfallet för 2023 var 87,3 % och någon ändring som skulle påverka utfallet negativt har inte skett. OBS! De förändrade reglerna kring reduktionsplikten kommer innebära lägre siffror gällande förnybart drivmedel, eftersom vi räknar in förnyelsebart drivmedel som blandas i diesel. Den andelen har efter årsskiftet sjunkit.
	Nöjd medarbetar-index	Mätning av trivsel bland medarbetarna genomförs årligen under augusti/september. Målet är på frågan om hur väl man trivs på sitt arbete – på skalan 1-10 ska resultatet ligga över 8,6.	Uppfylls helt	Utfallet är 8,63

Om särskild verksamhetsplan och uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 har upprättats som redogör för efterfrågade uppgifter ovan, kan dessa bifogas som bilagor istället för att fylla i uppgifterna ovan.

Väsentliga händelser

(En kort beskrivning av de viktigaste händelserna hittills under innevarande år samt hur, och i vilken omfattning, dessa händelser påverkat/kommer att påverka verksamhet och ekonomi.)

Bolagets verksamhet, men framför allt den ekonomiska uppföljningen, har starkt präglats av den höga kostnadsnivån i samhället. Det har medfört att den budget som vi presenterat för finansiärerna vad gäller trafikkostnader i samtliga fall inte räcker till. I fallet Ultra bidrar den positiva resandeutvecklingen till att man ändå når ett överskott mot budget, och även vad gäller region Västerbotten som finansiär landar utfallet på överskott mot budget. Då vi kunde redovisa befarade underskott redan tidigt under året har diskussion förts bland finansiärerna om att byta drivmedel från HVO till diesel, vilket skulle ha påverkat bolagets mål, vad gäller miljö, i stor utsträckning. Bolaget rekommendation till framför allt region Västerbotten har dock varit att avvakta in på 2024 för att se hur kostnaderna för drivmedel kommer utvecklas med de nya reglerna vad gäller reduktionsplikt.

Under året har vi kunnat avsluta alla pågående överprövningar och teckna nya trafikavtal. På Norrlandskusten fick vi nya fordon i trafik 1 april och på Blå Vägen med flera linjer startades nya avtal med nya fordon den 1 oktober. Även vad gäller Serviceresor har nya avtal rullats i gång under året och de sista avtalen som varit föremål för överprövning startar 1 februari 2024.

Arbetet med förnyat betalsystem och ny app för resenärerna har varit omfattande under året och projektet har tyvärr dragits med förseningar. Men planen är nu att släppa ny app i regiontrafiken i början av februari 2024 och i Ultra strax därefter.

Förseningar i bland annat olika IT-projekt har medfört att bolaget inte kunnat genomföra planerade investeringar under 2023, så styrelsen tog i december beslut om att överföra medel till investeringsbudget 2024.

Resultatanalys och finansiella risker

Koncernen redovisar ett överskott för perioden motsvarande ca 0,8 mkr. Resultatet är uteslutande hänförligt till dotterbolaget Bussgods i Norr AB.

Moderbolaget redovisar alltid ett noll-resultat eftersom över- resp. underskott återbetalas eller tilläggsfaktureras trafikbeställarna. Resultatet före en sådan reglering motsvarar för perioden ett budgetunderskott uppgående till -12,2 mkr.

Den i särklass största negativa budgetavvikelsen återfinns bland bolagets trafikkostnader som överskrider budgeten med totalt ca 53,3 mkr, varav regiontrafiken står för ca 41,0 mkr och Umeå lokaltrafik för ca 12,3 mkr. Utvecklingen av trafikkostnaderna styrs i huvudsak av utvecklingen på de indextal i de indexkorgar som avtalats med bolagets trafikentreprenörer. Dessa har under året varit fortsatt generellt höga, och inte minst i förhållande till budget.

På intäktssidan har återhämtningen av resandet efter pandemin samt genomförda taxehöjningar under året medfört att biljett- och skolkortsintäkter utfallit ca 22,2 mkr högre än budget och ca 38 mkr (14,8 %) högre än föregående år. Inom regiontrafiken är motsvarande jämförelse ca 15,3 mkr högre än budget samt ca 19,2 mkr (12,3 %) högre än föregående år, och i lokaltrafiken 6,8 mkr högre än budget och ca 19 mkr (18,6 %) högre än föregående verksamhetsår. Under året har även höga, ej budgeterade avtalsviten erhållits, totalt ca 10,2 mkr, varav 5,5 mkr (3,7 mkr f.å) inom regiontrafiken och 4,7 mkr (2,8 mkr f.å) inom Umeå lokaltrafik.

De gemensamma funktionerna, som efter skatteväxlingen helt finansieras av Region Västerbotten, redovisar ett överskott mot budget med ca 8,8 mkr. Det positiva resultatet relaterar i stor utsträckning till fakturerade intäkter för delade personella resurser med övriga norrlandslän. Att resurserna skulle delas i den omfattning som råder kring gemensamma projekt var inte känt när budgeten lades. Men även förseningar i bolagets skylt- och systeminvesteringar har inneburit att bolagets kapitalkostnader underskrider budgeten kraftigt.

Av våra finansiärer är det Umeå kommun inklusive Umeå lokaltrafik (-4,8 mkr), Skellefteå (-3,2 mkr), och Lycksele (- 1,1 mkr) som står för de största totala underskotten. De mindre kommunerna redovisar också underskott, men inte i samma omfattning. Trafikresultatet för Region Västerbotten är också negativt (- 4,5 mkr), men detta uppvägs av det positiva resultatet för de gemensamma funktionerna, varför region Västerbottens resultat slutligen uppgår till ett överskott mot budget med ca 3,9 mkr.

Framtiden

2024 kommer vara ett intensivt år för bolaget, då flera av våra planerade stora investeringar har blivit försenade. Under 2024 kommer leverans att ske. Detta gäller både inköp av nya digitala informationsskyltar och skyltsystem, men också investeringar inom ramen för projekt Gemensamt betalsystem, med leverans av ny app för resenärerna redan under februari. Projektet kommer under året också leda till utbyte av alla busskort, nya portal för företagskort och ny skolkortsportal. Det är vår förhoppning att vi med de nya lösningarna på ett ännu effektivare sätt ska kunna locka nya resenärer, så att vi kan nå upp till samma antal resenärer som vi hade i regiontrafiken innan pandemin. Inom Ultra kommer året präglas av intensivt arbete med upphandling, då dagens trafikavtal upphör i juni 2026. Det känns spännande att Umeå kommun väljer att satsa på en fullt ut elektrifierad stadstrafik.

Den första februari tar vi också ett nytt planerings- och bokningssytem för den särskilda kollektivtrafiken i drift, vilket vi hoppas ska kunna leda till ännu effektivare arbetssätt och högre samordningsgrad för resorna.

Det finns idag hopp för att vår ekonomi ska kunna se bättre ut under 2024. Dels har vi nu en budget anpassad till kostnadsläget, men vi ser redan nu – så här tidigt på året – att drivmedelspriserna sjunker. Det kommer påverka våra trafikkostnader, både under 2024 men förhoppningsvis även framåt.

Checklista för dokument som ska bifogas per december 2023 alternativt omedelbart efter de upprättats för år 2023:

	Uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 (i förekommande fall)
Bifogas + protokoll från styrelsen 2023-12-15	Uppföljning av internkontrollplan per december 2023 (i förekommande fall)
Kommer översändas senare	Årsredovisning för år 2023 (signerad)
Kommer översändas senare	Revisionsrapport för år 2023
Kommer översändas senare	Lekmannarevisionens granskningsrapport för år 2023, inklusive ev bilaga
Kommer översändas senare	Grundläggande granskning för år 2023 (i förekommande fall)
Kommer översändas efter styrelsesammanträde 9/2	Bolagsstyrningsrapport (i förekommande fall). Alternativt styrelsens utvärdering av det egna arbetet under det gångna året samt utvärdering av samarbetet med revisor, lekmannarevisor samt med ägarna

Kommer översändas efter styrelsesammanträde 9/2	Styrelsens prövning om den verksamhet som bedrivits inom bolaget under året har bedrivits i enlighet med i bolagsordningen fastställt kommunalt ändamål och kommunala befogenheter

Datum: 2024-01-17

VD:s underskrift:

Harriet Söder

region
västerbotten

VD-kommentar per 2023-12-31

Avser (bolag): Norrbotniabanan AB

Styrande för bolagets verksamhet under året har varit ägardirektiv, bolagsordning, verksamhetsplan samt konsekvenserna av de olika beslut som fattats av främst regering och riksdag samt av Trafikverket.

Högst prioriterade frågor för bolagets verksamhet har varit:

- Full finansiering av hela banan innebärande tillskott på ca 30 miljarder i förhållande till de medel som finns i nuvarande Nationell Transportplan.
- Tydligt angivet målår för färdigställande av hela projektet.
- Analys av alternativ organisation för byggande av banan ex.vis bildande av särskilt infrastrukturbolag.
- Beslut om fastställande av färdiga järnvägsplaner mellan Umeå-Skellefteå samt i anslutning till sådant beslut också byggstartsbeslut för denna del.
- Uppstart av fortsatt järnvägsplanearbete för sträckan Skellefteå-Luleå.

Beträffande måluppfyllelsen kan följande konstateras

- Tillskott av medel för full finansiering har inte skett från regeringens sida. Dock har frågan om alternativ finansiering, ex.vis upplåning, aktualiserats. Beslut ang alternativa finansieringsupplägg kan förhoppningsvis komma under 2024.
- Någon justering av gällande tidsplan har inte skett. Dock har regeringen gett Trafikverket i uppdrag att utreda förslag till hur en intensifiering skulle kunna ske. NBB AB har medverkat i arbetet med det förslag som har lämnats till regeringen för fortsatt behandling och beslut i riksdag och regering.
- Samtliga järnvägsplaner mellan Umeå-Skellefteå är fastställda och samtliga överklagningar är avvisade vilket innebär att byggstartsbeslut kan beviljas och att också formell uppstart av planarbetet mellan Skellefteå-Luleå har skett under året.
- Frågan om alternativ organisation, ex vis via särskilt bolag, har aktualiserats med såväl regeringen som Trafikverket. Något beslut är inte fattat i frågan.

Uppdrag i ägardirektiv/bolags-ordning	Mål i verksamhetsplan samt indikatorer/resultatmått	Målnivå 2023	Bedömning om måluppfyllelse: *Kommer uppfyllas helt, Kommer uppfyllas delvis, Kommer inte uppfyllas*	Kommentar/avvikelser
Ändamålet med bolaget är att arbeta för att en ny järnväg (Norrbotniabanan) byggs sträckan mellan Umeå och Haparanda, samt därmed förenlig verksamhet.	Att staten övertar såväl det faktiska som det finansiella ansvaret för Norrbotniabaneprojektet.			Arbete pågår, svårbedömt med ny regering.
	Kontakterna med EU/Bryssel intensifieras för att utverka finansiellt stöd för det fortsatta arbetet såväl vad avser planering som byggande.			Arbete pågår. Sannolikheten att målet uppfylls bedöms som goda.
	Förutsättningarna för finansieringen ska klarläggas under året genom förhandlingar med tänkbara banker/finansinstitut, ex vis regionala aktörer, Europeiska- och Nordiska investeringsbankerna m fl. Att bereda väg för ett positivt beslut avseende fortsatt finansiellt stöd från EU.			Arbete pågår. Sannolikheten att målen uppfylls bedöms goda.

Väsentliga händelser

Den allmänt stora oro som kännetecknar världsläget idag påverkar självfallet även synen på stora investeringar som Norrbotniabanan. Lågkonjunktur, stark inflation, recession och inte minst krig i vårt närområde innebär också att tidigare ekonomiska prioriteringar omprövas. Vi upplever dock inte att den allmänna insikten om behovet av en Norrbotniabana har förändrats. De enorma investeringar som både pågår och planeras i norra Sverige förutsätter robusta och effektiva transportlösningar av vilka Norrbotniabanan är en av de viktigaste. Inte bara ur ett Svenskt utan också ur ett Europeiskt och globalt perspektiv.

Resultatanalys och finansiella risker

Bolaget redovisar i stort sett ett nollresultat, vilket överensstämmer med lagd budget. Bolaget har under året nyttjat och rekvirerat 42 % av de beviljade driftbidragen för året.

Framtiden

Bolagets fortsatta arbete kommer att starkt styras och påverkas av det som händer i vår omvärld men också av de beslut som kommer att fattas av riksdag och regering under innevarande år. Vårt eget aktiva arbete i kommuner och regionerna för att påverka dessa beslut i en för oss positiv riktning kommer också att ha en utomordentligt stor betydelse. I detta arbete har NBB AB en stor och viktig roll att spela.

Checklista för dokument som ska bifogas per december 2023 alternativt omedelbart efter de upprättats för år 2023:

	Uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 (i förekommande fall)
	Uppföljning av internkontrollplan per december 2023 (i förekommande fall)
	Årsredovisning för år 2023 (signerad)
	Revisionsrapport för år 2023
	Lekmannarevisionens granskningsrapport för år 2023, inklusive ev bilaga
	Grundläggande granskning för år 2023 (i förekommande fall)

	Bolagsstyrningsrapport (i förekommande fall). Alternativt styrelsens utvärdering av det egna arbetet under det gångna året samt utvärdering av samarbetet med revisor, lekmannarevisor samt med ägarna
	Styrelsens prövning om den verksamhet som bedrivits inom bolaget under året har bedrivits i enlighet med i bolagsordningen fastställt kommunalt ändamål och kommunala befogenheter

Datum: 20240109

VD:s underskrift:

Gusten Granström

region västerbotten

VD-kommentar per 2023-12-31

Avser (bolag): NorrlandsOperan AB

Måluppfyllelse mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden

Uppdrag i ägardirektiv/bolags-ordning	Mål i verksamhetsplan samt indikatorer/resultatmått	Målnivå 2023 *(not: anges nedan för helårsnivå)*	Bedömning/prognos om måluppfyllelse: *Kommer uppfyllas helt,* *Kommer uppfyllas delvis,* *Kommer inte uppfyllas*	Kommentar/avvikelser
Norrlandsoperan (NO) ska bedriva opera- musik- och dansproduktion samt konstutställningar, pedagogisk verksamhet och konsulentinsatser inom scenkonst, musik och dans. Därutöver närstående scenisk och kulturell verksamhet och annan publik sidoverksamhet. Verksamheten ska i huvudsak bedrivas i Umeå kommun och Västerbottens län. Verksamheten ska kännetecknas av mångfald, jämställdhet, attraktionskraft och tillgänglighet.	Norrlandsoperans mål 2022-2024, beslutade av Norrlandsoperans styrelse 21-09-17**:** <u>Mål 1:</u> Norrlandsoperan ska vara ett nyskapande och modigt scenkonsthus som speglar samtiden och påverkar framtiden. <u>Mål 2:</u> Norrlandsoperan ska verka i ett lokalt, regionalt, nationellt och internationellt sammanhang och verksamheten ska	<u>Operaavdelningen:</u> Antal stora opera-produktioner (mål 1) 2 Antal mindre operaproduktioner (mål 1) 2 Antal mindre turnébara operaproduktioner (mål 2) 2 Lägst antal operaproduk-tioner riktade till barn och unga (mål 5) 1 Lägst total publik beläggningsgrad för operaproduktioner (mål 3) 80%	Kommer uppfyllas helt Kommer uppfyllas helt Kommer uppfyllas helt Kommer uppfyllas helt Kommer uppfyllas delvis	På grund av effekter av postpandemin och det samhällsekonomiska läget

NO ska verka för att en bred allmänhet kan ta del a verksamheten, i syfte att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. NO ska sträva efter en mycket hög konstnärlig kvalitet inom opera, musik och dans och i detta syfte verka i ett nationellt och internationellt sammanhang för att samverka och främja utbyten som bidrar till hög kvalitet i verksamheten. NO ska mot bakgrund av ändamålet i bolagsordningen: - Utifrån ett barnperspektiv utveckla verksamheten för bar och unga - Utifrån ett nationellt och internationellt perspektiv utveckla bolagets verksamhet - Vara en aktiv part i utvecklandet av Norrlands närverk för musikteater och dans - Utveckla pedagogisk verksamhet inom scenkonst, musik och dans	kännetecknas av en mycket hög konstnärlig kvalitet. <u>Mål 3:</u> Norrlandsoperan ska öka och bredda publiken samt utveckla det digitala erbjudandet. <u>Mål 4:</u> Norrlandsoperans verksamhet ska präglas av attraktionskraft, tillgänglighet, jämställdhet, mångfald och hållbarhet utifrån det öppna demokratiska samhällets värderingar. <u>Mål 5:</u> Norrlandsoperan ska prioritera och utveckla verksamheten för barn och unga.	<u>Dansavdelningen:</u>		
		Antal dansprojekt och gästspel (mål 1) 18 - 22	Kommer uppfyllas helt	
		Lägst antal egen- eller samproducerade produktione (mål 2) 6	Kommer uppfyllas helt	
		Lägst antal regionala turnéprojekt (mål 2) 6	Kommer uppfyllas delvis	
		Lägst antal genomförda residens (mål 2) 4	Kommer uppfyllas helt	
		Antal produktioner med Norrdans (mål 2) 2	Kommer uppfyllas helt	
		Antal dansproduktioner för Stora scen (mål 3) 3	Kommer uppfyllas helt	
		Antal regionala turnéprojekt riktade till barn & unga (mål 5) 4	Kommer uppfyllas helt	
		Lägst total publik beläggningsgrad för dansproduktioner (mål 3) 80%	Kommer uppfyllas helt	
		<u>Musik- & orkesteravdelningen</u>		
		Antal orkesterproduktioner (mål 1) 12–16	Kommer uppfyllas helt	
		Lägst antal orkester-produktioner med evenemangskaraktär (mål 1) 2	Kommer inte uppfyllas	
			Kommer uppfyllas helt	

- Använda och utveckla möjligheter för publik att ta del av opera, musik och dans via digitala lösningar - Inneha huvudmannaskap för den regionala danskonsulentverksamheten Dans i Västerbotten		Lägst andel kvinnliga tonsättare 2023, orkesterproduktioner (mål 4) 50% Lägst andel kvinnliga tonsättare, beställningsverk (mål 4) 50% Lägst total publik beläggningsgrad för orkesterproduktioner (mål 3) 80% Antal musikproduktioner (mål 1) 12 Lägst andel regionalt musikutbud till barn & unga (mål 2) 60% Lägst total publik beläggningsgrad för musikproduktioner (mål 3) 50%	Kommer inte uppfyllas Kommer uppfyllas delvis Kommer uppfyllas helt Kommer uppfyllas delvis Kommer uppfyllas delvis	Inga verk beställda under 2023 pga. ekonomiska situationen. På grund av effekter av postpandemin och det samhällsekonomiska läget

Väsentliga händelser

Under året blev Norrlandsoperan som enda operahus i Sverige inbjuden av Riksbankens jubileumsfond att inkomma med ansökan om bidrag till ett operaprojekt. I slutet av året meddelade Riksbanken att man tilldelat Norrlandsoperan maxbeloppet på 10 miljoner SEK till operaprojektet *The Galopping Cure* som kommer resultera i en nyskriven opera med planerad premiär 2026/27. Norrlandsoperan har under året även varit framgångsrik med andra ansökningar och erhållit bidrag från EU-finansierad interreg-fond för turnéprojekt *Arctic Music Circles* med Norrlandsoperans Symfoniorkester under 3 år i Sverige, Norge och Finland (ca 3,6 miljoner SEK), från Kulturrådet för projekt för barn och unga i regionen (ca 1,8 miljoner SEK) och från Kreativa Europa för *Attitudes* – projekt med inriktning mot unga och hip-hopdans (ca 2,6 miljoner SEK).

Norrlandsoperans uppsättning av *Adriana Mater* var första gången ett svenskt operahus satte upp en opera av den internationellt erkända tonsättaren Kaija Saariaho och första gången på 49 år som Norrlandsoperan spelade en opera av en kvinna. Norrlandsoperan blev kort efter premiären inbjuden av den internationella operafestivalen i Savonlinna att under sommaren 2024 gästspela där med hela produktionen av *Adriana Mater* inkl. Norrlandsoperans Symfoniorkester.

Adriana Mater sändes också digitalt via satellit till en rad Folket hus runt om i Sverige i ett unikt samarbete med Folkets Hus och Parker.

Höstens stora operaproduktion var amerikanske tonsättaren John Adams *The Death of Klinghoffer* i regi av tyska Verena Stoiber och det var första gången som den här operan framfördes i Sverige, vilket fick stort genomslag medialt.

Under året har verkställande direktör och operachef fört dialog med Malmö Opera, Folkoperan, Nederlandse Reisopera och Nationaloperan i Zagreb för eventuella samproduktioner under kommande säsonger.

På orkestersidan fortsätter Norrlandsoperan sitt arbete med att lyfta fram musik skriven av kvinnor. Symfoniorkestern har bl a framfört musik av Clara Schumann, Thea Musgrave, Karin Rehnqvist, Louise Farrenc, Tebogo Monnakgotla och Marianne Martinez.

Under våren arrangerade Norrlandsoperan och Föreningen Svenska Tonsättare projektet Dynamo opera där tonsättare, regissörer och författare som tidigare inte arbetat med opera möttes under våren för att arbeta tillsammans och hitta nya sätt att skapa.

Inom dansen har Norrlandsoperan har året i huvudsak präglats av fyra stora EU-projekt som Norrlandsoperan är del av: *Dancing in your shoes* med umeåbor mellan 30 och 82 år som utforskade identitetsfrågor. Ett projekt som nådde över 1000 besökare i Sverige och Europa och *Rail2Dance* där danskonstnärer provade ett hållbart turnerande och dans i det offentliga rummet under 40 dagar via tåg och färja. Projektet *People Power Partnership* utökar pedagogiska aktiviteter inom dansområdet och under 2023 så startade hiphop-satsningen *Attitudes* – ett treårigt EU-projekt med Norrlandsoperan som lead partner.

Verkställande direktör Erik Mikael Karlsson har under året på uppdrag från styrelsen genomfört en översyn av Norrlandsoperans organisation vilket ska resultera i en mer effektiv organisation som är bättre rustad för att ta Norrlandsoperan in i framtiden och svara upp till visionen att vara Sveriges ledande spelplats för nyskapande scenkonst. I uppdraget ingår även besparingskrav för att möta det faktum att den konstnärliga budgeten under många år urholkats pga kostnads- och löneökningar inte kompenserats från ägarna. Förslag till ny ramorganisation har under slutet av 2023 presenterats för styrelsen, på ägardialog och på samverkan och efter risk- och konsekvensanalysen i början av 2024 ska förslaget samverkas och den nya organisationen implementeras under 2024 för att kunna sjösättas i januari 2025.

region
västerbotten

Resultatanalys och finansiella risker

Det ekonomiska resultatet per 231231 redovisas till + 14 tkr.

2023 års ekonomi var förstärkt med ej förbrukade anslag från pandemiåren och enl. plan kvarstår en liten del av dessa medel som kommer att förstärka verksamhetsbudgeten för 2024.

Några av budgetposterna för 2023 uppvisar positivt resultat och utmärkande är budget för tillsvidareanställda musiker som inte förbrukats fullt ut p.g.a många vakanser i orkestern. Detta innebär att Norrlandsoperan under 2023 inte nyttjat ägaranslaget till fullo, vilket nu ger möjlighet att förstärka den annars betydligt lägre budget för konstnärlig verksamhet 2024 jmf med den för 2023 vilket känns mycket positivt. Ev. kan även 2025 års verksamhetsbudget utökas något.

Den negativa effekten av urholkad ekonomi över tid (kopplad till differensen av bidragshöjningar och kostnadsökningar) visar sig nu tydligt i Norrlandsoperans budgetar för de kommande åren. I den omorganisation som pågår söker vi lösningar som kan leda till kostnadseffektiviseringar och besparingar för att kunna återställa budgeten för konstnärlig verksamhet till en rimlig nivå. I kombination med detta arbete behöver bidragsgivarna löpande öka de årliga anslagen motsvarande nivån av kostnadsökningarna för att fortsatt urholkning av Norrlandsoperans ekonomi inte skall ske.

Framtiden

Norrlandsoperan kommer under kommande säsonger fortsätta att stärka sin profil som det ledande scenkonsthuset i Sverige för nyskapande scenkonst med en utpräglad internationell profil. Norrlandsoperan har under 2023 fortsatt dialogen med en rad svenska och europeiska operahus för kommande samproduktioner och har även påbörjat dialog med andra operahus för eventuell tillverkning av kostym, dekor och rekvisita till dem som ett sätt att öka intäktssidan i bolaget.

Norrlandsoperans nya organisation som börjar implementeras under 2024 kommer stärka den regionala verksamheten och skapa en ökad och tydligare koordinering över verksamhetsgränserna. Det här gör att Norrlandsoperan på ett bättre och mer strategiskt sätt kommer kunna arbeta regionalt med samarbetspartners och arrangörer och dessutom stärka verksamheten för barn och unga.

Inom två till tre år bör Norrlandsoperan ha skiftat från att enbart göra egenproduktioner av operor till att samproducera med andra operahus både nationellt och internationellt. Det här är avgörande och helt nödvändigt om Norrlandsoperan ska kunna upprätthålla eller öka produktionsvolymen på

operasidan men också som ett viktigt led i hållbarhetsarbetet. Norrlandsoperan bör då också ha en tydligare profil på verksamheten och från 2025 en anpassad organisation som möjliggör positioneringen som det ledande operahuset i Sverige för nyskapande scenkonst.

Fortsätter tendensen att Norrlandsoperan inte får kostnadstäckning för framför allt löneökningar så kommer ägarna att troligtvis behöva ändra i ägardirektiv och styrdokument eftersom det finns överhängande risker för att vi inte kommer att kunna uppfylla vårt uppdrag. Norrlandsoperan har idag ett omfattande uppdrag om man jämför med andra opera- och scenkonsthus vilket gör att det kan finnas behov av att förtydliga och eventuellt smalna av uppdraget för att Norrlandsoperan inte helt ska förlora sin position och slagkraft inom scenkonsten regionalt, nationellt och internationellt.

Behovet av repetitionslokaler för både orkester- och dansverksamhet kvarstår och är mycket stora eftersom Norrlandsoperans scener idag också måste användas som repetitionslokaler. Detta bidrar till att nyttjandegraden för produktioner på scenerna påverkas negativt och sålunda också möjligheten att öka intäktssidan och självfinansieringen.

Den begränsade salongsstorleken på Norrlandsoperans två största salonger (endast ca 5 00 platser i respektive salong) är också problematiskt ur ett ekonomiskt perspektiv. Här skulle det behövs en salongsstorlek på drygt 1 000–1 500 platser för att på ett effektivt sätt kunna öka intäktssidan och självfinansieringen genom bland annat ökade biljettintäkter och ökad uthyrning. För att kunna öka självfinansieringen är det av yttersta vikt att ägarna blir medvetna om de inbyggda begränsningar som finns på grund av den begränsade storleken på salongerna, vilket bör beaktas inför framtiden när krav på ökade intäkter ställs på bolaget.

Checklista för dokument som ska bifogas per december 2023 alternativt omedelbart efter de upprättats för år 2023:

	Uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 (i förekommande fall)
	Uppföljning av internkontrollplan per december 2023 (i förekommande fall)
x	Årsredovisning för år 2023 (signerad) Skickas senare – beslutas 23/2 av NO styrelse
x	Revisionsrapport för år 2023 Skickas senare, efter styrelsemöte 23/2
x	Lekmannarevisionens granskningsrapport för år 2023, inklusive ev bilaga Skickas senare, efter styrelsemöte 23/2
	Grundläggande granskning för år 2023 (i förekommande fall)

x	~~Bolagsstyrningsrapport~~ (i förekommande fall). Alternativt styrelsens utvärdering av det egna arbetet under det gångna året samt utvärdering av samarbetet med revisor, lekmannarevisor samt med ägarna
x	Styrelsens prövning om den verksamhet som bedrivits inom bolaget under året har bedrivits i enlighet med i bolagsordningen fastställt kommunalt ändamål och kommunala befogenheter Skickas senare, efter styrelsemöte 23/2

Datum: 240117

VD:s underskrift:

VD-kommentar per 2023-12-31

Avser Norrtåg AB

Väsentliga händelser

Resandet har under året legat på prognosticerade nivåer. Jämfört med föregående år ligger det ackumulerade resandet +6 procent med hänsyn tagen till 2022 första pandemimånader, annars är siffran + 15 % i faktiska tal. Tågtrafiken har påverkats som tidigare år främst av infrastrukturproblem och svåra väderförhållanden. Stormen Hans i augusti medförde många inställda avgångar och idag ser vi orsaken tillbud ökar även sommarhalvåret. Under oktober månad inträffade en svår olycka med en lastbil på Mittbanan. Efter besiktning av fordonet visar det sig att skadorna är omfattande och blir borta ett år, vilket innebär att trafiken kommer att reduceras på sträckan Umeå-Sundsvall-Östersund under 2024.

Övergången till ett nytt nationellt biljettsystem är förskjutet till den 8 april för att det ska ske samtidigt som Samtrafiken och SJ. Resor som säljs efter 8 april säljs i nya systemet. Då en stor andel av våra biljetter säljs via SJ hemsida är det av största vikt att våra biljetter kontinuerligt är tillgängliga i den kanalen före, under och efter övergången. Operatören håller på att ta fram en ny bokningsupplevelse på Norrtågs hemsida.

Arbetet med upphandling av ny tågoperatör med trafikstart 2025-12-14 är i slutfasen. SIU genomförde med intresserade operatörer och underhållsföretag under maj månad. Ansökningsinbjudan skickades ut den 2 januari 2024 och publicering av anbudsinbjudan beräknas under februari månad 2024.

Tågvisionen Norrtåg 2040 har skickat ut till regionerna för remiss. Tågvisionen 2040 är en gemensam inriktningsplan för persontågstrafik i norr. Rapporten analyserar alla processer för att skapa ett underlag kring vad som kan göras, och i vilken takt, för att utveckla trafiken. Styrelsen fastställde visionen vid styrelsemötet i december 2024 efter inkomna remissvar från samtliga regioner.

Vidare har bolaget påbörjat förstudien för upphandling av nya fordon med beslut sommaren 2024 tillsammans med en depåutredning.

Resultatanalys

En positiv resandeutvecklingen medför bra biljettintäkter dock har vi inte nått upp till prognosticerade nivåer. Den fördröjning som Trafikverket att meddela banarbeten, har gjort att Norrtåg har haft svårigheter att släppa tågbiljetter, vilket syns i avvikelsen i biljettintäkter mot prognos, -8,3 msek. Trafikkostnaden ligger på en lägre nivå än prognos 2023 på -6 msek. Med en ökad medfinansiering från staten medför detta att den regionala medfinansieringen totalt är 4,3 msek lägre än prognos. För region Västerbotten betyder att medfinansiering är 652 kkr lägre än prognos.

2024-01-17

Joakim Berg
Vd Norrtåg AB

VD-kommentar per 2023-12-31

Avser (bolag): Skellefteå Museum AB

Måluppfyllelse mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden

(Beskriv hur bolaget arbetat mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden.
Redovisa mål i bolagets verksamhetsplan som relaterar till uppdrag i ägardirektiv – ange både verksamhetsmål och finansiella mål. Ange även i vilken utsträckning som målet uppfyllts, samt kommentera eventuella avvikelser.)

Uppdrag i ägardirektiv/bolags-ordning	Mål i verksamhetsplan samt indikatorer/resultatmått	Målnivå 2022	Bedömning om måluppfyllelse: *Kommer uppfyllas helt, Kommer uppfyllas delvis, Kommer inte uppfyllas*	Kommentar/avvikelser

Om särskild verksamhetsplan och uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 har upprättats som redogör för efterfrågade uppgifter ovan, kan dessa bifogas som bilagor istället för att fylla i uppgifterna ovan.

Se bifogade dokument ” **Verksamhetsplan år 2023 Skellefteå museum – Bedömning om måluppfyllelse**”.

Väsentliga händelser

(En kort beskrivning av de viktigaste händelserna hittills under innevarande år samt hur, och i vilken omfattning, dessa händelser påverkat/kommer att påverka verksamhet och ekonomi.)

En stor väsentlig händelse som påverkat bolagets verksamhet under året har varit att föregående VD och museichef slutade på sin post tidigt på året. En intern lösning av tillförordnad VD/museichef togs fram då bolagets kommunikationschef axlade rollen under den första rekryteringsperioden som inleddes tidigt på året. Tyvärr avbröts rekryteringen efter en lång process med flertalet intervjuer och referenstagningar utan att någon ny vd/museichef kunde anställas. Alternativet blev en förlängning av den interna lösningen och en ny rekryteringsprocess inleddes. Först under sommaren kunde rekryteringsprocessen gå iland och jag kunde tillträda som ny vd/museichef den 1 oktober.

I det vacuum som uppstod under tf vd/museichef samt en längre period utan kommunikationschef behövde vissa delar i verksamhetsplanen prioriteras om. Mycket av det arbete som främst låg på kommunikationschefens ansvar blev en genomförda.

Även beslutet om att avbryta arbetet med det mobila konstrummet Prisman blev en väsentlig händelse som gjort ett stort avtryck i verksamheten. Stora delar av det arbete som planerats framåt för MANs arbete i regionen behövde omvärderas och omplaneras samt till viss del skjutas på framtiden. Situationen som sådan har krävt både energi, tillit och kreativitet för bolaget som helhet.

Den tredje stora väsentliga händelsen är beslutet om magasinflytt. Mycket av museets personalresurser kommer att behöva fokusera på arbete med magasinflyttens alla delar. Skellefteå kommun bistår med en projektledare som leder arbetet som i sin storlek under perioder av 2024 kommer att påverka verksamhetens möjligheter att utföra andra delar av sina uppdrag.

Om 2022 var ett rekordår för besökare så är 2023 otroligt nog ännu bättre. Hela 155 895 besökare hittade till museets verksamheter, vilket är fantastiskt. Före pandemin hade museets verksamheter mellan 50 000 – 70 000 besökare årligen. Framgången beror fortsatt huvudsakligen på Storsia som under 2023 hade öppet under hela året, Barnsia och verksamheten i Sara kulturhus, tre delar som alla bidragit till att så många fler besökt oss. En ytterligare faktor är att fler verksamheter öppnat upp på Nordanåområdet och lockar till sig besökare till området, bland annat ett café under hösten. Även särskilda verksamheter som båtmuseet på Stackgrönnan och julmarknaden förtjänar att nämnas, vardera med rätt stabila ca 10 000 besökare årligen.

Resultatanalys och finansiella risker

(För att Region Västerbotten ska kunna göra en sammanfattande redovisning av era resultat förutsätts det att ni analyserar resultatutfallet per 31/12. Förklara resultatutfallet i förhållande till lagd budget, väsentliga avvikelser mot budget ska kommenteras och åtgärdsförslag beskrivas. Kommentera de viktigaste faktorerna som förklarar ert resultat.)

Framtiden

(Ge en kort och framåtriktad beskrivning av förändringar/förutsättningar, både positiva och negativa, samt egna satsningar mm som påverkar bolagets framtid på kort och lång sikt.)

Utifrån rådande förutsättningar med en stor krävande magasinflytt har museet minskat ambitionerna något för publik verksamhet i kommande års verksamhetsplan. Vidare kommer museet att behöva se över och revidera den strategiska plan som sträcker sig åren 2024 – 2027 och som ligger till grund för museets utvecklingsområden kopplat till den regionala kulturplanen.

Museet har dock fortsatt en tydlig ambition om att leva upp till sina ägardirektiv och att fortsätta sitt utvecklingsarbete. Styrelsen har också ett tidigare fattat beslut om en reviderad investeringsplan som möjliggör delar av utvecklingsarbetet. Fokus i närtid är nya Forskarrum / ny besöksupplevelse samt hemsideutveckling. Museets ekonomi för dessa satsningar bedöms som goda genom sparade anslag och tidigare avsättningar till överavskrivningar.

Det finns också ett stort engagemang och en tydlig drivkraft hos medarbetarna, vilket är den viktigaste förutsättningen för att museet ska fortsätta att utvecklas enligt plan.

Arbetet med magasinsflytten är krävande på många plan och det råder också osäkerhet kring de ekonomiska förutsättningarna och vilka kostnader i flyttprojektet som i slutändan belastar vem. På ett eller annat sätt behöver museet sannolikt också hyfsat stora ökade ramanslag för att täcka ökade hyreskostnader för denna satsning. En magasinsflytt är förmodligen det mest arbetsintensiva ett museum kan företa sig, väl i paritet med en ny basutställning. Museet har vid fyra tillfällen beskrivit omfattningen och förutsättningen för ägarna genom särskilda ägarsamråd.

Arbetet med nya Forskarrum / ny besöksupplevelse fortsätter enligt plan där arbetet med ett konkretiserat förslag påbörjades arbetas fram tillsammans med Folkrörelsearkivet och Företagsarkivet under 2023. Arbetet fortgår under 2024 med inriktningen att det nya besöksmålet står klart under 2026.

Museet upplever fortsatt allt större behov av byggnadsantikvariska och arkeologiska tjänster vilket är en naturlig följdeffekt av att staden och regionen växer. Under nästan hela året har museet haft förstärkning både på den byggnadsantikvariska och den arkeologiska sidan till följd av efterfrågan på tjänster som beror på att det investeras så mycket i Skellefteå och norra Västerbotten.

Det finns utmaningar och mycket arbete som behöver göras, men framtiden känns ljus för Skellefteå museum.

Checklista för dokument som ska bifogas per december 2023 alternativt omedelbart efter de upprättats för år 2023:

	Uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 (i förekommande fall)
	Uppföljning av internkontrollplan per december 2023 (i förekommande fall)
	Årsredovisning för år 2023 (signerad)
	Revisionsrapport för år 2023
	Lekmannarevisionens granskningsrapport för år 2023, inklusive ev bilaga
	Grundläggande granskning för år 2023 (i förekommande fall)
	Bolagsstyrningsrapport (i förekommande fall). Alternativt styrelsens utvärdering av det egna arbetet under det gångna året samt utvärdering av samarbetet med revisor, lekmannarevisor samt med ägarna
	Styrelsens prövning om den verksamhet som bedrivits inom bolaget under året har bedrivits i enlighet med i bolagsordningen fastställt kommunalt ändamål och kommunala befogenheter

Datum:

VD:s underskrift:

VD-kommentar per 2023-12-31

Avser (bolag): Skogs- och samemuseet i Lycksele AB

Måluppfyllelse mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden

(Beskriv hur bolaget arbetat mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden.
Redovisa mål i bolagets verksamhetsplan som relaterar till uppdrag i ägardirektiv – ange både verksamhetsmål och finansiella mål. Ange även i vilken utsträckning som målet uppfyllts, samt kommentera eventuella avvikelser.)

Uppdrag i ägardirektiv/bolags-ordning	Mål i verksamhetsplan samt indikatorer/resultatmått	Målnivå 2022	Bedömning om måluppfyllelse: *Kommer uppfyllas helt, Kommer uppfyllas delvis, Kommer inte uppfyllas*	Kommentar/avvikelser
Se bilaga				

Om särskild verksamhetsplan och uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 har upprättats som redogör för efterfrågade uppgifter ovan, kan dessa bifogas som bilagor istället för att fylla i uppgifterna ovan.

Väsentliga händelser

2023 har över lag varit ett positivt år för Skogs- och samemuseet. Museet har gjort två kompetensutvecklingsresor till museer i Skandinavien samt till urfolksmuseer i Kanada, för att utforska hur urfolk synliggörs och gestaltas i en museal kontext samt se på olika utställningstekniska lösningar. Detta arbete fortsätter museet med under 2024, i en kommande planering för ny samisk utställning. Det arbetet har delvis finansierats av Region Västerbotten och Kulturrådet.

Ett gott sommarprogram har genomförts med ett flertal välbesökta arrangemang, öppen gårdsbutik, diversehandel och Ruselegård, samt försäljning från bagarstuga. Områdets besöksantal har ökat med några tusen jämfört med föregående år. Området har under sommarsäsong drabbats av totalt 15 inbrott/skadegörelser vilket har gjort att översyn har gjorts av området för att minska stölder och skadegörelse.

Museet har fortsatt att arbeta strategiskt med det nationella uppdraget med det skogliga kulturarvet, som har fått medel beviljade av Kungliga skogs- och lantbruksakademien.

Nytt avtal med Gammplatssamverkan innebär att för 2024 kommer museet att anställa en museipedagog. Detta gör att vi kan säkerställa en kvalitetsutveckling av arbetet med barn och unga. Det arbete som är nedlagt under 2023 innebär att vi för 2024 har en stabil funktionell organisation som är anpassad efter omvärldsläget. Vi fokuserar på de ägardirektiv och den målbild som finns för museet.

Resultatanalys och finansiella risker

Museet gör ett positivt utfall 2023 med 1 miljon, detta är mycket beroende på den fördubblade budget som Lycksele kommun gav för 2023, gällande tilläggsuppdraget, driften av Gammplatsen, inte helt är upparbetat. Museet och driften har inte haft samma fina utfall på försäljningen såsom tidigare år, dock har elkostnaderna inte stuckit iväg såsom 2022. På totalen har försäljningen på området minskat med drygt 25 % och bokförsäljningen minskat med drygt hälften.

Museet har gjort en del personella justeringar, för att anpassa verksamheten utifrån rådande läge. Ruselegården som driftas på Gammplatssamverkan, håller öppet enbart under högsäsong, samt gårdsbutiken är avvecklad, pga för dålig försäljning. Medlen som frigörs där, går till att rekrytera en pedagog till museet och till området.

Museet har en del projektmedel som inte helt är upparbetade.

region
västerbotten

Framtiden

Museet firar 40 år under 2024. Vi kommer att uppmärksamma det på olika sätt.

Fortsättningsvis så arbetar museet med att hitta en hållbar lösning för museets samlingar. För 2024 så finns en positiv anda hos de anställda på museet, utifrån att det arbete med anpassningar som gjordes under 2023 som ger effekt under 2024 med en stabil organisation och en god överblick av utgifter och inkomster.

Den samiska utställningen fortsätter vi att arbeta med under 2024, och vi jobbar med underhåll av befintliga utställningar. Ett strategiskt arbete tas vid med att utveckla det pedagogiska uppdraget som museet har.

Checklista för dokument som ska bifogas per december 2023 alternativt omedelbart efter de upprättats för år 2023:

	Uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 (i förekommande fall) se bilaga
	Uppföljning av internkontrollplan per december 2023 (i förekommande fall)
	Årsredovisning för år 2023 (signerad) **Inkommer så snart den är klar**
	Revisionsrapport för år 2023 **Inkommer så snart den är klar**
	Lekmannarevisionens granskningsrapport för år 2023, inklusive ev bilaga **Inkommer så snart den är klar**
	Grundläggande granskning för år 2023 (i förekommande fall)
	Bolagsstyrningsrapport (i förekommande fall). Alternativt styrelsens utvärdering av det egna arbetet under det gångna året samt utvärdering av samarbetet med revisor, lekmannarevisor samt med ägarna **Inkommer efter bolagets första möte 2024**
	Styrelsens prövning om den verksamhet som bedrivits inom bolaget under året har bedrivits i enlighet med i bolagsordningen fastställt kommunalt

	ändamål och kommunala befogenheter **Inkommer efter bolagets första möte 2024**

Datum: 240110

VD:s underskrift:

VD-kommentar per 2023-12-31

Avser (bolag): Västerbottens museum AB

Måluppfyllelse mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden

(Beskriv hur bolaget arbetat mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden.
Redovisa mål i bolagets verksamhetsplan som relaterar till uppdrag i ägardirektiv – ange både verksamhetsmål och finansiella mål. Ange även i vilken utsträckning som målet uppfyllts, samt kommentera eventuella avvikelser.)

Uppdrag i ägardirektiv/bolags-ordning	Mål i verksamhetsplan samt indikatorer/resultatmått	Målnivå 2023	Bedömning/prognos om måluppfyllelse: *Kommer uppfyllas helt,* *Kommer uppfyllas delvis,* *Kommer inte uppfyllas*	Kommentar/avvikelser
Ändamålet med bolagets verksamhet är att vara länsmuseum i Västerbotten samt bidra till samhället och dess utveckling	1. Etablera kontakter med länets kommuner 2. Utveckling via kontakter med utbildning och näringsliv		1. Museet ser, i samband med att en ny mål- och visionsplan för kommande fyra åren tas fram, över formen för museets regionala arbete. Detta ska kommuniceras med kommunerna 2024. Årets berättarkommun, som genomförs tillsammans med nordiskt berättarcentrum, har	

			under året varit Dorotea. Därutöver har museet inom sina olika kompetensområden rest runtom i länet. Museet arrangerade seminarium och workshop för samiska nätverket i Vilhelmina kommun under hösten. 2. Under året har projektet ”Friluftsmuseum för fler” avslutats. Resultatet är bl a etablerade slöjdateljéer på Gammlia samt aktivitetsstationer utomhus skapade av slöjdare. Under perioden arrangerades fullbokade slöjdläger för barn och unga både på Gammlia och i Lycksele. Samverkan med länets skolor och Kulturskolan har skett under året.	
Västerbottens museum ska verka för att en bred allmänhet kan ta del av regionens kulturarv i syfte att främja kunskap,	1. Ökad närvaro i sociala medier 2. Varierat utbud i utställningar och program för att nå en bred målgrupp 3. Nya publika arkiv		1. Museet har under året ökat närvaron ytterligare i sociala medier. Därtill har en ny webb för museet tagits fram.	

kulturupplevelser och fri åsiktsbildning			2. Under perioden har utställningar om konst, foto och kulturhistoria, med en större produktion som handlar om skogen, erbjudits publiken Därtill öppnades i juni en ny basutställning om länets förhistoria ”Sten, brons och järn”. Besöksstatistiken visar fler besök 2023 än innan pandemin. Därutöver har vi fortsatt att förmedla kulturarv digitalt via ljud och rörlig bild samt under senhösten även dans i samarbete med Norrlandsoperan. 3. Nya arkivlokaler på Gammlia ökar definitivt allmänhetens tillgång till vårt gemensamma kulturarv, vilket museet fortsatt strävar efter att kunna bygga. Under året har White arkitekter anlitats för att bl a ta	

			fram skarpare ekonomiska kalkyler.	
Bolaget ska iaktta god ekonomisk hushållning i verksamheten	1. Budget i balans 2. Tät uppföljning av ekonomin 3. projektmedel		1. Museet lade inför 2023 en mycket snäv budget baserat på de låga anslagen i förhållande till inflationen och ökade priser på varor och tjänster. Som fastighetsägare samt med en bred verksamhet händer mycket under ett år, även detta år i form av ej budgeterade personalförändringar, fastighetsåtgärder och oförutsedda fördyringar. Museet tog i december beslutet att sluta som arrangör för julmarknaden för att kunna prioritera kärnverksamheten. 2. Pga ovan har en tätare uppföljning av anslagsfinansierad verksamhet samt museets uppdrags- och projektverksamhet ägt rum.	

			3. Museet har under året ansökt om olika projektmedel. Bl a från KUR och Boverket.	
Verksamheten ska präglas av hög kunskap och kvalitet, mångfald, jämställdhet och tillgänglighet	1. God kompetensförsörjning 2. Hög Kunskap och kvalitet i publika program 3. Tillgänglighetslösningar på Gammlia		1. Under året har museet kunnat tillsätta några vakanta tjänster, dock inte alla för att säkerställa kompetensförsörjningen. Museet har idag svårt att erbjuda marknadsmässiga löner och halkar därmed efter i konkurrensen om kompetenser. 2. Sommarens publika program på Gammlia har präglats av god kvalitet, tillika i program kopplade till museets utställningar. Flertalet föredrag och exkutioner har ägt rum i länet. 3. Med medel från Boverket har museet färdigställt ökad tillgänglighet till några av friluftsmuseets byggnader.	

VBM ska samla, bevara, utveckla, levandegöra och öka tillgängligheten till länets materiella och immateriella kulturarv och därvid knyta samman historia, nutid och framtid	1. God samlingsförvaltning avseende samling och bevarande 2. Levandegörande och ökad tillgänglighet till kulturarvet 3. Ny basutställning om länets förhistoria		1. Under året har ett omfattande arbete med uppordning och säkerställande av god förvaring för museets föremålssamlingar ägt rum. Stora samlingar av föremål har registrerats och magasinerats. Det största arbetet har genomförts med museets textila samling samt att en plan för uppordningsarbete inför nya arkiv har gjorts. 2. Det materiella kulturarvet har visats för fler grupper sedan coronarestriktionerna släpptes. Publika program har arrangerats gällande immateriell kunskap inom KKB, byggnadsvård, hantverk och traditioner på Gammlia 3. En ny basutställning om länets förhistoriska tid, från stenålder till järnålder, invigdes den 18 juni. Den knyter	

			samman vår förhistoriska tid, förklarar samband och visar en mängd av förhistoriska föremål från hela Västerbottens län	
VBM ska utveckla museet som besöksmål	1. Underhållna och tillgängliga byggnader på Gammlia 2. Samarbete med kulturaktörer och näringsliv 3. Ett attraktivt friluftsmuseum för många 4. Nya basutställningar 5. Nya publika arkiv		1. Inför sommarsäsongens öppnande av Gammlia har fortsatt underhåll bedrivits med t ex målning, renovering och kurser. 2. Museet har under perioden etablerat slöjdateljéer på Gammlia samt på området samarbetat bl a med flera föreningar och kulturskolan 3. Publiken har verkligen hittat tillbaka till museet och Gammlia efter pandemiåren. Den sedan i fjol öppnade nya utställningen i Egilhallen om hamnstaden Umeå har under sommaren dragit en stor publik, främst barnfamiljer. Under perioden har	

			rörelsestationer öppnat på Gammlia. De ska likna det kroppsarbete som var vanligt förr. Stationerna är utförda av etablerade slöjdare. 4. En ny förhistorisk utställning har öppnat och museet planerar för ytterligare en kulturhistorisk basutställning. Den senare finns det fn ingen finansiering för. 5. Arbetet inför att hitta en finansiell och praktisk lösning fortsätter för nya publika arkiv. Detta år med att ta fram skarpare ekonomiska beräkningar och förankra projektet med alla tänka samverkansparter.	
VBM ska bidra till forskning och kunskapsuppbyggnad inom museets verksamhetsområden	1. Samarbete med Umeå universitet 2. Kunskapsuppbyggnad inom museets kunskapsområden		1. Efter pandemin tog museet åter upp samarbetet med Umeå universitet i syfte att etablera ett vetenskapligt råd, detta har inte utvecklats vidare under detta år.	

			2. Under året har återigen kunskapsförmedling inom museets olika områden skett, det handlar om arkiv, kulturmiljö, samlingsförmedling, utställningar mm	
VBM ska ansvara för kulturmiljöverksamheten i egenskap av länsmuseum	1. Kunskapsunderlag om kulturmiljöer i länets kommuner 2. Rådgivning till länets kommuner 3. Samla och synliggöra kulturspår i länet 4. Samverka med berörda avseende länets kulturlandskap		1. Museet hjälper kommuner att ta fram underlag om sina kulturmiljöer. Under året har arbetet med underlag för Lycksele kommun pågått. 2. Under året har byggnadsvården haft 25 bygglov och 5 förhandsbesked. De har hanterat 15 planärenden, varav 8 med ett formellt yttrande. Under året har museet hanterat ärenden i 8 av länets kommuner. 3. Efterarbete samt sammanställning av de stora utgrävningarna vid Västra länken har genomförts under året.	

			Arkeologin har under fältsäsongen genomfört ett stort antal grävningar, övervakningar och besiktningar i olika delar av länet och i angränsande län. Delvis genom uppdrag längsefter den kommande Norrbottniabanans stäckning. Bl a har ett ovanligt fynd från bronsåldern hittats. 4. Under året har samverkan med länets kommuner om nyttjande och bevarande av kulturlandskapet ägt rum, bl a i Dorotea och Nordmaling. Därtill har museet varit hembygdsrörelsen behjälplig.	
VBM ska utifrån ett barnperspektiv utveckla verksamheten för barn och unga	1. Interaktiva miljöer för barn och unga 2. Aktiviteter och kurser 3. Anpassningar i utställningar riktade till skolan		1. Inför sommaren 2022 öppnade den egenproducerade interaktiva utställningen Hamnstaden Umeå som även i år lockat en stor	

			publik. Inom ramen för projektet ”Friluftsmuseum för fler” genomfördes ytterligare aktiviteter för barn och unga på Gammlia. 2. Under sommaren genomfördes två fullbokade slöjdläger för barn och unga, ett på Gammlia och ett på Gammplatsen i Lycksele. Därtill har ett antal ”prova-på” aktiviteter riktade till barn ägt rum samt att en teaterföreställning riktad till barn genomfördes ute på Gammlia i samverkan med Midgårdsskolans elever. 3. Den nya förhistoriska utställningen har ett tydligt barnspår. Museet planerar för ytterligare aktiviteter både ute och inne riktade till barn och unga.	
VBM ska utveckla museet i ett nationellt och internationellt perspektiv	1. Nationell samverkan 2. Internationell samverkan		1. Museet har under året samverkat med RAÄ, länsmuseerna,	

			länsstyrelsen, fotonätverk, urfolket samerna, friluftsmuseer och många fler. 2. Under perioden har det inte pågått någon större internationell samverkan. En projektansökan om samverkan med Barents avslogs.	
VBM ska förvalta bolagets fastigheter samt därtill förvalta samlingarna och byggnaderna tillhörande Stiftelsen Västerbottens museums samlingar	1. Underhåll av bolagets fastigheter 2. Säkerställa utökade driftsbidrag för underhåll av stiftelsens byggnader 3. Säkerställa anpassade lokaler för samlingsverksamheten		1. Underhållet styrs dels av en underhållsplan dels av mer akuta åtgärder. Inför året lades en snäv underhållsbudget för bolagets fastigheter. Den enskilt största åtgärden under året har varit nya spillvattenledningar. Därtill ny fjärrvärmecentral och ett par takbyten. 2. Museet är i behov av utökade driftsbidrag för att säkerställa ett mer långsiktigt underhåll av byggnaderna på Gammlia. Våra tidigare äskanden har inte hörsammats av ägarna.	

			Behovet kvarstår. Det finns inga möjligheter att prioritera om verksamhetsmedel till detta för då blir resultatet mindre publik verksamhet och stängda gårdar. 3. Nya lokaler för arkivmaterial och foto tillsammans med Folkrörelsearkivet, Företagsarkivet och ISOF är en prioritet för att vi ska klara framtida bevarande och tillgängliggörande av våra kulturskatter. Under perioden har ett förfinat förslag färdigställts med skarpare ekonomiska beräkningar. För att hanteringen av museets föremålssamlingar ska fungera bättre har Vårdverkstaden, en byggnad för samlingshantering på Gammlia, rensats ut och nya kostnadskalkyler för inredning har tagits	

			fram. Några investeringar gjordes under året men det mesta kommer att ske under 2024.	

Om särskild verksamhetsplan och uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 har upprättats som redogör för efterfrågade uppgifter ovan, kan dessa bifogas som bilagor istället för att fylla i uppgifterna ovan.

Väsentliga händelser

Året inleddes med en ansträngd budget lagd med utgångspunkt från nödvändiga investeringar och planerad verksamhet samt med en förhoppning om att den arkeologiska uppdragsverksamheten ska vinna anbud på infrastrukturella satsningar i länet. Budgeten ger inte utrymme för större oförutsedda händelser, vilket under året visat sig tillkomma bl a i fördyrade fastighetsåtgärder, fördyringar i pågående investeringar samt därtill förlorade upphandlingar i uppdragsverksamheten. Anslagsökningen från ägarna år 2023 täcker inte heller ökade kostnader pga inflationen. Museet har under lång tid flaggat för urholkningen av ekonomin och under 2023 var detta extra kännbart. De två tidigare årens positiva resultat kan helt hänvisas till att museet erhöll statliga förstärkningsmedel samt fått återbetalning av moms från tidigare år.

Under perioden har vi dock kunnat öppna flera utställningar. B l a en ny basutställning om länets förhistoria. Samtliga har dragit en stor publik! Museet har under sommaren haft en omfattande verksamhet på Gammlia med många besökare. Utredningen om nya arkivlokaler i samverkan med arkiven i Västerbotten har tagit ny fart och har resulterat i något skarpare ekonomiska kalkyler och ett mer färdigt förslag att presentera för ägarna. Arbetet med att fram en ny mål- och visionsplan för museet för de kommande fyra åren har genomförts med hela personalen och museets styrelse. Planen är att det nya dokumentet ska antas av museets styrelse i januari 2024. Under året har ett nytt ekonomisystem implementerats. Därtill har museet en ny webb samt en ny grafisk design, som delvis innebar att museet bytte logotype. Rekrytering av personal har också pågått under perioden pga en pensionsavgång, en uppsägning av tjänst, kommande föräldraledigheter och sommarpersonal till Gammlia. Den under året största ”fastighetsåtgärden” är byte av spillvattenledningar, vilket skapat lite oordning och sämre framkomlighet på området. I december aviserade museet att den årliga julmarknaden läggs ned pga att ekonomin inte går ihop, museet behöver prioritera kärnuppdragen samt att marknaden har bidragit till en hög arbetsbelastning för museets personal.

region
västerbotten

Resultatanalys och finansiella risker

Bolaget redovisar ett resultat på 274 tkr före bokslutsdispositioner och skatt vilket är i linje med 2023 års fastslagna budget. Omsättning uppgick till 59.6 mnkr vilket är 8% bättre än budget. Avvikelsen förklaras av en ökad försäljning inom kaféverksamheten under sommarmånaderna i kombination med en något bättre fakturering inom uppdragsverksamheten samt momsåtervinning avseende verksamhetsåret 2017. De totala kostnaderna efter avskrivningar och finansnetto uppgick till 59.4 mnkr mot budgeterade 54.8 mnkr vilket är en avvikelse på 4.6mnkr i absoluta tal men i ett relativtal sett till omsättningen 0.05% bättre än budget. En del av kostnadsavvikelsen förklaras av högre kostnader för utställningar och byggnadsmaterial kopplat till dessa. Vidare slogs större delar av verksamhetens IT miljö ut som följd av ett strömavbrott under hösten vilken medfört extra ordinära kostnader i form av utrustning och externa IT konsultationer. Bolaget investerade för knappt 2.0 mnkr där delar av investeringarna finansierats med medel från Boverket.

Verksamhetens finansiella risker allt annat lika bedöms vara relativt stora då resultatet är beroende av ägarnas tillskott av driftanslag, eventuellt medfinansiering från Boverket och lönsamheten i den affärsdrivande verksamheten. De kommunala och statliga anslagen räcker idag inte till att drifta den sk. basverksamheten (vars syfte är att fullfölja museets grunduppdrag) som under de senaste fem åren backat och som redovisar ett negativt resultat på -4.4 mnkr ,- 10.4% för 2023. Det negativa resultatet vägs f.n. upp av lönsamheten i de affärsdrivande verksamheterna och div övriga tillfälliga bidrag som är statligt reglerade. Eftersom den affärsdrivande verksamheten agerar på en konkurrensutsatt marknad är det alltid förknippat med ett antal risker som bl.a efterfrågan och priselasticitet. Årets resultat på 274 tkr ger knappa marginaler för oförutseddhändelser så som t.ex. läckande tak eller omfattande stambyten.

Framtiden

Förutsättningar som påverkar hur museet ska lyckas framöver är hur anslagen från ägare och stat utvecklas. Museet har under 2023 tagit fram en ny mål- och visionsplan för de kommande fyra åren som beskriver de verksamhetsmässiga framgångar som vi ser kommer att stärka vår verksamhet och ge medborgarna ökad tillgänglighet till kulturarvet. Framgångsfaktorer på längre sikt är att museets verksamhet efterfrågas, behövs och uppskattas av fria kulturaktörer, föreningar, akademin, andra samarbetsparter samt besökare både i länet och på besöksmålet. Utmaningen är att få gehör för museets större satsningar som aviserats för ägare och andra intressenter. Det handlar om att få till nya publika arkiv som syftar till att öka tillgängligheten till de skatter som finns i museets samlingar och samtidigt klara av att bevara materialet för framtiden. Det handlar också om att få till ett långsiktigt underhåll för friluftsmuseet Gammlia så att vi där kan använda våra befintliga resurser till att utveckla verksamheten till att bli mer relevant och öppen för en bred allmänhet. Därtill behöver vi få möjlighet att öka det digitala utbudet både för skolorna i länet och för allmänheten.

Om Västerbottens museum ska kunna fortsätta bedriva verksamhet enligt direktiven och med god kvalitet, fylla verksamhetens lokaler med attraktivt innehåll och klara avtalsenliga löneökningar, fastighetsunderhåll och bevarandet av kulturarvet samt därtill fortsättningsvis kunna utöva vårt regionala arbete krävs det att anslagen till museet ökar. Det är ett faktum att museet måste skära ned ytterligare i verksamheten och prioritera hårdare om inte anslagen höjs. Museet har gjort en mer genomgående utredning om de ekonomiska behoven i nuvarande verksamhet. Detta presenterades för ägarna på det senaste ägarsamrådet den 3 maj i år.

Checklista för dokument som ska bifogas per december 2023 alternativt omedelbart efter de upprättats för år 2023:

	Uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 (i förekommande fall)
	Uppföljning av internkontrollplan per december 2023 (i förekommande fall)
	Årsredovisning för år 2023 (signerad)
	Revisionsrapport för år 2023
	Lekmannarevisionens granskningsrapport för år 2023, inklusive ev bilaga
	Grundläggande granskning för år 2023 (i förekommande fall)
	Bolagsstyrningsrapport (i förekommande fall). Alternativt styrelsens utvärdering av det egna arbetet under det gångna året samt utvärdering av samarbetet med revisor, lekmannarevisor samt med ägarna
	Styrelsens prövning om den verksamhet som bedrivits inom bolaget under året har bedrivits i enlighet med i bolagsordningen fastställt kommunalt ändamål och kommunala befogenheter

Datum:

VD:s underskrift:

VD-kommentar per 2023-12-31

Avser: Västerbottensteatern AB

Måluppfyllelse mot uppdrag i ägardirektiv och bolagsordning under perioden

Uppdrag i ägardirektiv/bolagsordning	Mål i verksamhetsplan samt indikatorer/resultatmått	Målnivå 2023	Bedömning/prognos om måluppfyllelse: *Kommer uppfyllas helt, Kommer uppfyllas delvis, Kommer inte uppfyllas*	Kommentar/avvikelser
Teatern har ett regionalt ansvar att producera, presentera, främja, stärka och utveckla teatern och annan scenisk konst i kommunen och länet	**Verksamhetsidé: Västerbottensteatern vill genom scenkonst, underhållning, berättande, pedagogik och socialt engagemang göra Västerbotten till en ännu mer attraktiv plats att leva på.** Mötet med publik, besökare och deltagare sker i de tre olika verksamheterna Teater-avdelningen, UngHästen och Nordiskt Berättarcentrum.	6 teateravdelningen 1 NBC (Frida) 4 Unghästen 1 Impromello 1 SIC+ familjeimpro 16 gästspels-föreställningar 1 Berättarfestival	Kommer uppfyllas helt	Samtliga produktioner under året har genomförts och spelats enligt den plan som sattes upp i okt 2022. Under våren drabbades UngHästens verksamhet av sjukdom, vilket resulterade i något färre spelade föreställningar än planerat. Sammanlagt presenterade Västerbottensteatern 11 olika produktioner, en Berättarfestival, 12 publika tillfällen med improvisationsteater samt 13 olika gästspel. Totalt genomfördes 361 föreställningstillfällen med en publik på 31 427 personer.

				Därtill kommer en omfattande programverksamhet med övr 500 arrangeman och publik på nästan 20 000 personer
Teater- och scenverksamhet ska kännetecknas av kvalitet, mångfald, jämställdhet, tillgänglighet och attraktionskraft	**Publiken i centrum**	**Kvalitet:** Utvecklad definition återfinns i VP och efterlevs i samtliga avdelningars arbete. **Attraktionskraft** Vi ska vara omtalade och locka stor publik **Jämställdhet:** Jämställdhetscheck	Kommer uppfyllas helt	Bredd och spets i verksamhetens utbud. Vi har fått fina recensioner av våra föreställningar. Publiktillströmningen har varit bra till teaterns olika föreställningar. Målet med 30 000 besökare uppnåddes med råge. Ett antal av produktionerna nådde en publik över förväntad prognos, medan några få hamnade under prognos. En av de senare var sommarteatern. Genomslagskraften i media har varit god under året. Det har dels varit fina omdömen i lokala media, och höstens stora produktion Jernbanan fick stor spridning även i nationell press och omnämndes som årets bästa

		görs till samtliga teaterföreställningar **Mångfald:** Utbudet av föreställningar ska rikta sig till olika målgrupper Föreställningar och programverksamhet för de som inte ar svenska som språk (ex 6 SIC samt Sagoäventyr) **Tillgänglighet:** Tillgodose möjlighet för personer med funktionsvariation - Fortsätta erbjuda syntolkning och utveckla teknik för personer med hörselnedsättning. Unga Sara		teaterföreställning i Kulturnyheterna. Jämställdhetscheck genomförd inför samtliga produktions-beslut som höjer medvetande-graden om vilka beslut vi fattar samt säkrar en balans mellan kvinnor/män. Större mångfald i ensemblen finns men bör förbättras ytterligare. Social ImproClub, improvisationsteater på engelska, genomfördes vid 7 tillfällen under året med stort publiktryck. En för teatern ny teknik med textningshjälp via mobiltelefon har genomförts, både vid ett gästspel och vid den egna produktionen Jernbanan. 2 Gästspel från Finland har tagits emot varav ett på finska.

				Rullstolsplatser på sommarteatern har säkrats i tillräckligt antal och vi har goda möjligheter att ta emot publik med funktionsvariation i våra nya lokaler i Sara. Syntolkningar och hörseltolkningar genomförs när de efterfrågas. Unga Sara har genomförts vid 15 tillfällen under året som ett sätt att öppna upp SARA kulturhus för unga, och genom att erbjuda kulturaktiviteter få dem att känna sig välkomna. Ung Sara är ett samarbete med de övriga verksamheterna i Sara kulturhus.
Teatern ska verka för regionalt, nationellt och internationellt utbyte i form av samverkan, gästspel och tvärkulturella samarbeten	**Publiken i centrum** **Socialt Engagemang**	Upprätthålla Nätverket NBSM samt FEST (delta på konferens)	Kommer uppfyllas helt	Västerbottenteatern (NBC) är medlemmar i FEST (Federation for European Storytelling) och har även en styrelseplats i organisationen. Deltagande har skett på den årliga konferensen. Under året upprätthålls NBSM, Nordic/Baltic Storytelling Meeting – det nätverk som NBC etablerat

		Deltagande i samarbetsprojektet 3 teatrar med Finland, som inkluderar gästspelsutbyte mellan teatrarna		Projektet 3 teatrar genomförs enligt plan. VBT har gästspelat i Finland med Det börjar i mig och två finska gästspel har tagits emot. Ett antal workshops har hållits vid de olika teatrarna, bland annat med barn och unga samt publikutveckling som fokusområden. Teatern är även involverad i ett antal nationella organisationer som tex Svensk Scenkonst och Länsteatrarna i Sverige.
		Produktionssamarbete med Riksteatern		Produktionen Vajlett och Rut är ett samarbete med Riksteatern, uppstart skedde i november med premiär januari 2024
		Samarbete med fri grupp (Östfront, Uppsala)		Samarbete skedde med den fria teatergruppen Östfront vid uppsättningen av Jernbanan, där de stod för manus och musik.
		NBC o UngHästens verksamhet bygger på samarbete		NBC samarbetar med Västerbottens Museum mfl.

		Norrscen		samt med skolor, organisationer för att utveckla individer och grupper. UngHästen samarbetar med en rad olika organisationer i sitt viktiga arbete med att stärka ungdomars psykiska hälsa. UngHästens arbete i Sigtuna kring Trygga klassrum har fortsatt och fått god respons. Boken är översatt till engelska under hösten. Samarbetet med Jämtland, Västernorrland och Norrbotten fortsätter och bidragsansökan har lämnats till Kulturrådet som tyvärr inte beviljade stöd. Projektet saknar finansiering men visst föreställningsutbyte sker.

Teatern ska med beaktande av ändamålet:				
Utveckla, förnya och tillgängliggöra den professionella teatern och scenkonsten	**Ökad kompetens** Flytten av hela Västerbottensteaterns verksamhet till Sara kulturhus innebär behov av utvecklade arbetssätt och processer. **Publiken i centrum**	Vi genomför utvecklingsinsatser i ledningsgrupp och i samtliga avdelningar gällande nya arbetssätt. Utveckla samarbeten för att öka tillgängligheten.	Kommer uppfyllas helt	Organisationsöversyn pågår för att utveckla hållbara arbetssätt och rutiner med produktionsarbetet i fokus Ett samarbetsavtal har tecknats med Visit Skellefteå för att förbättra och utöka ytor för kundmöten. Ett samarbete har etablerats med Kulturhusbolaget för att samverka kring publikvärdar i Sara kulturhus.
Vara nära medborgarna genom att bedriva verksamhet i hela länet	**Publiken i centrum**	NBC genomför regionalt främjande-arbete med Årets Berättarkommun (Dorotea och Malå)	Kommer uppfyllas helt	Årets Berättarkommun har genomförts i Dorotea och Malå med en mängd olika främjandeaktiviteter.

		Besök i länets samtliga kommuner		22 % av antalet föreställningar spelades på turné under 2023 Totalt har 81 föreställningar och 198 programaktiviteter genomfört på turné som nått nära 16 000 personer. Västerbottensteatern har varit verksamma med föreställningar och programaktiviteter i 11 av länets kommuner under 2023.
Utveckla verksamhet för barn och unga	**Publiken i centrum** **Socialt engagemang**	Minst 25% av antalet spelade föreställningar ska riktas till barn och unga. UngHästen utvecklar och spelar föreställningarna XXX om sex och samlevnad och Viskningar, Våra Liv och El Sueco om mobbing och psykisk ohälsa.	Kommer uppfyllas helt	40 % av spelade föreställningar riktades mot barn och unga. Av totalt publikantal på föreställningar och i programverksamhet utgjorde denna grupp 30 %. UngHästens äldre produktioner har arbetats fram i nya uppdaterade versioner. El Sueco är nyproducerad under 2023.

		Metodboken ”Trygga Klassrum” har fått spridning i länet och i andra delar av landet. Unga Sara startas upp på initiativ av UngHästen i samarbete med övriga verksamheter i huset Sommarteatersatsning med Wendy och Peter Pan med ungdomsfokus		Boken ”Trygga Klassrum” har översatts till engelska för att även kunna nå en icke svensktalande målgrupp. UngHästen har även bedrivit verksamhet på flera platser i regionen och övriga landet där det finns klasser som är i kris. Unga Sara i samarbete med övriga verksamheter i SARA har genomförts vid 15 tillfällen under 2023. Wendy och Peter Pan spelades i Medleforsparken för 2 482 besökare

Väsentliga händelser

Ekonomiska läget.

Det ekonomiska läget har negativ inverkan på Västerbottensteatern både direkt och indirekt med ett minskat köputrymme för vår publik, ökade kostnader i bolaget och urholkning av anslag som inte har full indexuppräkning.

Avsiktsförklaring om nyttjande av lokaler i Sara kulturhus

En stor fråga att lösa sedan flytten till Sara har varit frågan om lokaler för repetition och föreställningar. I mars 2023 slöts en överenskommelse med Kulturhusbolaget om ett närmare samarbete som innebär att Västerbottensteaterns samtliga lokalbehov kommer att lösas i Sara kulturhus. En

överenskommelse om processerna för lokalbokningar togs fram och under hösten 2023 har arbetsformer utvecklats för att säkra de bägge bolagens möjlighet att uppfylla sina respektive uppdrag.

Koncernsamarbeten
Under 2023 har Västerbottensteatern etablerat samarbeten inom ramen för kommunkoncernens bolag. Syftet har varit att hitta synergier, skapa en större resurseffektivitet och öka tillgängligheten för besökarna. Västerbottensteatern och Visit Skellefteå har sedan maj 2023 ett fördjupat samarbete där turistbyrån i Skellefteå kan hantera alla typer av frågor kring teaterns arrangemang vilket ger en ökad tillgänglighet och inkludering för de besökare som inte har möjlighet att göra ärenden digitalt. Västerbottensteatern och Kulturhusbolaget har från hösten 2023 ett antal värdar anställda som arbetar i Sara gemensamt med samtliga arrangemang, vilket gör att besökare alltid möter värdar med kunskap om teaterns verksamhet, oavsett om det sker på en föreställningsdag eller inte.

Ny konstnärlig ledare
Under hösten 2023 genomfördes Västerbottensteatern den första rekryteringen av ny konstnärlig ledare för verksamheten. I mars 2024 börjar Johanna Salander som ny konstnärlig ledare. Johanna är sedan 13 år tillbaka konstnärlig ledare vid Ögonblicksteatern i Umeå. Under perioden juli 2023 till februari 2024 är Tora von Platen tf konstnärlig ledare.

Långsiktig finansiering av berättauppdraget
Västerbottensteaterns uppdrag att stärka och utveckla berättandet har under de senaste fem åren endast haft årliga projektmedel för sin verksamhet. En målsättning har varit att hitta en lösning med en stabil och långsiktig finansiering där ramanslaget ökas för att täcka kostnaderna för berättandet. I december 2023 fattade Region Västerbotten och Skellefteå kommun beslut om att anslaget till Västerbottensteatern ökar när berättandet från och med 2024 ges en permanent finansiering i nivå med tidigare projektbidrag.

Ny vision och strategiska mål 2024-2026
Under hösten 2023 genomfördes ett framtidsinriktat arbete i organisationen och i styrelsen för att identifiera en vision, värdegrund och strategiska mål som ska vara vägledande för bolagets verksamhet de kommande tre åren. Vid styrelsemötet den 13 december beslutades om Västerbottensteaterns nya vision och strategiska mål för perioden 2024–2026. Till vision och mål hör också en värdegrund med värdeord som ska genomsyra medarbetarnas förhållningssätt både internt och externt.

region
västerbotten

Resultatanalys och finansiella risker

Ekonomiskt sett har 2023 varit ett bra år. Förställningsintäkterna har varit något sämre än budgeterat där sommarteatern står för den största avvikelsen (0,5 mkr) men där även UngHästen p g a sjukdom inte kunnat leverera i tänkt omfattning och NBC inte nått ända fram med satsningen på berättarresidens. Berättarfestivalen genomfördes dock med ett nettoresultat i enligt budget och med över 7000 besökare. Samarbetsprojektet 3 teatrar med Finland har pågått hela året med stöd av Svenska Kulturfonden och Region Västerbotten och inneburit utvecklingsmöjligheter för teatern. De sponsringsmedel vi lyckats inbringa till teatern är större än någonsin och bidrar tillsammans med biljettintäkterna till vår höga egenfinansieringsgrad på 24%. Produktionskostnaderna, som i början av året oroade oss, har hållits inom ramarna och övriga externa kostnader ligger helt i linje med budget även om avvikelser finns på enskilda konton. Den stora positiva avvikelsen jämfört med budget finns på personalkostnadssidan där flera vakanser funnits under året, bl a på chefssidan. Flera av dessa tjänster har nu efter organisationsöversyner mm tillsatts och vi går stärkta in i år 2024. Även ej budgeterade ränteintäkter på 0,6 mkr har bidragit till årets totala överskott på 1,7 mkr som överförs som bidrag att användas under kommande år.

Framtiden

Västerbottensteatern har med sina tre verksamhetsgrenar – Teateravdelningen, UngHästen och Nordiskt Berättarcentrum – en verksamhet som präglas av såväl stabilitet som utveckling och förändring. I samtliga delar är den konstnärliga kvalitén, en hög relevans och det publika mötet självklara fokus. Förankringen i regionen är gedigen och ger en bra grundförutsättning för bolagets verksamhet, även om frågan om resurser kommer att vara en utmaning.

Genom säkrandet av lokaler för Västerbottensteaterns verksamhet underlättas också utvecklandet av fler samverkansytor och synergier i huset. Målbilden är att dessa ska skapa utrymme för ytterligare verksamhetsutveckling i bolaget som kan komma hela länet till gagn. Under året kommer arbetsformer för lokalförsörjningen, samt förslag på andra samverkansområden att tas fram. En utmaning som kvarstår är att hitta fram till en hållbar kompetensförsörjning, bland annat inom de yrkesgrupper som finns på den tekniska sidan.

Rekryteringen av en ny konstnärlig ledare är en pusselbit i att ge teatern förutsättningar att utvecklas konstnärligt.

En utmaning under kommande år ligger i bolagets regionala uppdrag att vara närvarande i hela länet. Utöver att det är en resursmässig fråga, handlar det också om möjligheten hos de olika arrangerande parterna att ta emot oss, där en förstärkning i arrangörsledet är en central del.

Det ekonomiska läget har inverkan på Västerbottensteatern både direkt och sekundärt. Givet inflationen och de medföljande prisökningarna konkurrerar ett köp av en biljett till en teaterföreställning hårdare med andra nödvändiga behov för vår publik. Gällande utmaningar finns också en risk om den ekonomiska

krisen förlängs, att anslagsgivares nivåer på finansiering urholkas, vilket skulle innebära långtgående konsekvenser för möjligheten att uppfylla bolagets uppdrag. En stabil och stark offentlig finansiering av kulturinstitutioner, både regionalt och nationellt, kommer under de närmaste åren att vara avgörande.

Västerbottensteatern har under året fört in frågan om hållbarhet i dess olika dimensioner (ekologiskt, socialt och ekonomiskt) i ledningsgruppens arbete, dels för att identifiera fokusområden, dels för att säkra ett långsiktigt strategiskt och kvalitetssäkrat arbetssätt. Under 2023 och 2024 kommer det konkreta hållbarhetsarbetet att växlas upp. Det samarbete som genom stöd från Region Västerbotten genomförts med strategerna på Esam, utgör en grund för det fortsatta arbetet. Dialog med andra scenkonstinstitutioner och hållbarhetsansvariga inom region och kommun är andra centrala parametrar i detta arbete.

Levande kultur och scenkonst är en nyckel till en hållbar tillväxt i en region. Ett brett utbud av kultur att ta del av och delta i skapar attraktivitet och ger människorna i regionen möjlighet att utvecklas. Genom att bygga på den stabila grunden i bolaget och fortsätta det påbörjade utvecklingsinsatserna säkrar Västerbottensteatern sin plats som scenkonstinstitution även kommande år och sin relevans både för de som redan bor i länet och för alla nya invånare som kommer att flytta till Västerbotten.

Hållbarhet – verksamhet och organisation
Ett centralt utvecklingsarbete kommande år är att säkra Västerbottensteaterns strategiska och systematiska hållbarhetsarbete i samtliga dimensioner – ekologiskt, socialt och ekonomiskt. Från år 2025 kommer bolaget genomföra hållbarhetsredovisning i enlighet med den nya EU-lagstiftningen. Västerbottensteatern har genomfört ett flertal insatser för att inleda detta arbete, där externa konsulter varit anlitade för att kvalitetssäkra en nulägesanalys och ta fram ordning för prioritering. Hela organisationen har under året varit delaktig i kompetensutveckling och framtagande av möjliga fokusområden och aktiviteter. Sammantaget ger detta en bra grund för det fortsatta arbetet.

Kompetensförsörjning
En aspekt av en hållbar organisation gäller att säkra kompetensförsörjningen i bolaget. En konsekvens av den samhällsomvandling som regionen genomgår är ökad konkurrens om arbetskraft. Till detta kommer att det inom vissa yrkeskategorier finns en brist sedan pandemin, ex inom de tekniska yrkena. Att med tillgängliga resurser skapa förutsättningar att vara en attraktiv arbetsgivare och arbeta strategiskt med kompetensutveckling är två angelägna områden att arbeta vidare med.

Mer teater till fler

Att uppfylla och utveckla det regionala uppdraget kommer att vara ett fokusområde för bolaget. Att skapa en hållbarhet ekonomiskt i turnéverksamheten och vidhålla det goda samarbetet med de arrangerande parterna är betydelsefulla parametrar. Under 2024 genomförs ett särskilt dialogarbete med länets olika arrangörer. Målsättningen är att Västebottensteatern ska kunna vara närvarande i hela länet och att fler boende på orterna vi besöker ska ta del av teaterns föreställningar och därmed få mer kultur.

Omvärldsfaktorer

De sista åren efter pandemin har varit präglade av olika kriser i vår omvärld, både internationellt och nationellt. Inte minst får det ekonomiska läget konsekvenser för bolagets verksamhet. Inflation, prisökning och ökade lönekostnader resulterar i ökade verksamhets- och produktionskostnader. Till det kommer en viss urholkning av anslagen på grund av lägre uppräkning, samt minskad köpkraft hos publiken. Sammantaget kommer detta att innebära utmaningar under kommande år. Ekonomiska analyser och ett fortsatt utvecklade av resurssmarta arbetssätt, kommer tillsammans med en nära dialog med bolagets ägare om förutsättningar att uppfylla uppdraget att vara viktiga.

Checklista för dokument som ska bifogas per december 2023 alternativt omedelbart efter de upprättats för år 2023:

	Uppföljning av verksamhetsplan per december 2023 (i förekommande fall)
x	Uppföljning av internkontrollplan per december 2023 (i förekommande fall)
	Årsredovisning för år 2023 (signerad) levereras ca 1 mars
	Revisionsrapport för år 2023 levereras ca 1 mars
	Lekmannarevisionens granskningsrapport för år 2023, inklusive ev bilaga levereras ca 1 mars
	Grundläggande granskning för år 2023 (i förekommande fall)
	Bolagsstyrningsrapport (i förekommande fall). Levereras ca 1 mars Alternativt styrelsens utvärdering av det egna arbetet under det gångna året samt utvärdering av samarbetet med revisor, lekmannarevisor samt med ägarna

x	Styrelsens prövning om den verksamhet som bedrivits inom bolaget under året har bedrivits i enlighet med i bolagsordningen fastställt kommunalt ändamål och kommunala befogenheter , se bifogat styrelseprotokoll 2023-12-13 samt ÅR när den levereras ca 1 mars

Checklista för dokument som ska bifogas per augusti 2023 alternativt omedelbart efter de upprättats för år 2022:

x	Verksamhetsplan för år 2024
x	Internkontrollplan för år 2024

Datum: Skellefteå 2024-01-17

VD:s underskrift: Charlotta Gustavsson

region västerbotten

Redogörelse
2024-02-06

Uppföljning av skrivelse till regionfullmäktige om befarat underskott och åtgärder vidtagna av regionala utvecklingsnämnden 2023
RUN 281-2023

Sammanfattning
Vid ingången av verksamhetsåret 2023 hade regionala utvecklingsnämnden ett utgångsläge där det krävdes åtgärder motsvarande 47 miljoner kronor för att nå en budget i balans. Region Västerbottens budgeterade driftanslag inför 2023 för de båda kollektivtrafikbolagen Norrtåg AB och Länstrafiken i Västerbotten AB understeg de budgeterade behov av driftbidrag som bolagen hade överlämnat till Region Västerbotten som ägare inför 2023 med 47 miljoner.

Vid tidpunkt för den första delårsrapportens upprättande, så lämnade regionala utvecklingsnämnden en prognos om underskott för året som helhet motsvarande 51 miljoner kronor. Underskottet i dess helhet förklarades med kostnader för kollektivtrafik. Vid tidpunkt för den andra delårsrapportens upprättande prognosticeras underskott för året som helhet mot budget motsvarande 41 miljoner kronor, en förbättrad prognos med 10 miljoner kronor jämfört med den första delårsrapporten men ett betydande underskott. Bland identifierade åtgärder fanns restriktivitet vad gäller tjänsteresor exklusiva projekt, samt löpande dialog med kollektivtrafikbolagen Norrtåg AB och Länstrafiken i Västerbotten AB för att säkerställa att åtgärder genomförs för att dämpa kostnadsutvecklingen.

Vid tidpunkt för årsrapportens upprättande, så uppgår budgetavvikelsen för helåret 2023 till minus 27,5 miljoner kronor. Den negativa budgetavvikelsen förklaras i sin helhet av underskott inom kollektivtrafikverksamheten. Underskottet för kollektivtrafiken för helåret 2023 uppgår till minus 34,9 miljoner kronor.

Regionala utvecklingsnämnden och dess förvaltning har aktivt verkat för att minska det prognosticerade underskottet utifrån de förutsättningar som varit rådande. Norra Sverige är inne i en expansiv utveckling, och det är av stor vikt att de åtgärder som genomförs för en långsiktigt hållbar ekonomi tar detta i beaktande. Åtgärder som vidtas för att komma tillrätta med rådande ekonomiska förutsättningar på kort sikt, skulle kunna ha en negativ påverkan på en långsiktig hållbar regional utveckling i Västerbotten. Under året har även insatser genomförts inom nämndens ansvarsområde för att stärka intäkterna till Region Västerbotten.

Inom övriga delar av nämndens verksamhet har åtgärder som exempelvis vakanta tjänster och en högre andel arbete i externfinansierade projekt än budgeterat för perioden bidragit till att budgetavvikelsen stannar vid minus 27,5 miljoner kronor vid årets slut. Nedan redovisas uppföljning av de åtgärder som redogjordes för i den skrivelse som regionala utvecklingsnämnden överlämnade till regionfullmäktige i oktober 2023.

region västerbotten

Redogörelse
2024-02-06

Förändrade ekonomiska förutsättningar under 2023 och tilldelad budgetram för 2024

Den 21 februari 2023 beslutade regionfullmäktige om ramförändringar mellan nämnder för 2023. Beslutet innebar att en justering för regionala utvecklingsnämnden om -516 tkr. Omfördelningen baserades på ny politisk organisation (-1 711 tkr), fördelning av lönepott 2023 (+97 tkr), utökat POP-påslag (+ 1 210 tkr), stratsys (-112 tkr).

Uppföljning:

Under året har en ny regionplan för året 2024 fastställts av regionfullmäktige, i den fastställda regionplanen inryms även beslut om budgetramar för regionala utvecklingsnämnden år 2024.

Den tilldelade budgetramen för 2024 uppgår till 425,9 (412,9) miljoner kronor, en ökning med 13 miljoner kronor. I beräkningen av årets ram har lönerna räknats upp med 3,8 procent med ett personalomkostnadspålägg på 55,02 procent. Övriga kostnader har räknats upp med 3,6 procent.

Budgeten är reducerad med 13,4 miljoner kronor och avser 8 miljoner kronor för administrativa kostnader, 0,1 miljoner kronor för politikerkostnader; 2,2 miljoner kronor för minskade lokalkostnader samt att finansieringen upphör för ett digitaliseringsprojekt på 2,1 miljoner och Norrbotniabanan med 1 miljon kronor. Nämnden får i den tilldelade budgetramen även ett budgettillskott med 14,2 miljoner kronor som ska gå till kollektivtrafiken.

Utifrån ingångsläget för 2023, där de budgeterade behov av driftbidrag som bolagen hade överlämnat till Region Västerbotten som ägare inför 2023 med 47 miljoner, så innebär tilldelad budgetram för 2024 att behov av åtgärder för att möta en ekonomi i balans kvarstår. Det är dock i samband med detta även viktigt att framhålla att det ekonomiska resultatet för Länstrafiken i Västerbotten AB förbättrats vid årets slut i jämförelse mot budget, motsvarande 3,887 miljoner kronor.

Vid ingången av 2024 finns en differens på 36 miljoner kronor mellan Region Västerbottens budgeterade driftanslag, 254 miljoner kronor, och bolagens budgeterade behov av driftanslag för 2024, 290 miljoner kronor.

Åtgärder som redan vidtagits, alternativt är under genomförande

Åtgärder för att möta kostnadsutveckling inom kollektivtrafiken samt åtgärder för att främja ökat kollektivt resande

Justering av taxan för regionbusstrafiken

Inför årsskiftet 2022/2023 beslutade regionfullmäktige om en höjning av taxan för regionbusstrafiken om 5 procent från och med den 1 januari 2023. Den 20 juni 2023 beslutade regionfullmäktige återigen om justering av taxa för regionbusstrafiken efter förslag från regionala utvecklingsnämnden. Förslag till justering denna gång var en höjning mellan 5-10 procent beroende på reslängd. Förslag till beslut arbetades fram av en arbetsgrupp bestående av representanter för Länstrafiken i Västerbotten AB, Umeå och Skellefteå kommun samt strateg från Kollektivtrafikmyndigheten. Beslut föregicks av dialog med övriga av länets kommuner, samt i samverkansforum mellan länets kommuner och Region Västerbotten.

Bedömningen var att intäkterna för regiontrafiken skulle stärkas i och med detta, med mellan 3,4 till 4 miljoner kronor per år.

region västerbotten

Redogörelse
2024-02-06

Uppföljning:

Inför 2023 genomfördes en taxejustering i enlighet med vad som redogjordes för i skrivelsen om befarat underskott. Bedömningen var att intäkterna för regiontrafiken skulle stärkas i och med detta, uppskattningsvis med mellan 3,4 till 4 miljoner kronor per år. Utifrån prognos och den försämrade kostnadstäckningsgraden så bedömdes behövligt att föreslå regionfullmäktige vid denna tidpunkt att höja taxan ytterligare en gång under 2023. Regionala utvecklingsnämnden behandlade därför den 23 maj 2023 förslag om ytterligare justering av taxa för regionbusstrafiken, att gälla från och med den 1 augusti 2023.

Resultat för intäkterna för regiontrafiken under 2023 visar på ökade biljett- och skolkortsintäkter för 2023 motsvarande +22,2 miljoner kronor. Det går dock inte att tydligt utläsa hur stor del av de ökade intäkterna som kan tillskrivas taxehöjningen, och hur stor del som tillskrivas återhämtning av resandet efter pandemi. Dock kan konstateras att biljettintäkterna för året som helhet överträffar budget. Det är därmed rimligt att dra slutsatsen att genomförda taxejusteringar har haft önskvärd effekt, utan större negativ effekt på resandet.

Möjlighet att frångå krav på HVO i regionfinansierade trafikavtal

Vid samma sammanträde, 20 juni 2023, hade regionfullmäktige att ta ställning till förslag från regionala utvecklingsnämnden om att möjliggöra för Länstrafiken i Västerbotten att inom ramen för de upphandlade trafikavtalen frångå krav på HVO i de trafikavtal som finansieras av Region Västerbotten. Förslag till beslut innefattar även att regionala utvecklingsnämnden kan fatta beslut om återgång till HVO vid senare tillfälle om förutsättningarna förändras. Där Region Västerbotten är ensam finansiär, skulle detta kunna verkställas efter sådant beslut. Omfattar avtalen trafik där det finns andra finansiärer utöver Region Västerbotten, så behöver även övriga medfinansiärer fatta beslut om övergång. Exempelvis Norrlandskustens trafik. I underlagen för beslut framgår att byte av drivmedel skulle ses som en tillfällig åtgärd för att hantera en oerhört ansträngd ekonomi, men att målet ska vara att återgå till fossilfri trafik när läget har förändrats. Effekterna kan dessutom vara svåra att räkna hem då det bygger på fortsatt kostnadsutveckling av drivmedel som är svår att uppskatta, prognoser om resandeutveckling samt andra svårförutsägbara förutsättningar. Länstrafikens styrelse har inkommit med en skrivelse till Region Västerbotten om att prognosen i nuläget för trafiken ser bättre ut till följd av taxejustering samt att resandet så här långt inte förefaller ha påverkats negativt. De index som påverkar kostnaderna ser även för tillfället stabilare ut jämfört med i våras. Länstrafikens styrelse föreslår därför Region Västerbotten som ägare att få inkomma med en förnyad rekommendation efter styrelsesammanträde den 22 september som kan utgöra stöd för Region Västerbottens framtida beslut om fortsatt vägval för HVO.

Uppföljning:

Den skrivelse från Länstrafiken i Västerbotten AB som inkom under hösten 2023 redogjorde för en bättre prognos av utfall mot budget än vad som tidigare prognosticerats. Den taxejustering som regionfullmäktige beslutade om i juni 2023 föreföll vid den tidpunkten inte ha påverkat resandet i negativ riktning och från bolagets sida redovisades att inledningen av hösten såg väldigt lovande ut gällande resandet. I skrivelsen framgick även att de index som påverkar kostnaderna såg stabilare ut vid denna tidpunkt jämfört med tidigare. Bolagets styrelse föreslog därför i skrivelse till Region Västerbotten att beslut att lämna HVO bör anstå till dess en ny rekommendation kan lämnas från bolaget efter upprättad delårsbokslut per augusti månad. Detta redovisades i den skrivelse som regionala utvecklingsnämnden beslutade överlämna till regionfullmäktige, se urklipp ovan.

Styrelsen för Länstrafiken i Västerbotten AB har därefter lämnat rekommendation till Region Västerbotten att avvakta med att byta drivmedel i den trafik som Region Västerbotten finansierar, mot bakgrund av förbättrad ekonomi och förbättrad resultatprognos för helåret samt att effekter av förändrad reduktionsplikt från och med 2024 kan förändra kostnadsbilden för HVO.

region västerbotten

Redogörelse
2024-02-06

Region Västerbotten har följt rekommendationen, och har inte vidtagit åtgärder för att byta drivmedel i den regionfinansierade kollektivtrafiken.

Utredning av priser och produkter

Utredning av priser och produkter i syfte att både öka kollektivt resande och minska kostnaderna för bolagens finansiärer är en annan åtgärd med ett framåtsyftande syfte att förstärka biljettintäkter. Efter genomförd utredning av priser och produkter har ett första uppstartsmöte hållits för att ta vid ett fortsatt arbete. Det fortsatta arbetet syftar till att skapa bättre förutsättningar att se effekter av förändringar i priser och produkter sett till effekter som ökat/minskat resande, förändrade resmönster, framtagande av nyckeltal och annan kunskap som kan utgöra grund för framtida beslut.

Uppföljning:

Utredning av priser och produkter är genomförd, och har bland annat legat till grund för de förslag om taxejusteringar som beslutats under året. Det fortsatta arbetet i form av insatser för att utveckla priser och produkter fortgår i dialog med kollektivtrafikbolagen och andra berörda. Anpassning till ”det nya normala” i termer av att främja och utveckla kollektivt resande är utmanande. Då förändring av priser och produkter påverkar ett sammanhållet system där Västerbotten tillsammans med de övriga norrlandslänen hänger ihop sett till priser och produkter, så blir ett sådant arbete komplicerat. För Västerbottens del så ser återhämtning av resande med kollektivtrafik olika ut över länet, vilket också innebär utmaningar att identifiera vilka åtgärder som är önskvärda för länet som helhet och den regionala kollektivtrafiken. Det fortsatta utvecklingsarbetet syftar till att skapa bättre förutsättningar och bidra med kunskapsunderlag inför framtida beslut.

Löpande dialog med kollektivtrafikbolagen

Länstrafiken i Västerbotten AB och Norrtåg AB tillfrågas löpande om möjligheten att hitta besparingar i verksamheten, eftersom kostnaden för kollektivtrafik har ökat betydligt de senaste åren. Bolagets kostnadsmassa styrs till cirka 90 procent av upphandlade avtal.

Uppföljning:

Löpande dialog förs med kollektivtrafikbolagen om möjligheter att hitta besparingar i verksamhet.

Införande av anställningsstopp

Vid regionala utvecklingsnämndens sammanträde den 6 april 2023 beslutade nämnden att införa ett anställningsstopp gällande samtliga tjänsteutrymmen av administrativ karaktär från och med den 27 april 2023 under förutsättning att erforderliga beslut fattas. Beslutet innebär att rekrytering av medarbetare endast kan göras efter prövning och beslut av förvaltningschef om avsteg till följd av verksamhetskritisk påverkan.

Uppföljning:

Från och med den 27 april har anställningsstopp gällt för samtliga tjänsteutrymmen av administrativ karaktär. Undantag har varit möjligt där avsteg varit motiverat utifrån verksamhetskritisk påverkan, och krävt beslut av förvaltningschef. Möjligheten till avsteg har tillämpats ytterst restriktivt,

Vid tidpunkt för årsrapportens upprättande visar jämförelse av medelantalet anställda för verksamhetsåret 2023 en minskning med tre personer i jämförelse med föregående år.

region västerbotten

Redogörelse
2024-02-06

Åtgärder till följd av genomförandet av fullmäktigeuppdrag som riktats till regionala utvecklingsnämnden

Fullmäktigeuppdrag Kartläggning av tjänster och funktioner som kan optimeras, arbetsuppgifter som kan effektiviseras och delar där ambitionen kan sänkas alternativt pausas:

> Översyn av uppdrag genomförs inom ramen för det fullmäktigeuppdrag som riktats till samtliga nämnder om kartläggning av tjänster och funktioner som kan optimeras, arbetsuppgifter som kan effektiviseras och delar där ambitionen kan sänkas alternativt pausas. Förslag om åtgärder till följd av denna kartläggning har överlämnats från regionala utvecklingsförvaltningen, regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott behandlade förslaget i juni månad. Ärendet bordlades därefter, men kommer att behandlas i regionala utvecklingsnämndens sammanträde i september månad.
>
> Regionala utvecklingsnämnden har under uppdragets genomförande beslutat om att kostnadsbesparande åtgärder motsvarande 8 miljoner kronor ska tas fram, och nämndens beslut den 28 september avser just hur dessa kostnader ska fördelas.

Uppföljning:

Regionala utvecklingsnämnden beslutade den 5 april 2023 om att reducera kostnader motsvarande totalt 8 miljoner kronor inom den budget som nämnden har rådighet över inför budgetåret 2024. Regionala utvecklingsdirektören fick även i uppdrag att bland annat se över vad Region Västerbotten som ägare har för möjligheter att effektivisera och samordna kollektivtrafiken.

Regionala utvecklingsnämnden fattade följande beslut den 28 september 2023 om genomförande av fullmäktigeuppdrag om kartläggning av tjänster och funktioner som kan optimeras, arbetsuppgifter som kan effektiviseras och delar där ambitionen kan sänkas alternativt pausas:

”Regionala utvecklingsnämnden antar tjänsteskrivelsen som sin egen. Regionala utvecklingsnämnden fastställer att förvaltningens tjänstepersonorganisation helt består av personal direkt kopplade till huvuduppdraget regional utveckling. Ytterligare ramminskningar eller organisatoriska förändringar som innebär förflyttning av ansvar utanför nämndens rådighet behöver förankras i enlighet med reglementen, men också i enlighet med ingångna avtal och överenskommelser såsom exempelvis samverkansöverenskommelse med länets kommuner.

Regionala utvecklingsnämnden antar kostnadsreducerande åtgärder om att minska ramen enligt följande:

Verksamhetsområde	Beskrivning	Kostnadsminskning (kr)
Hela förvaltningen	Minskade personalkostnader	4 mkr
Kollektivtrafik	Minskade kollektivtrafikkostnader	2 mkr
Hela förvaltningen	Övrigt	2 mkr
Summa		**8 mkr**

Regionala utvecklingsdirektören får i uppdrag att bevaka de beslut som övriga nämnder och styrelsen fattar och hur dessa kan påverka regionala utvecklingsnämnden. Regionala utvecklingsnämnden uppdrar till regionala utvecklingsdirektören att genomföra samråd i samverkansstrukturen för kommunerna i syfte att säkra regionens följsamhet gentemot ingångna avtal och samverkansöverenskommelsen. Ett sådant samråd ska identifiera och förankra prioriteringarna och identifiera om andra beslut behöver fattas för att samrådet ska anses vara i enlighet med ingångna avtal och överenskommelser.

Besparingen ska inte påverka leveransen enligt samverkansavtalet med kommunerna."

Med detta bedöms beslut om kostnadsreducerande åtgärder motsvarande 8 miljoner kronor vara fattat inför 2024 och under effektuering.

Fullmäktigeuppdrag Kartlägga och optimera samverkans- och mötesstrukturer för att frigöra tid och/eller minska bemanning

Under våren har regionala utvecklingsförvaltningens ledningsgrupp gjort ett arbete utifrån den förvaltningsövergripande metodik för uppdraget som Utvecklingsstödet inom Region Västerbotten utformat. Identifierade åtgärder har diskuterats i förvaltningens ledningsgrupp, och därefter har överenskomna förbättringar tillämpats på ledningsgruppens möten. Genomförandet av uppdraget som sådant, bedöms dock ej ha någon kostnadsbesparande effekt.

Uppföljning:

Under våren har regionala utvecklingsförvaltningens ledningsgrupp gjort ett arbete utifrån den förvaltningsövergripande metodik för uppdraget som Utvecklingsstödet utformat. Identifierade förbättringsåtgärder har därefter lyfts och diskuteras i regionala utvecklingsförvaltningens ledningsgrupp, Överenskomna förbättringar har därefter tillämpats på ledningsgruppens möten i syfte att effektivisera och i möjligaste mån korta ner möten. Under hösten har till exempel dialog förts om vikten av att få in underlag till möten i god tid, prioritera ärenden, komma till möten väl förberedda och hålla tider. Kontinuerlig uppföljning görs av ledningsgruppens möten vid varje enskilt möte genom särskild punkt på agendan. Kontinuerliga förbättringsåtgärder införs vid behov. Fullmäktigeuppdraget anses utfört och avslutat.

Genomförandet av uppdraget Kartlägga och optimera samverkans- och mötesstrukturer för att frigöra tid och/eller minska bemanning bedöms ej ha någon kostnadsreducerande effekt.

Planerade åtgärder

Fortsatt restriktiv hållning vad gäller tjänsteresor exklusive projekt.

Regionala utvecklingsnämnden avser fortsatt följa de åtgärder som redovisats i anslutning till uppföljning av delmål 8.1, 8.2 samt 8.3 om restriktivitet vad gäller tjänsteresor exklusive projekt. Då behov av stöd och samverkan för regional utveckling är i en väldigt kritisk period sett till den samhällsomställning som norra Sverige står inför, är det dock avgörande att de åtgärder som vidtas inte är för kortsiktiga i effekt sett i relation till den nytta som åtgärden skulle medföra i ett längre perspektiv. En utmanande faktor är dessutom att jämförelser görs mot ett verksamhetsår som inleddes i en tid då reserestriktioner fortfarande rådde utifrån pandemi, för att successivt övergå till andra rese- och mötesmönster.

Uppföljning:

Målet för året som helhet är att resekostnaderna (exklusive projekt) ska minska med 15 procent jämfört med utfallet 2022. Jämförelsen mellan åren påverkas dock av ett lågt utfall för resekostnader under inledningen av 2022 på grund av pandemin.

Efter andra tertialet hade resekostnaderna ökat med 42,7 procent jämfört med utfallet 2022.

Vid årets slut visar utfallet att resekostnaderna ökat med 29,9 procent jämfört med utfallet 2022, en förbättring mot vad som redovisades per augusti månad. Åtgärder som vidtagits som kan ha

påverkat utvecklingen mot ett bättre utfall än vad prognos visade per augusti månad, är iakttagande av restriktivitet vad gäller tjänsteresor.

Jämförelsen mellan åren påverkas dock alltjämt av ett lågt utfall för resekostnader under inledningen av 2022 på grund av pandemin, vilket påverkade resandet i stor utsträckning. Kostnadsutvecklingen kopplat till resande har påverkat även kostnader för tjänsteresor. Det bör även noteras att ett antal större processer har genomförts under perioden med bäring för det regionala utvecklingsuppdraget där tjänsteresor bedömts nödvändiga. Exempel som kan nämnas här är insatser för att föra fram Västerbottens och norra Sveriges intressen i förhandlingar om EUs långtidsbudget och formandet av sammanhållningspolitiken efter 2027, dialoger förda med olika berörda aktörer i revidering av den regionala kulturplanen för Västerbottens län, för att nämna några exempel.

Justering av regiontrafiktaxan, Norrlandsresetaxan samt införande av tillsammansrabatt från och med 2024-01-01

Den 28 september tog regionala utvecklingsnämnden ställning till förslag om att föreslå regionfullmäktige justera regiontrafiktaxan genom höjning, justering av Norrlandsresans taxa genom höjning om lika lydande beslut fattas av övriga tre län inom Norrlandsresesamarbetet, samt att en tillsammanrabatt införs från och med 2024 -01-01. Ärendet avgörs av kommande regionfullmäktige.

Uppföljning:

Regionfullmäktige fastställde höjning om 3,5 procent av taxa inom regiontrafiken vid sammanträdet den 21-22 november 2023 i enlighet med regionala utvecklingsnämndens förslag.

Höjningen av taxan gäller från och med den 1 januari 2024, vilken effekt som taxehöjningen ger blir synligt först under 2024.

region västerbotten

Redogörelse
2024-02-06

Övriga möjliga åtgärder

Övriga möjliga åtgärder som identifierats innefattar att beakta de ekonomiska förutsättningarna i kommande beslut om kollektivtrafikplan för Västerbottens län som ligger till grund för beställningar av regionfinansierad trafik, samt uppdrag till regionala utvecklingsdirektören att utreda vilka uppdrag och åtaganden som kan avslutas alternativt överlämnas som skulle kunna bidra till att nämnden når en ekonomi i balans utan betydande negativa effekter för det regionala utvecklingsuppdraget.

Regionala utvecklingsnämnden konstaterar att det prognosticerade underskottet i dess helhet tillskrivs kostnader för kollektivtrafik som ej inrymts i tilldelad budgetram till nämnden. Ytterligare åtgärder utöver de som redovisats i skrivelse för att reducera kostnader förknippade med kollektivtrafik bedöms ej möjliga att genomföra med effekt på kort sikt. Åtgärder har vidtagits för att möjliggöra initiativ för att se över hantering av avtal, vilket potentiellt kan ge effekt först på lite längre sikt.

Åtgärder vidtas utöver detta för att minska kostnader i övriga delar av regionala utvecklingsnämndens verksamhet mot inom ramen för genomförande av fullmäktigeuppdrag.

Utöver vad som ovan beskrivits iakttas fortsatt restriktivitet vad gäller tjänsteresor samt en restriktiv hållning i övrigt vad gäller kostnader där så bedöms möjligt utifrån de uppdrag som åligger regionala utvecklingsnämnden att genomföra.

Vad gäller kollektivtrafikområdet fortgår ständigt ett arbete med intäktsstärkande åtgärder.

Ett aktivt påverkansarbete fortgår gentemot Trafikverket inom ramen för förnyade samverkansavtal avseende busstrafik och Norrtåg. Detta är kopplat till samverkansavtal om Samverkande inland, som är ett samverkansavtal där Region Västerbotten ersätts med en summa från Trafikverket. Då det ännu inte är klart med Trafikverkets anslag för verksamhetsåret 2024, råder osäkerhet om hur stor ersättningsnivån kommer att kunna vara till Region Västerbotten. Insatserna syftar till att försöka säkerställa, alternativt höja ersättningsnivån från Trafikverket. För 2024 finns i dagsläget ett tilläggsavtal med Trafikverket för Norrtåg AB som innebär att nuvarande nivå är säkrad.

Översyn pågår även av ägande av AB Transitio. I dagsläget äger Region Jämtland Härjedalen och Region Västerbotten delar av AB Transitio, medan ägandet av AB Transitio för Västernorrlands och Norrbottens del återfinns hos kommunalförbund. Då kommunalförbund inte kan medges lån hos Kommuninvest, innebär detta i förlängningen ökade lånekostnader som i sin tur fördelas ut på alla fyra ägare i norrlandslänen.

Uppföljning:

Kollektivtrafikplan

Kollektivtrafikplan för Region Västerbotten utgör underlag för beställningar av regionfinansierad trafik, det vill säga den del av kollektivtrafiken i länet som Region Västerbotten direkt råder över. Regionala utvecklingsnämnden beslutade om kollaktivtrafikplan 2024-2025 Region Västerbotten vid sammanträdet i april. I underlaget framgår att trafikbeställningen är framtagen med hänsyn tagen till att begränsa de ökade kostnaderna för kollektivtrafiken. Det är en oförändrad trafik i stort som beställs. De förändringar som beställs är upphörande av en busslinje då resenärerna i stället kan nyttja tågtrafiken Hällnäs – Vindeln – Vännäs – Umeå. De förändringar som sker inom tågtrafiken i övrigt är inom befintlig kostnadsram.

Minskade tjänsteresor

Efter tredje tertialet har resekostnaderna ökat med 29,9 procent jämfört med utfallet 2022 (se ovan). Målet är att resekostnaderna ska minska med 15 procent jämfört med utfallet 2022.

Jämförelsen mellan åren påverkas dock av ett lågt utfall för resekostnader under inledningen av 2022 på grund av pandemin.

Inför 2024 konstaterar regionala utvecklingsnämnden att två fullmäktigeuppdrag har riktats till nämnden för verksamhetsåret 2024. Det ena fullmäktigeuppdraget som regionala utvecklingsnämnden omfattas av är att minska tjänsteresor med 15 procent i jämförelse med utfall 2023.

Intäktsstärkande åtgärder inom kollektivtrafikområdet

Vid regionala utvecklingsnämndens sammanträde i april lämnades information om arbetsprocess för förslag om priser och produkter, mot bakgrund av kollektivtrafikens ekonomiska utmaningar. Informationen lyfte vikten av att arbeta med att identifiera faktorer som skulle kunna påverka kollektivtrafikens kostnadstäckningsgrad positivt. En mindre arbetsgrupp med koppling till den samverkansstruktur som finns med länets kommuner formerades för att arbeta med detta.

Samverkansavtal avseende Samverkande inland

Det finns ett tecknat samverkansavtal med Trafikverket inom ramen för förnyade samverkansavtal avseende busstrafik och Norrtåg som gäller för 2024, med option för 2025. Avsikten är att fortsätta processen och föra dialog med Trafikverket för att få till en långsiktig lösning.

Översyn av ägande AB Transitio

Översyn fortgår av ägande av AB Transitio. Bakgrunden till översyn av ägande av AB Transitio är att ägandet av respektive läns andel av AB Transitio kan se ut på olika sätt, vanligtvis via en region eller ett kommunalförbund. För att eventuella lån ska kunna tas genom Kommuninvest, så måste det vara samma ägare av AB Transitio som även är borgenär för fordonen. I dagsläget äger Region Jämtland Härjedalen och Region Västerbotten delar av AB Transitio, medan ägandet av AB Transitio för Västernorrlands och Norrbottens del återfinns hos kommunalförbund. Då kommunalförbund inte kan medges lån hos Kommuninvest, innebär detta i förlängningen ökade lånekostnader som i sin tur fördelas ut på alla fyra ägare i norrlandslänen.

Detta ger i sig inte någon omedelbar ekonomisk effekt för Region Västerbotten, det skulle dock kunna ha ekonomisk påverkan för Region Västerbotten på längre sikt när lån för fordon omförhandlas.

Avslutningsvis konstaterar regionala utvecklingsnämnden att det finns ett antal faktorer som kan påverka nämndens förutsättningar att vidta ytterligare åtgärder för att nå en ekonomi i balans på kort och lång sikt. Ett flertal åtgärder har som ovan beskrivits vidtagits av regionala utvecklingsnämnden under 2023 för att nå en ekonomi i balans. Det finns en risk för att vidtagande av ytterligare åtgärder innan beslutade åtgärder nått full effekt kan ha en motverkande effekt sett till förutsättningar för en långsiktigt hållbar ekonomi. Vid ingången av 2024 finns en differens på 36 miljoner kronor mellan Region Västerbottens budgeterade driftanslag (254 miljoner kronor) och bolagens budgeterade behov av driftanslag för 2024 (290 miljoner kronor). Justering av taxa för den regionala kollektivtrafiken har genomförts två gånger under 2023. Utöver detta finns eventuell påverkan på kostnadsutveckling för den regionala kollektivtrafiken vad gäller förändrad reduktionsplikt, det finns initiativ för att genomföra insatser som stödjer en utökning av tågtrafik i de fyra nordligaste länen de kommande åren som potentiellt innebär behov av utökad budgetram för den regionala kollektivtrafiken från och med 2027. Därtill finns även fortsatta behov av att stärka länets infrastruktur, den regionala kollektivtrafiken och andra regionala utvecklingsinsatser för att

stödja länets aktörer i de möjligheter som norra Sveriges nyindustrialisering och samhällsomställning innefattar. Eventuella konsekvenser för en hållbar utveckling i Västerbotten till följd av åtgärder på kort sikt bör beaktas i Region Västerbottens budgetprocess för kommande år.